המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית

בס"ד, ירושלים ועש"ק פ' תצוה י' אדר תשל"ה (21 בפברואר 1975) — דף היומי כריתות יד — שנה כו גליון 8832 — המחיר 120 אגורות

דובר משרד החוץ בוואשינגטון:

ארה"ב שוקלת ערובות להסדר מזרח־תיכוני

אך זאת במסגרת הסדר כולל ולא בשלב זה של המאמצים הדיפלומטיים במזה"ת ✶ משקיפים בקהיר: פחתו סיכויי ז'נבה

וואשינגטון, יום ה' — ארה"ב שוקלת מתן ערובה להסדר מזרח תיכוני סופי, אך אין היא מעיינת במתן ערובות אינטרימאליות להסכמי ביניים — נאמר בהודעה שפורסמה היום על ידי משרד החוץ.

„לא מתנהלות שיחות על מתן ערובות מאיזה סוג שהוא בשלב זה של המאמצים הדיפלומטיים במזרח התיכון" אמר דובר משרד החוץ רוברט אנדרסון.

בימים האחרונים הובעו ניחושים כי ארה"ב עשויה להציע לישראל ערובות לבטחונה או לאי־לוחמה מצד מצרים. מר אנדרסון הבהיר כי וושינגטון לא הגישה הצעות מעין אלה.

„השאלה של מתן ערובות אפשרית עשויה להתעורר במועד מאוחר יותר במסגרת הסדר כולל" אמר הדובר.

פחתו הסיכויים לכינוס בהקדם של ועידת ז'נבה

הסיכויים לחידוש בהקדם של ועידת ז'נבה פחתו היום, לאחר שמצרים הבהירה כי לא תשוב לז'נבה עד אשר תקבל נשק חדש במקום כל הנשק שאבד לה במלחמת אוקטובר.

משקיפים בקהיר אמרו, כי בקבעה תנאי חדש זה לשיבתה לז'נבה, הבהירה מצרים למעשה כי היא תולה הקדימה במדיניות השלבים של קיסינג'ר, ד־איננה נוטה לחידוש בהקדם של ועידת ז'נבה, כדרישת בריה"מ.

בלונדון כתב היום העתון „דיילי טלגרף" כי הסיכויים להסכם הפרדת כוחות נוסף בין מצרים לבין ישראל נראים טובים למדי.

העתון ציין כי בין הנשיא סאדאת לבין הד"ר קיסינג'ר התפתחו יחסים טובים למדי, אולם המנהיגים הישראליים גורסים כי קשה להסתדר עם שר החוץ האמריקאי.

עתון אחר, „פיננשל טיימס" הביע דעתו במאמר מערכת כי הויתורים הנדרשים מישראל, הם „גיבוריים".

הוא כתב כי „אפילו תוותר מצרים על האופציה המלחמתית, אין זה מוצא מכלל אפשרות מלחמה חדשה בין ישראל וסוריה, שלתוכה תיגרר מצרים כמעט ללא ספק". (ע"ר)

קיסינג'ר: הושגה התקדמות מסויימת

וואשינגטון, יום ה' — שר החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר אמר לאחר שובו מן המזרח התיכון לארה"ב, האמר כי "התקדמות מסויימת" הושגה לקראת הסכם שלום זמני בין ישראל ומצרים.

קיסינג'ר נועד מיד לשיחה עם הנשיא פורד בשובו אמש לוואשינגטון.

הוא אמר: "סבורני כי התקדמנו במידה מסויימת לקראת קביעת מסגרת למו"מ על המזה"ת, ואני מתכוון לשוב לשם בעוד שבועות ספורים, כדי לראות מה ניתן לעשות הלאה".

קיסינג'ר שהה 10 ימים במזה"ת, ונסע מרחק של 24 אלף קי"מ.

נציגי „חזית הסירוב" ואש"פ יתכנסו בדמשק

ידונו באיסטרטגיית השלום המזרח־תיכונית ✶ ערפאת מאשים את קיסינג'ר בנסיון לפלג את העולם הערבי

קהיר יום ה' — נציגים של ארצות „חזית הסירוב" הערבית והארגון לשחרור פלשתין עומדים להתכנס בשבוע הבא בדמשק כדי לדון באיסטרטגיית השלום המזרח־תיכונית — אמרו כאן היום מקורות של הליגה הערבית.

מצפים כי בכנס ישתתפו שרי החוץ של מצרים, סוריה וירדן, יחד עם מנהיג המחבלים ערפאת או סגנו, אמרו המקורות.

מטרת הפגישה תהיה לנסות ליישב את חילוקי הדעות בעולם הערבי, על הגישה לשלום עם ישראל, הוסיפו.

מזכיר הליגה הערבית מחמוד ריאד נועד כאן היום עם שר החוץ המצרי איסמעיל פאהמי, כפי הנראה כדי לדון בהסדרים לקראת הפגישה של 4 הצדדים הערביים המעורבים בסיכסוך עם ישראל.

הד"4 נועדו בחודש שעבר בקהיר, כדי לנסות ולשפר את היחסים בין המלך חוסיין לבין אש"פ.

הם הודיעו אז בהודעה מסכמת, כי הושג הסכם לנקיטת צעדים פוליטיים ולהמנעות מצעדים שאינם מסייעים לפיתוח היחסים בין אש"פ לירדן.

מצפים כי ערפאת יגיע בימים הקרובים לקהיר, במסגרת ההכנות לפגישה המתוכננת.

העתון הלבנוני „ל־אוריין לה־ז'ור" כתב היום כי סוריה ואש"פ מצדדות בכינוס בהקדם של ועידת פיסגה של ראשי המדינות הערביות המתנגדות להפרדת כוחות ישראלית־מצרית, וכי ארגוני החבלה מתכוננים „להרבות בפעולות צבאיות".

ערפאת תוקף את קיסינג'ר

מנהיג המחבלים יאסר ערפאת האשים את שר החוץ האמריקאי קיסינג'ר בניסיון לפלג את העולם הערבי.

בראיון שהעניק לשבועון האיטלקי „אספרסו" טען ערפאת, כי קיסינג'ר מנסה להשיג הסדר בין מצרים וישראל, תוך התעלמות מסוריה. וזאת במטרה לפצל את העולם הערבי.

כן טען, כי ארה"ב אכן החליטה אשתקד על התערבות צבאית לשם השתלטות על בארות הנפט במפרץ הפרסי, אולם נטשה רעיון זה לאחר שהסתבר ע"י ארצות אירופה שלא ילכו בעקבותיה, וכי הערבים לא יהססו לפוצץ את בארות הנפט. (ע"ר רצ"ב).

יו"ר בית הנבחרים המצרי:

מצרים לא חותרת להסדר חד־צדדי עם ישראל

קאהיר, יום ה' — יו"ר בית הנבחרים המצרי סאייד מרעי הכחיש היום את הידיעות כי מצרים חותרת להסדר חד צדדי עם ישראל, באמרו כי מצרים חייבת להיות שותפה לכל פתרון של הסכסוך.

מרעי הוסיף ואמר כי מצרים יכלה להחזיר לעצמה את כל שטח סיני הנך שנה, "לו הסכימה לוותר על התחייבותה כלפי העניין הכללי".

יו"ר בית הנבחרים השמיע הצהרה זו בפני משלחת של בית הנבחרים היוגוסלאבי. הוא תיאר ידיעות, כאילו מוכנה מצרים להסדר חד צדדי עם ישראל כ"תעמולה מרושעת, המתפשטת בעיקר בלבנון ושמטרתה להחזיק את האיזור במצב של לא מלחמה ולא שלום".

"סוריה לא תחדש המנדט"

סוריה הודיעה לשר החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר כי היא לא תחדש את המנדט של כוח האו"ם ברמת הגולן, כאשר יפוג בסוף חודש מאי — מסר היום העתון הלבנוני "אל שארק" המשקף את עמדתה של מפלגת הבעת הסורית השלטת.

העתון כתב במאמר מערכת בעמודו הראשון: "ידוע שסוריה הודיעה לשר החוץ האמריקאי כי לא תאריך את המנדט של משקיפי האו"ם ברמת הגולן אשר יפוג ביום האחרון של מאי.

"סוריה דרשה את כינוסה מחדש של ועידת ז'נבה החודש או בראשית החודש הבא, כדי להגדיר אחת ולתמיד את המצב במזה"ת", — הוסיף העתון.

עתון לבנוני אחר, „לה אוריין לה ז'ור", כתב כי סוריה ואש"פ מתקרבות לחזית הסירוב הערבית, כלומר לצבר הארצות הערביות וארגוני החבלה הדוחים הסדר שלום במזה"ת.

שר החוץ הסורי: סוריה טרם החליטה

סוריה תקבל החלטה, אם עליה לחדש את מנדט כוחות האו"ם ברמת הגולן, לאחר שתדון בהצעות המאמצים להביא לנסיגה ישראלית משטחים ערבים כבושים ולהכרה בזכויות הפלשתינאים — זאת אמר היום שר החוץ הסורי עבדל חלים חאדם לפני שובו הביתה מאלג'יריה.

בהודעה לעיתונאים לאחר שסיים את שיחותיו עם הנשיא האלג'ירי בומדיין אמר חאדם כי סוריה טרם קיבלה החלטה, אם עליה לחדש את מנדט כוח החירום.

סטודנטים ושוטרים התנגשו ברחבי ספרד

מדריד, יום ה' — סטודנטים שבתו היום באוניברסיטאות רבות בספרד והתנגשו עם המשטרה בלב מדריד.

סוכנות הידיעות "אירופה פרס" מסרה כי כ־20 סטודנטים נעצרו בשעה שמאות מפגינים סובבו ברחובות. המשטרה ירתה יריות באוויר ליד אחת הכיכרות המרכזיות בעיר, כדי לפזר קבוצות של סטודנטים שניסו לחסום את התחבורה.

היתה זו הפעם הראשונה בשנים האחרונות שסטודנטים התנגשו עם שוטרים בלב עיר הבירה, הפגנתם היתה חלק של גל מחאות פוליטיות ושביתות שפקד את המדינה בשבועות האחרונים.

ג'יפים של המשטרה רדפו אחרי המפגינים בחוצות העיר והשוטרים אף ערכו מספר הסתערויות כשהם מכים באלות בסטודנטים הנמלטים.

המחאה נערכה במסגרת "יום המאבק" עליו הכריזו אירגוני סטודנטים מחתרתיים.

דיין על הירדן כגבול

ח"כ משה דיין אמר ביום ה' בערב באוניברסיטת בר־אילן כי משנת 1967 ועד הועידה האחרונה קיימה ישראל מגע ישיר עם ירדן. בכל הפגישות הציעה ישראל לירדן את תכנית אלון אולם נציגי ירדן דחו אותה להלכתין. הדברים נאמרו במהלך הרצאה בנושא "יחסי ישראל וירדן" במסגרת סדרת הרצאות על יחסי ישראל והערבים.

בפגישות אלה, הוסיף, הודיעו שלטונות ירדן לנציגים הישראליים כי מוכנים הם רק להסדר שיהא מבוסס על נסיגה כוללת מיהודה ושומרון.

✶ ועדת זכויות האדם של האו"ם, שהתכנסה ב־3 בפברואר בז'נבה, דורשת מישראל את שחרורו המיידי של הארכיבישוף קאפוצ'י — נודע היום בז'נבה. הצעת החלטה ברוח זו הוגשה ע"י 9 ארצות בלתי מזדהות.

הרה"ג ר' אברהם חזן זצ"ל

בירושלים נפטר אמש הרה"ג ר' אברהם אבא חזן זצ"ל, ממורי הלומדים בישיבת "עץ חיים" ומבעלי הבית בעיר.

על אף היותו בשנים האחרונות בעל יסורים, לא פסק מגירסא תורה ולמרות ראייתו הלקויה בא מדי יום ביומו לישיבה, כמעט עד יומו האחרון. לפני שבועיים חלה קשות ואתמול לפה"צ השיב נשמתו ליוצרה.

בהלוויה השתתף קהל רב, ובתוכם ראשי ישיבות, רבנים ותלמידים. בצאת הלוויה הספידו הג"ר אברהם דוד רוזנטל, דומ"ץ בפיה"ק וליד ישיבת "עץ חיים" הספידו הרב ניסן טוקצינסקי, מנהל "עץ חיים".

וולדהיים: סכנה של עימות יווני־תורכי

ראש ממשלת יוון: קפריסין עלולה להיות מהדורה נוספת של פרשת ארץ ישראל

אתונה יום ה' — „המצב חמור ביוון, עד כדי כך שאין להוציא מכלל אפשרות עימות בין יוון ותורכיה", הצהיר היום מזכיר האו"ם קורט ולדהיים עם צאתו מאתונה לציריך, בהתייחסו למשבר בקפריסין.

בבואו היום לציריך אמר ולדהיים, כי אסף מספר רעיונות לגישה חדשה לבעיית קפריסין. בעקבות שיחות שניהל עם מנהיגים תורכים ויוונים.

בשיחה עם עתונאים בתום פגישה בת 75 דקות עם השאה האיראני בציריך, אמר ולדהיים כי הוא מקוה ש„גישה חדשה זו" תאפשר פתרון של בעיית קפריסין.

הוא הוסיף, כי ידווח הלילה למועצת הבטחון בניו יורק על תוצאות ביקוריו.

הוא חזר והדגיש כי הסדר של הסכסוך הקפריסאי מן הראוי שיושתת על החלטות האו"ם הקיימות, אשר דרשו כי קפריסין תשאר מדינה ריבונית עצמאית, והכירו בממשלתו של הארכיבישוף מאקאריוס כממשל הלגיטימי היחיד בא"י.

ראש ממשלת יוון קונסטנטין קאראמנליס הזהיר את מזכיר האו"ם קורט ולדהיים ערב הדיון על קפריסין במועצת הבטחון, כי הקמת המדינה הקפריסאית־תורכית עלולה לגרור אחריה יותר שפיכות דמים מאשר לידת מדינת ישראל.

הוא אמר כי קיימת סכנה ש„קפריסין תהיה לפלשתין חדשה והמצורה עוד יותר" בשל כינון מדינה בסורי־קוריה, שנכבשה בכח אשתקד בידי כוחות תורכיים.

קאראמנליס הוסיף „הצד היווני לא ישלים עם העובדה המוגמרת שהתורכים מנסים ליצור בקפריסין". (ע"צ, ע"ר, יופ"יא).

✶ שלטונות בריטניה עומדים להשלים הסכם חשוב עם ממשלת מצרים, בדבר הקמתו במצרים של מפעל מטוסים לייצור מטוס־אימון חדש של חברת "הוקר סידלי", מסר אתמול ה־"פיננשל טיימס" בהסתמך על מקורות מהימנים בכווית.

✶ רשת עתונים לבנונית שוקלת רכישת עתון בארה"ב. — נודע היום בביירות. מנהל רשת העתונים "א־סאיאד", באסום פריחא, אמר בשיחת טלפון כי הוא שוקל "הצעות שונות" לקנות עתון אמריקאי, אשר הועלו בפניו. הוא לא מסר פרטים נוספים.

הוסכם עקרונית על פיסגה אפריקאית—ערבית

אדיס אבבה, יום ה' — הארגון לאחדות אפריקה הסכים אמש עקרונית על כינוס ועידת פיסגה של ראשי מדינות ערביות ואפריקאיות.

ההודעה שפורסמה בתום שני ימי דיונים על שיתוף פעולה אפריקאי־ערבי הוסיפה כי ההכנות לועידה זו יימסרו בידי ועדה מיוחדת של 10 ארצות אפריקאיות.

ועידה זו, המכונה הועדה לשיתוף פעולה אפרו־ערבית, היא גילגול מורחב של ועדת שבע הארצות שהוקמה אחרי מלחמת אוקטובר, במטרה לבקש הקלות מארצות הנפט הערביות לנוכח האמרת מחירי הנפט.

הדלקת הנרות

	ערש"ק	מוצש"ק
ירושלים	4.58	6.11
תל אביב	5.16	6.13
חיפה	5.07	6.11

אברהם ארמן — כפר־סבא
רחל אורלנסקי — בני־ברק
מאורשים
בס"ד, אור לט' אדר תשל"ה

חברת „יגדיל תורה" בעיה"ק ירושלים תובב"א
ברכות מאליפות
בשמחה וגילה וחרדת קודש הננו מברכים ברכת מזל טוב חמה את הוד"כ רבינו הגאון הגדול המפורסם שועי"ה שמו מפוארים מגדולי ההוראה וכו'
כש"ת רבי שלום הלוי אייזען שליט"א
רבה של החברה ודומ"ץ פעיה"ק תו"ב
ואת בנו יקירו הרה"ג מו"ה יעקב שליט"א
לרגלי חגיגת הבר־מצוה של הבן הנכד מר אברהם נ"י
יזכו לראות רוב נחת בקדושה ממנו ומכל יוצ"ח שיחיו כשאיפתם הקדושה והטהורה.
וחתן המצוות לאילנא רבא יתעביד
ההנהלה

דרוש
מלמד מומחה
בעל נסיון
לכתה גבוהה
לתלמוד תורה חסידי
לפנות בצרוף פרטים לת.ד. 134 בני־ברק

גערער ישיבה ומתיבתא ברוקלין ניו־יורק
ברכה לראש משביר
ברגשי כבוד והוקרה, אנו מגישים ברכות ואיחולים לבביים לנשיאנו הדגול, עמוד התווך של מוסדותינו, איש חי ורב פעלים לתורה ולתעודה
הר"ר חיים הרץ הי"ו, ומשפחתו הכבודה
לרגל אירושי בנם המופלג מנחם מנדל עב"ג שיחיו
בורא עולם בקנין השלם זה הבנין לשם ולתפארת ולשמחת עולם
בשם הנהלת המוסדות שמעון גרינבוים מנהל
ברכה מיוחדת לנשיאנו הדגול מביעים — תלמידי המתיבתא

קרית מטרסדורף שבע קהלות
בנשיאות רבינו מרן שמואל עהרנפלד שליט"א גאב"ד מטרסדורף
ברכת מזל טוב משולשת
הננו מברכים מעומקא דליבא את ידידנו הדגול, הרב הגאון המפורסם
לשבת ולתהילה עומד לנס ולתפארה בקרב עם סגולה
מוה"ר עקיבא עהרנפלד שליט"א
נשיא בפועל בקריתנו
ולנוות ביתו הרבנית תחי'
ולמחותנו ידידנו הנכבד והנעלה רב פעלים
מוה"ר אברהם שנפ נ"י
ולנוות ביתו תחי'
ולבנו—חתנו ידידנו המופלג בתוי"ש, הבקי בחדרי תורה
הרב יצחק יחיאל שליט"א
ולזוג' החשובה תחי'
לרגל הולדת הנכדה—הבת
יזכו לרב נחת ושמחות כאוות נפשכם.
ההנהלה

מכירת סוף העונה
במשכת „פנינה"
ייצור מוצרי סריגה
בני־ברק, חשמונאים 5
טלפון 782939

מתקבלים אברכים מצוינים לכולל בפתח תקוה
הבאים מוכים מאד
לפנות ת.ד. 717 פתח־תקוה

פיתוח תמונות יותר יפה יותר גדול יותר בזול
לפני שתקנה לרפאלי פנה
ר' עקיבא 93 ב"ב

סטודיו לקרמיקה „רינה"
קבוצות בקר או ערב ללימוד קרמיקה. תלמדי לעשות נברשות מקרמיקה, סרויזים, תכשיטים כדים ועוד
טל. 792710 בני־ברק

חדש בבני ברק
מ.ק. אביזרים לרכב
בני־ברק, רח' רבי עקיבא 133
נהג בעל רכב
מ. קפלן מציע במשך חודש אדר
ציפוי מושבים מכל הצבעים
ב־99 ל"י בלבד
גגון קל להרכיב ולפרק
ב־118 ל"י בלבד
שטיח גומי צבעוני — 8 ל"י
מנעול נגד גניבות — 23 ל"י
מנעול לדלת לכל סוגי כלי רכב
ניתן להשיג נורות של 6 וולט למצברי־רכבת
בקרוב הרכבת רדיו לבבציוה

שתו יינות טבעיים וטעימים
דרשו מבחר תוצרתנו:
יין חיורין מיוחד — חיורין עתיק, שרון — יין ערבה מיוחד — יין ישן נושן — ברנדי — עליבוביץ ברנדי ירושלים — שרי דובדבנים — מיץ ענבים מובחר וכו'.
כשרים לפסח למהדרין מן המה
כשרים לפסח
למהדרין מן המהדרין
(בלי שום חשש של כהל תערובת חמץ)
בהשגחת הבד"ץ של העדה החרדית ירושלים

הודעה חשובה לצבור החרדי
הננו מתכבדים להודיע לצבור החרדי, כי היקב שלנו נמצא תחת השגחת הרה"ג הבד"ץ של העדה־החרדית ירושלים וכל היינות והמיץ־ענבים שלנו הם כשרים למהדרין הן לפסח והן לכל השנה
הכהל (הספירט) לייצור היין שלנו הוא כהל מתוצרת עצמית בלבד, הכהל (ספירט) הנ"ל מיוצר על ידינו אך ורק מיינות שלנו בתוך היקב שלנו בלי שום חשש של חמץ
לכבוד חג הפסח הבעל"ט יוחתמו הבקבוקים שלנו בחותמת מיוחדת חדשה מטעם בד"צ העדה החרדית ירושלים כפי שפורסמו במודעות שלהם
יקבי „ענבי" האחים כהן ירושלים
נ.ב. הננו להזכיר לצבור כי היינות שלנו הם אמיתיים טבעיים ומפורסמים בטיבם המצוין כפי שידוע זה זמן רב.

„תרוסת ירושלים"
למהדרין מן המהדרין
שהוכן הנעשה בתכלית הטהרה ע"י אגודת „תפארת ציון"
ע"ש הרה"צ רבי בן ציון ידלר זצוק"ל
בהשגחת הביד"צ של העדה החרדית י־ם
הנחה מיוחדת לסיטונאים ולמוסדות
לפנות י. גולדברג חזקי' המלך 36 י־ם טל. 02-232347

א. סיני
בני ברק — רח' עקיבא 19 — טל. 788216
סוכנות בלעדית של
מכונות תפירה „מרדיקס"
כ"כ להשיג אצלנו
מכונות כביסה ✶ מיקסרים ✶ תנורי בישול ואפיה
שואבי אבק ✶ מקררים ✶ רשמי קול ✶ תקליטים
מחירים נוחים — שרות אדיב
פורים שמח
להתראות

בית חינוך חרדי לבנות
בית מלכה
שע"י חסידי בעלזא — בני ברק
בעזהי"ת — אדר תשל"ה
הרינו מתכבדים להודיע בזאת על פתיחת
ההרשמה
לשנת הלימודים תשל"ו הבעל"ט
לבית החינוך: כיתות א, ב.
לגני הילדות: גילאי 4—2, וגילאי 6—4.
בית החינוך מתפאר בהשגיו הנאים בחינוך וביגמת הלימודים. בכל המקצועות, ברוח ישראל סבא כפי שמסורה לנו מדור דור ע"י אבוה"ק ורבוה"ק זצוללה"ה.
ההרשמה: בימים א—ה בין השעות 5—7
במשרד בית החינוך, רח' ר' יהושע 6 בני־ברק
נא להביא תעודת זהות
ההנהלה

יקבי „תל־ארזה" בע"מ
רחוב בר־אילן 12 — טלפון 288853 — ירושלים
בשמחה אנו מודיעים, כי הבעיה שנתעוררה במספר יקבים בעניין כשרות היינות לחג הפסח, לא נתעוררה אצלנו כלל וכלל, כי כפי הנהוג אצלנו — ביקב, כל השנים אנו משתמשים לתעשיית היינות רק בכוהל עצמי הנוצר גם הוא ביקבנו.
לכן השתמשו ביינות ומיץ ענבים מיקבי — „תל־ארזה" — הכשרים לחג הפסח בלי שום חשש ופקפוק.
הרבנות הראשית לירושלים והמחוז
THE CHIEF RABBINATE OF JERUSALEM DISTRICT
המועצה הדתית ירושלים
ב"ה, כ"ח בשבט תשל"ה (10.2.75)
ת/ג/צ/428
אישור
[illegible]
הרבנות הראשית לעיה"ק ירושלים
פורים שמח!
עם יינות - מטמון - אריסטוקרט - יהלום - אריאל - מיץ ענבים טבעי

מעדני־ה וקשטוק
רח' ברמב"א 3 פנת החזון איש בני ברק טל. 786770
אנו מודיעים בזה כי גם השנה כבכל השנים אנו מסדרים משלוח מנות
בשלים יפים וכו' עד הבית לפי הזמנות
פורים שמח-ולהתראות

במוצאי ש"ק פר' תצוה י"א אדר (22 בפברואר) בשעה 8.30 בדיוק
באולם הגדול של מלון המרכז, רח' פינס ירושלים
חגיגת פורים צוהלת ושמחה
לנשים בלבד
✶ סרט מעניין ומרתק ✶ שירה בליווי גיטרה
✶ תזמורת אקורדיונים וכנור ✶ הגרלה.
כרטיסים להשיג:
1. קרית מטרסדורף, אצל מטעמי שטיינברג
2. מאה שערים, בית מסחר ספרים רמינבוץ, מאה שערים 8
3. קרית צאנז, אצל ברנדווין, בלוק ג'.
4. גבעת שאול, אצל קליין, קוטלר 4.
5. שערי חסד, אצל מרדכי זייבלד, כהנוב 26
הכניסה לאולם בערב התגיגה
מחיר הכרטיס 10 ל"י
ההכנסה קודש לציוד מטבח למסעדת הישיבה
חוג נשים שע"י ישיבת רוז'ין מתיבתא תפארת ישראל ירושלים

هكذا من الأصل

הד היום

סוריה רוצה לעורר תשומת לב

ב/ה. אחר ביקורו של הד"ר קיסינג'ר בישראל, מתברר כי אבא הציג דבר בסיוריו שערך בירושלים, קהיר, דמשק וריאד־עמאן, הרי מצפייהם אירלה קיים אפשרויים לגבי המאמצים שבהם יתרכז ביקורו הבא, האמור להגיע באמצעותו של חודש מרץ.

אף שלא נאמרו דברים רשמיים בגבון־דא, היו הדלפות של כתבים שליוו את שר החוץ האמריקאי במסעו, ויתכן שאלו היו גם מכוונות מראש כדי להשיג תגובות מן הנוגעים בדבר. הדלפות אלו דיברו על האפשרות כי בתמורה לנסיגה ישראלית מן המעברים בסיני ומשדות־הנפט באבו־רודס, תיתן ארה"ב ערובות צבאיות לישראל והגברה האספקה הסדירה של נפט מאיראן, אולי גם הדך פיצוי כספי על אבדן הנפט הנשאב מאבו־רודס.

במקרה זה, לא יצטרך סאדאת לתת התחייבות של מצב לאי־לוחמה ויציע להסתפק בהבטחה „לחוסת" לכך החוץ האמריקאי, שבלפיה תהיה ההתחייבות, בתוך הגיון פנימי של אותה הצעה, האומרת כי ארה"ב הערוב לבטחונה של ישראל.

— הצעות אלו לא הושמעו, כאמור, באורח רשמי, כך שספק אם ממשלת ישראל הגיבה להתייחס אליהן באותה מידה רצינות כפי שיש להתייחס להצעות רשמיות, אך בוודאי תצטרך לשקול, לו בירור הדבר, את משמעותם של מושגים כמו „ערובות בטחונות" האם יהיה להן ערך גדול יותר מכפי שהיה להבטחות שניתנו בעבר, כגון אותה הבטחה לתוספת השיט בטירה־טיראן שניתנה לאחר מערכת־קדש ולא עמדה במבחן כאשר הוליכה נאצר, ערב מלחמת ששת הימים להפקיע את המצרים ולסגור אותם. או שמא קיימות ערובות יותר מחייבות, בגדר של ברית צבאית ממש, שמירות ההתקפה על ישראל כהתקפה על המדינה הערבה לבטחונה? האם ימצא המימשל האמריקאי הסכמה לכך בבתי המחוקקים של ארה"ב? כלום יש סיכוי, לאחר הנסיון המר של מלחמת וייטנאם, שיהיה רוב בבתי הקונגרס לבריתה שמשמעותה מעורבות צבאית למען מדינה אחרת?

ספק אם ישראל תוכל להסכים, אם בכלל — למכתר פחות מחייב מערובה כזו, ובוודאי שלא תוכל לקבל הבטחה כפי שקיבלה לאחר מערכת־קדש. אין לזה יותר מאשר ערך מילולי, ובכל רגע של מבחן יתנפץ הכל. גם לא ברור מה הערך המעשי של ערובה מדינית ומקיפה כבדיקת מהירות־הפעולה האפשרית, בכל מקרה של הפתעה מצד האויב כפי שנראה בגבול.

אלא שכל הניחושים הללו חסרים ערך רב, אם נביאים בחשבון שסוריה כבר החלה בצעדים ופעולות לסכל נסיון מצרי לפעול לבדה, בלא קשר עם מדינה ערבית אחרת. כבר פורסמו ידיעות על רוגז בקרב שליטי סוריה נגד מצרים וכבר הרכבו איומים בדבר האפשרות לחמם את הגזרה בגבול הצפון, דבר שבלא ספק ישבש את המאמצים שנעשים להשגת הסדר.

סוריה מבקשת לעורר תשומת־לב, כשהיא נאבקת זמן נוסף נגד כל מגמה להקים הריון ביום לבין מצרים, באופן שזה האחרונה תקבל שטחים בחזרה והיא לא. נקודת־התחלה של סוריה חזקה יותר לפני הוויה שבחיב נוספים למצרים מאשר לאחר־מכן, היא רוצה מאמין בשילוב לגבי השנים, כשהיא מאיימת בפעילות צבאית נפרדת, דבר שיחייב בחזרה את מצרים לא רק להזהיל מהמשך השיחות על הסדר אלא אולי אף לפעילות צבאית חוזרת.

מהבחינה המעשית, מחייב הדבר את גורמי הבטחון של ישראל להקדיש תשומת־לב מירבית לגבי הגבול עם סוריה.

משה עקיבה דרוק

נכנס יין יצא סוד

א

אנו רוצים להמשיל ולסיים במעשי סיפורים ששמענו על מרנו הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל כי שהיה רבה של ירושלים, לשר הו... יש מעשה אפילו במשמע שהיו בו פורים ולמעשיהם יש במשמעה אף מאולה לפרשה הקשורה בעניני רבנות בארץ ישראל, נושא שהמשיק את רבני ועמי בראש מאבקה הציבוריים?

ברוב ענוותנותו סירב רבנו ליטול על עצמו איצטלא של רבנות, אולם אותו תקיף בדעותיו נבגע לדעותיהם של גדולי ירושלים ובראשם הגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין שגזרו עליו בגזירת חכמים לקבל עליו את התואר של רב ואב"ד כשהוא מסרב בבכי תמרור. בם לאחר שקבל על עצמו עול זה, היה חוזר תמיד ואומר באירוניה, אני איננו אלא „רב של פורים" וכאשר נשאל לפשר הגדרה תמוהה זו בעיני מעריציו, היה מסביר בנועם דבריו, כנוהג זה לפי נוח רב של פורים טבע מתוך כך, שהלא הרב חייב לקיים את המצווה של „חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" ומה יעשה הקהל כאשר הוא נזקק לדבר הלכה, לכן מנהגים במקומו רב שלא התבסם ודעתו צלולה יותר בכעוה והוא נדרש לפסוק הלכה. הרבי היה ברור, זה היה בעיצומו של מאבק כבד ומורך שניהלה היהדות החרדית כנגד יסוד הרבנות הראשית, כאשר גם מן העבר השני עמדו רבנים גדולי תורה ומורים מעט, אשר נתנו את ידם לכינון הכיסוד הרבני החדש שי־ עמדו אותו חוגים ואישיים שלנגד עיניהם לא היו כוונות לפאר ול־ רומם או לחזק את כבוד הרבנות בי־ עיני העם, אם נתבטא בהודיית מרובה.

רבי חיים זצ"ל המנהיג ליום בו התפכחו הרבנים שהתבססו מן הבייק ההיכלי, ולא הייתי חוזרים אל אותה פרשה אילולא אותה פרשה שהתפתחה בימים האחרונים ואשר המושיטה, היה כשרות היין בארץ, נושא התהיר את. מנוהגים של כל הצי־ קים בעניני הכשרות בארץ.

הרבנות הראשית לא הפכחה עדיין

כאשר התפרסמה הסערה התחדשה של הרבנות הראשית בעבין כשרות מבצעו עינים ובדיעו את הלזה הזם לא הקדימו הכנה את חג הפו־ ריים. בעיקה כזה מתאים למבתק פורים ולא להתמד רבני שצריך לבכוד אל עצמו בזה גדולה של כבוד, כזה בוד־ לה של איומן. קשה להעריך איזה נזק ציבורי גילה אותה פרשה צנר זה. לא היה שום אלמנט בפרשה זו שיסביר את ההתרחשויות שניתנו להם נימוס כה גדול, אלמלא האלמנט של אבוד האישי המפיקפק שביקשו לצ־ בנם כמה עסקנים שהגיעו אל שולחן מועצת הרבנות הראשית בכח הפרש־ ים האישיים או מכח הזיקה המפלגי־ תית.

יש לנו כל היסוד להניח, שגם בי־ הוך המפד"ל קיימת אי נוחות אצל־ אותה זה מן ההתרחשויות האחרונות במשרד זה שהמפד"ל מגדירה אותו כי מכמות עליונה" בעניני דת היו, הרי גשה זו מלווה אף הכניס הוריבטיים במפלגה זו כבר לא מן הימים האח־ רונים.

— משהו מעניני דיומא —

הניבן, אלא הדבה מעבר להקיפה זו.

אבי חייבים לחזור ולומר בכל הד־ הדישה, אין לנו כל כוונה להתערב בשיקולי ההלכה, איזה הם הבכיר את כליל ואין כלכוה נגעה בהבר־ תה, מה צד כאשר מדובר במלכות־ התורה. אין אנו רוצים לפרש ואור־ הני על היקבים הגדולים והקטנים, אלה שנכשלו ואלה שלא נכשלו ל־ דבריהם. אין אנו שמים את עצמנו מופשים בעיקה זו, שהיא לכל הד־ דעה מסובכת מאד ומטילה צל כבד על משרד הפיקוח על הכשרות, שאף הוא נגעמה מן הרוח הפלילית. זה מחייב הרבה הסבר הנפש ותיקון גדול.

אבל גם באירה של בהירנות מותר להבין, לפחות כאנשים הנושאים על עצמם תואר רב, מידה של כבוד וי־ דרך ארץ בבלי לערב שיקולים שאינם נוגעים לגופם של דברים, ולא כדי לתבייש את כבודם של רבנים גדולי תורה ומורי הלכה שרבים משכימים לפתחיהם אבי באיב השמש. אנו מדבר־ ים רק על ההתפצה השלילית שגר־ מה פרשה זו על הציבור הרחב, צי־ בור זה שבמבט אנו דורשים יחס של כבוד לרבנים יחס של אימון להכשר־ ים בעצה הבה תהיב במתחלת קלות דעת בהיהזה בכל הנוגע לעניני הכ־ שרות, לבית החוגים המקבלים בי־ טולי תורה ומצוה.

הכשרות טעונה תיקון גדול

לא היינו רוצים להזדקק לאותה מסכת מסובכה של הכבנות שהיתה בלווה לכל פרשת ההתבססות של מו־ עצת הרבנות הראשית, כאשר הרב בדין כבכה להעביר את עצמו, בלי הצלחה בצל, בעצה שהכול יודעים יפה, וכי נכה צבר כאחורי אותה התבססות אומללה שגופה, כביכול, להציל את „כבודה ומכמותה של הרב־ נות הראשית". אבל בוהר לומר, ש־ היתה זו התפרצות לדלת פתוחה, אותם רבנים גדולי תורה שנצנו להזמנתו של הרב הראשי הראשון לציון, לא התכוונו להפוך להיות מוסד המכמה על עניני הכשרות במדינה. הם אף לא נכנסו לעצם שאלת הפיקוח על היק־ בים, דבר שבו נוגעים באחריות כל אלה המכריבים על כך במשרד. מותר לציין, שבעולם לא היתה הרבנות הר־ גורם פעיל בהסדרה עניני הכשרות. הפאלה שהובאה לפני גדולי ההוראה היתה ספציפית, היהק הקלה המורה, שהיא מחייבת משקנה לצורה. אבל השאלה הבערה היתה שאלת כשרותם של היין לפסח בלבד, של היין ש־ כבר יצא לשווקים בארץ ובעולם. הרבנים פסקו שהיין כשר לפסח, ומי שיודע לקריא בין השיטין הבהין, ש־ היתה הבדלה בין היין לבין ביין ענ־ בים. כאשר לגבי האחרון נוספה עלי־ ההגדרה רבת המשמעות של „למהד־ רין", והיתה הבדלה זו בולטה יותר לגבי מעשאות החירפים כמו, כמו, הי־ ליקרים, הזוקא החייש שלגביהם נק־ בע „שיש להחמיר מלשתותם", והם הבין הישב לכל מי שיודע פרק בי־ הלכה.

אילולא שיקולים של יוקרה אישית, או יותר נכון של קנוניות לשמה, מועצת הרבנות הראשית, ולא בהרכ־ בה הנוכחי כי גם בהרכבים הוקים יותר וגדולים יותר שהיו לה בעבר, היתה עוברת על סדר היום, כיון ש־ בקעה גדולה להתגדר בה הביאו לה לרבנות הראשית, להקן את מערכת הכשרות בארץ, זו פרוצה לרוחות רעה ושומר נפשו ירחק אפילו מי־ מוצרים שביסוביה עליהם ההותמת „כשר", אם ידע לו כמה פגומה מער־ כת הפיקוח על הכשרות במדינה ו־ כמה תמה היא הנהגה הזקוה. אבל, שיקולים אישיים ומפלגתיים גורמים לאובדן הדרים, וכך יצא המוד כאשר נכנס היין.

ה־כון שאנו מכסים את המאמר: „נכנס יין יצא סוד", מותר גם להסיח משהו מן הביעקה שפקדה בשבועות האחרונים רבים משלימי אמוני ישר־ אל. אין זו בעיה של ארבע כוסות בליל הסדר, אפשר להסתדר בענין זה, יש עוד מספיק יין שהוא כשר למהדרין מן המהדרין מן היקבים ש־ אין עליהם כל פקפוק, יש גם מיץ ענבים שאפשר לצאת בו ידי חובה. אבל השאלה היא רחבה יותר, תעשיית המזון נעשית יותר ויותר מורכבת, תוכרי גלם שונים ומשונים מובאים מן החוץ. דרושה לא רק מידה גדולה של ערנות ושל פיקוח מתמיד, כי אם גם ידע מעמיק בהליכי הייצור, בהרכבם הכימי של חומרי הגלם, ביחוד אלה של תעשיית המזון שבתחומים הנע־ שים מורכבים יותר מיום ליום. לא מזמן נודעה לידינו חברה צנועה ביותר, שמתברר אף לא העיז לתעום את שמו עליה, אם מתוך צנועתנות יתרה, או מתוך חכמה, שמא יאונה לו כמהו. חוברת זו בשם „הכשרות ב־ מבחן המעשה", תושפה הרבה נקודות תורפה במערכת הכשרות. מעולם לא שמענו שמועצת הרבנות הראשית, הקדישה דיון בבעיה אלה. יש מדה גדולה של הוסר אמונים בעולם הרב־ נות, איתו חוסר אמון שמצביע השש חורד מרן הגריח זוננפלד זצ"ל בעת יסודה של המוסד.

„השולחן הכשר אחד מסמלי היסוד ד־ סימני החיבור המבחינים של הבית הי־ היהודי, מהווה מקור חלק גדול של מצוות התורה נקבע עיקר השאלה בהדעתו של היהודי, וההחזקה בי־ מאכלים אסורות מהווה אחת לשבע. והזהירות אשר בין יהודה, ובכוה אצל שלומי אמוני ישראל להיות במאוחדת, היא הוצרכה, המשפעה ד־ בהיותה למורשת כלל ישראלית מבעית משבחה".

הנאמנות האישית גורם ארצי

יותר ויותר הולך ומתברר שבעיית הנאמנות היא יסוד גדול, ונאמנות על הכשרות לא יכולה להינתק ממערכת השיקולים ההלכתיים, המוכנס של הא־ אימון האישי תפס יותר ויותר מקום במערכה זו, אנו ציבוים זאת כנגד אלה הסוברים, שהרב הנותן הכשר צריך לראות לנגד עיניו רק את הכ־ כשרות ולא את הסובב אותה, את האנשים העוסקים בה ולא מה שנעשה מחוץ למסכת.

וכאמור, נסיים בסיפור ששמענו ה־ שבוע בפיו של ר' דוד כהן שהוא עצמו כמנהל היקב הירושלמי בשם „ענבי" אשר טוען, כי היינה שהוא מייצר נצלים מכל פקפוק, מפני שה־ ייצור כולו עצמי, לרבות הייצור של כהל יין, ואשר גם משתבח במעמד הטוב של היין, עד שהוא מתקשה ל־ ספק את הדרישה המרובה של יינות. אמר הנה, כי ביקב שלו לא מיצרים כלום משקאות חריפים וגם זה מוסף לו יתרון חשוב.

זה היה בשנת תרפ"ט, כאשר סבא שלו הרה"ח רבי משה מאיר היילר ז"ל יחד עם אביו הר' הלל כהן ז"ל שהיה חתנו היו שותפים ביקב, הגיע לארץ ישראל יהודי כברגסאו שגבר־ בניה וקנה חמישים אלף ליטר יין משובח בטעמו עבור שלומי אמוני ישראל בארץ זו שביקשו לקדש על היין ביינות ארץ ישראל. האיש שי־ לם במזומנים, לשנה הבאה התכונן לרכוש מיליון ליטר יין, הוא עצמו היה יצרן של יינות, אלא ששבחם של יי־ נות הארץ משך את לבו. אלא שבינ־ תיים היה משבר באירופה, היהודי מ־ ברגסאו ששם משפחתו היה קסטנבאום, באליה היה לשווק את יינותיו לפר־ לניה, ומכיון שבמקום זה לא היו מכי־ רים בו כדי להת אימון בכשרות היין ומוצאו, פנה במכתב אל מנהלי היקב בירושלים וביקש מהם להמציא לו הכ־ שר חתום על ידי רבה של ירושלים רבי חיים זוננפלד זצ"ל, בימים ההם לא היה מקובל מנהג זה. בירושלים היו סומכים על האיש היצרן ולא על הכשר, הנאמנות האישית היתה גורם בלעדי בעניני כשרות הליקב זה לא היתה בידו העדות הכשר כן הכוכן. יורד ר' משה מאיר ור' הלל כהן אל דירתו של הרב במרתף בית הכנסת של בתי מחסה והציגו לפניו את השא־ לה, הרב לא היסס הוציא נייר מכ־ תבים כשלו, ורשם עליו לעדות כי הוא עצמו שותה מיינותיו של יקב זה ואין לך העדות הכשר טובה מזו. ויש לזכור שדבר כותב באותה מאיג־ רותו, המצויה בידיו של נינו רבי שלמה זלמן זוננפלד המחבר של ה־ ספר הפטמונטלי הגדול „האיש על החומה", „אני מעולם לא נתתי הכ־ שר באשר לא נשלח כאותי איש מ־ יוחד להשגיח על עשיית היין, אבל מצאתי נבון להעיד, שידעתי מאז ש־ השומר הביהודי על זה הוא בחזקת כשרות עוד מימי אביו הצדיק ז"ל ומי שסומך עליו אין עליו ערעור".

כל זה בא להדגיש את האלמנט של האימון האישי בכל מערכת הכשרות, אלמנט זה נהערער בייצור ההמוני. אחרי התקלה שהוקפה טרם נתברר ועדיין נשארו כמה תביהות גם לא־ חר ההכשר החדש, יש מקום לצפות שתוקדש יותר תשומת לב למיכלול ה־ בעיות של הכשרות במיבחן המעשה, ביחוד לנוכח החידושים הרבים המכ־ בידים על הפיקוח. הלואי ומן התקלה הבא תועלת רצויה לרבים החרדים על ענין שהוא, כדברי המסילת ישרים: „איסורי המאכל כמאכלים הארסיים, היזיקל בו אדם אם יישאר לו איזה ביה ביתוש ואפילו השש קטנה ודאי שלא יקל... אך איסור המאכל הוא כארס ללב ולנפש, אם כן מיהו איפא יהיה המיקל במקום חששא של איסור — אם בעל שכל הוא".

הסי. איי. אי. מייעץ לעובדיו „לשמור על שתיקה, אם יחקרו"

שיקגו — סוכנות הביון המרכזית הזהירה את עובדיה, שהם עלולים להתבע לדין בשל פעולותיהם בעבר בסוכנות, והיא הנכירה להם את „זכותם עפ"י התוקה לשמור על שתיקה", אם הם יחקרו ע"י מהלקת המשפטים. כך כתב העתון „שיקגו טריביון".

250 נאצים צפויים להעמדה לדין

שטוטגארט — למעלה מ־250 נאצים לשעבר צפויים להעמדה לדין בתוקף ההסכם של הסכם בין צרפת ומערב גרמניה, שאושרר לא מכבר — אמר אתמול מיניסטר המשפטים של מדינה זו טראוגוט בנדר.

עוד אמר המיניסטר כי 960 מקרים עדיין תלויים ועומדים אולם למעשה אפשר יהיה לאתר רק 250 איש במסגרה זו. (יתפ"ע)

י. שפיגל

שורש העיוותים

שישים מליון לירות מוציא גם ביום מבט שאפשר להתכבד בו, על־אף האינפלציה והירידה העצומה בערכו של הכסף. הסכום האמור הוא זה שמשרד צריך בערכת קוה ההוצ־ בישנות הבינמפלגות הגדולה, כא־ שר אנשי „העבודה" וחיים להעמיד לממונה קואליציה של הוכות הי־ מפלגות ואנשי „הגבוי" מתקנים ש־ אמור לעשות את הדבר ויש להתוכב באל וזו.

הצד ה„פיקנטי" בנושא זהה הוא, שההתפלגות „במדי" ו„גבדי" חר־ צה את החלוקה הבינמפלגתית הר־ גילה, בין קואליציה ואופוזיציה ואף בין מפלגות לבין עצמן. בצד התוצ־ צה הן מפלגות העבודה, חרות ולי"ע, שוק מפלגה קואליציוניות מובה־ קות. בנושא זהה קיים פיצול הן בתוך המערך והן בתוך ה„ליכוד": לגבי המערך — הרוב במסגרתו תו־ מך בהצעה, ולגבי הליכוד — הרוב שבתוכו מתנגד לדבר. ואין זה עדיין ממצה את כל ממדי הפיצול, שכן גם בתוך מפלגת העבודה לא כולם מס־ כימים, וכך הדבר גם בתוך המפד"ל שחוגי הצעירים בה — מתנגדים אף הם.

אך מעבר ל„פיקנטיות" הזו ד־ מעבר לשאלה ידם של מי תגבר, של המחייבים או של השוללים, עומדת השאלה עצמה: המותר הוא־ סור לנבחרי־הציבור, הרגישות הפת־ אומית הבלתי־רגילה להוצאות כס־ פיות למימון צרכי מפלגות, ביחוד לאחישות ולקחות חרגש בכל הש־ נים. מתנה המתנגדים כשהמש עתה בכל מיני לשונות ציוריות להגדרת ההצעה הנשללת בעיניהם: „השט־ רוריה הפוליטית הגדולה ביותר", או: „השערוריה הכלכלית הגדולה ביותר". אם כדי לחזק את התנג־ דות הציבורית ולעורר את זעם הצ־ יבור נגד זה — ביותר; אך אם לומר בזה אמת, — עם כל הכבוד לאלו הרוצים כל־כך להגן על כספי הציבור — זו עדיין לא האמת כולה.

היו כבר שערוריות פוליטיות גדו־ לות יותר; והיו אף שערוריות כל־ כליות גדולות יותר. עצם העובדה שמפלגה אחת יכולה להמשיך ולהח־ זיק בשלטון כל שנות קיום המדינה — היא שערוריה פוליטית וכלכלית גם יחד, משום שלא על הוכחת צידקת־דרך ולא על שכנוע פנימי עמוק של האזרחים־הבוחרים עומד איתן שלטון זה, אלא, בעיקר, על שורה של הבסיסים כלכליים שנועדו לצורך זה. מול עובדה בסיסית זו במערך המפלגתי הישראלי, מתגמדת „השערוריה הקטנה" של ששים מליוני הלירות, על אף שהסכום כשלעצמו איננו קטן.

שאלת־היסוד היא מה שקרוי כיום „השיטה", זו שגועה להפסיק אורך־ הזיים נכוה למשטר הקיים, שבמרכזו „המפלגה" האחת. והתאורעות הנע־ צית ביום נגד הכוונה המלווה ל־ המפלגות, איננה מכוונת אל היעד הי־ בוצי, אלא רק כנגד אחד מסרימיו בלבד.

הכשרות כל אמצעי כדי להוסיף ולהחזיק בשלטון, היא אם־כל־החט־ אות במשטר המפלגתי הישראלי. בראשית שנות המדינה שועבדו לא רק כספים וקניינים החומריים למען מטרה „בשגבה" זו, אלא גם נפשות בנפש. כל המסע הסוציאלי להעברה על־הדת של מאות אלפי ילדי ישר־ אל, בכל ארצות־העליה השונות — עיקר מגמתו היתה בכך. פחד השל־ טון מצמיחה הכוח של מפלגות דתיות, שאליק, בדרך־הטבע, צריך היה להיבנות עיקר קולותיהם של המצביעים אם לא יינקטו אמצעים דרסטיים לבנוע זאת — הוא שהכ־ תיבאת האסון הגדול של הרס מאות אלפי משפחות וניתוק־המגע בין ילדים להוריהם; הוא שהכתיב כפ־ יית חינוך חילוני לילדים, על אפם וחמתם של ההורים. תוך איומים בשלילת פרנסה, מקום עבודה ומ־ גורים. באמצעים אלו גבפהה דמות ציבורית שונה לחלוטין של הב־ דינה והאוכלוסיה, וזה פירוש האסון הלאומי הגדול שאת קוטפים היום בתופעות השליליות המרובות.

כל אלה שמודעדעים עתה כנגד שערוריה של ששים מליון לירות, לא רק שהחרישו ושתקו על השע־ רוריה הגדולה הזו של שינוי־בכוח של דמות־הקהל בראשית שנות קיום המדינה ולאחר־מכן, אלא היו גם שותפים פעילים בכל הבעצה הזו.

אלהלאנסה. מתריעים נגד ניצול כספי ציבור למימון פעולותיהם של מפ־ לגות או כיסוי חובותיהם, האו כדבר מובן מאליו את דיכוי מקורות־הצ־ מיחה הטבעיים של המפלגות הדת־ יות ואת מניעת התפתחותן של זרם מחשבתי שצריך היה, על־פי הרכב האוכלוסיה המקורי — להתפוס את מקום המרכזי בהיערכות הציבורית של מדינת ישראל.

✶

והוא אין כבר פחד שההיים יהיה רוב בכנסיה, אף לכל הפחות, הכוח המרכזי המחשרירה של ההתארגנות הציבורית־המפלגתית. כי עצם־ההרס של נפשות הדור הצעיר נשלם במידה רבה, שאף מחוללה מבהלים מפני התוצאה הנוראה. הם יצרו גולם כה איכותי שהוא קם על יוצרו. מן הדור שיוצרה, באחר צעירכמה והוך להיון כבר, יוצאים המרשקים הגדולים ביותר, נוצרו קבוצות אלימות, ארגוני־מאפיה מי־ טוריאליים, שלא לדבר כבר על ה־ מטרות הרוחנית של נוער ועריכים הנושים יותר ויותר לאמונת דיקות המבוללות ספק בזכות־הקיום של המדינה ובזהותו של העם היהודי על ארצו.

אלו שמתעררים בעוצמה נגד הכ־ ניות־המילות, יודעים כי במלחמה נגד מקורות־היניקה הכספיים והכלכ־ ליים העצומים של מפלגת השלטון אינם גורמים כל סכנה כזאת ש־ הזהירים יתחזקו. אלא שמלחמתם מ־ אבדת כל תוקף מוסרי, שכן מי שהושלים עם צורה אחת של עיוות כל מושג של יושר במלחמת־דיעות, אינם יכולים להתריע דוקא נגד צורה שניה, והפחות חמורה שביניהן.

כי גם במובן של שערוריה כלכ־ לית לצרכים פוליטיים — זו האח־ רונה איננה החמורה ביותר. הגבי אלוני השמה עצמה סמל של מוסר ציבורי והמגילת עם המובילים של ההסתדרות הנוכחית, הזוה חברה טובה במפלגת השלטון, לגלגוליה השונים, בכל אותן השנים ששע־ רוריות כאלה בפשו, והיא ידעה עליהן ככל אורת במדינה, ואף פעם לא יצאה נגד זה; היא פרשה ממפ־ לגתה לא על רקע זה, אלא רק משום שלא הועמדה במקום ריאלי ברשימת המועמדים לכנסת. אלמלא כן — ועל שגיאה זו בוודאי מרסים רבים מראשי מפא"י את שערות־ ראשיהם — היתה ממשיכה לשבת במקום מכובד במפלגותה הקודמת ומסכימה, ברצון או שלא ברצון — ל„שערוריה הכלכלית והפוליטית" הנוכחית, כשם שלא התקוממה נגד שורה של מעשים ופעולות חמורות לא פחות, שנועדו למנוע ירידת הכוח של מפלגת השלטון.

✶

המעד דובר על עשרות מיליוני לירות שמפלגת השלטון מכוסה בעת מערכת הבחירות, בלי שידוע מהיכן מקורו של הכסף הזה. עתה גם יצד־ עים לממה ממקורות אלו, שבריכתם גם מילות־המשק הפתוח ליקועה מעברי וידועה כאור כיום: „ואוריית", אחד מהמשתי ההבריב של מפא"י־לשעבר ומי שהיה גוזר בה, כמי ככי רפטר, כאשר עתה בעיצומה של מערכת משפטית מסבים לנושא זה.

אך גם מעשה זה עדיין איננו החמור ביותר, אם כי חמור בהרבה יותר מ־ התכביה להשיג ששים מליון לירות לכיסוי חובות המפלגות. מקורות למי־ מון הוצאות הבחירות שימשו איגודים וגורמים כלכליים שהורימו כספים מתוך תקוה מבוססת להחזיר לעצמן את ההמורה לאחר הבחירות באמצ־ עות הצדפות שהנה ברשיונות ובאש־ ראי מכוון. הציניות כיום היא כה ג־ דולה, עד שכמה מתומכי ההצעה של הנלוה למימון המפלגות, כשמתמשים בנימוק הזה כדי להצדיק את הפעולה; הם אומרים כי במקום לקחת כספים בצורה מפוקפקה כפי שבעשותה תמיד, מוטב לעשות זאת בגלוי ותחת ביקור־ רת ציבורית. בצורה יחסית זו, הללו צודקים ללא כל ספק.

אך, כאמור, זה עדיין לא הדבר ה־ חמור ביותר, שכן לשימון טוב של גל־ גלי הבחירות עבור מפלגת השלטון התרימו תמיד מאות מליוני לירות הי־ שר מן הקופה הציבורית של האוצר, ועל כך לא התרישו ולא יצאו למלח־ מות כל אותם יפי נפש שברוחו ממפ־ לגת העבודה ומבקשים עתה לעשות שבה מפלגתיה לעצמם.

המצבדר בכל אותן הצלאות שכר דרסטיות ומופרזות לפני כל מערכה בחירות, מי לא יזכור את תוספת „יוקרה" לפני שמונה שנים לעובדי ממשלה ומוסדות הציבור בשיעור יקרים, תוך שבירות כל מסגרת המקובלת, מעולה שמכנה סובל המשק הישראלי עד עצם היום הזה. ופקידים הופתעו את מנדיבות־לב רגילה של תוספות־שכר. רק כמה שנים מכאן כי זו הקופה שלפני הבחירות, ומכאן נדיבות הלב.

ואין זה חמור יותר? האין הם בלתי־הוגן במדיניות כלכלית בה־ כוון מראש תוצאות בחירות, כיצד מעט בקרב הציבור אשליה של שגשוג כלכלי, הנאה במחיר יקר של רמת חיים מעבר ליכולת ומעל שמדינה? כשלטון יכולה לשאת בה שערוריה פוליטית וכלכלית גדולה יותר? האם לא חמורה יותר המדיניות המכוונת, לקולא לפני הבחירות ולהחמרה מיד אחר הבחירות, אשר מלווה של שישים מליון לירות, גלוי ומבוקר, לכיסוי חובות מפלגות, גם אם הוא נעשה בהנאה מתנהלים?

גם מעשים ולייתן מתנגדות להצעה זהו, אלא שעשתי מפלגות אלו ממו? גבי אלותי — כל המכנה הציבורי המפלגתי שלהן יונק כוחו מן השיטה זהו, שלא לדבר על עצם העוצרה כיום כל המפלגות בישראל, בלא יציאות מהכלל, בנויה לא על פי חבר, דבר שאיננו מבוי כל עיקר בארץ.

מכתב של קורא באחד העתונים הבי־ הור בצורה מצוינת נקודה זו לגבי ר־ שימת רע"ץ. רשימה זו התפארה במוד־ עות שפירסמה, שהיא, כמובן, „הנ־ קיה" ביותר, וזאת כשכל פעולותיה בי־ שנה הזו לקיומה ממומנות כמעט ל־ חלוטין מכספי המדינה. שוות אך קצת יותר מאחוז של ההוצאות שלה מומן מתרומות אחרים. שאל אותו קורא: על שהרשימה הזו באה לתעריס נגד מפלגות שהן מתקיימות מכספי הציבור, תוכיח קודם את עצמה. אם מאות אל־ פי לירות היא מוציאה מכספים שהיא מקבלת מכספי מימון המפלגות ורק כ־ מה אלפים בודדים של לירות היא מ־ שיגה מתרומות חברים — איזה מין ציבור ציבורי יש לה?

אכן, כאן שורשו של הרע, שמפ־ לגה שרק זכתה לעבור את ה„רובקון" של אחוז החסימה ויש לה ייצוג כל־ שהו בכנסת, היא מובטחת מיד בת־ מיכה כספית נדיבה, ויש מרעת עוד יותר המורה בכל המורה הזו של מי־ מון מפלגות, כאשר ההקצבה הולכת „לפי הגודל", לפי מספר המנדטים בי־ כנסת. השיטה הזו מרחיקה לכת ל־ אורך החזית. כספי המימון, הן מה ש־ נותנים ישיר למערכת הבחירות והן מה שנותנים באופן שוטף, מיועדים לפי ההנהגה, כדי שכל מפלגה תוכל להס־ ביר את רעיוניה לציבור. הדיעה נוהגת, כי מפלגה גדולה, שהרבה מצביעים בי־ שבילה, רעיונה כבר מוסבר במידה ר־ צינה ואין צורך להשקיע כל־כך ה־ רבה להסברתה הנוספת. אלא שאצלנו הפירמידה היא הפוכה: מכל שיותר תומכים ברעיון מפלגה גדולה — כן היא מקבלת, אוזהר כסף, בשיעור מא־ לינג, כדי להסביר; ודוקא המפלגה ה־ קטנה, שרעיונה לא נקלט בציבור — היא המקבלת פחות... כך הוא הדבר בענין אנטי־יחסיות, כמו הקצאת זמ־ני שידור ברדיו וטלביזיה; המפלגות הגדולות מקבלות את מרבית הזמן ל־ הסברה; המפלגות הקטנות מקבלות פ־ חות. מפלגה יכולה להיות ג־ דולה, רעיון איננו נמדד לפי אמות מידה של „גודל"; אין לו ארוך ואין לו רוחב. בחוץ להסבירו, ואין שום הצ־ דקה לחלוקה הזו, לאפליה הזו ולאי־ השוויון הזה בשאלה של הסברת רעי־ יונות. כאן חייבת להיות שוויוניה ל־ גבי כולם, או, לפחות, קיצוץ גדול ב־ אפליה המשוועת.

אלא שלכל אי־השוויון הזה מטרה אחת ויחידה: הנצחת השליטה של ה־ מפלגה הגדולה ומניעת כל סכנה ליי־ רידת כוחה או השמטת רסן השלטון מ־ ידה. מטרה זו קידשה את כל האמ־ צעים השליליים שרק מצויים בדרך ה־ משחיתה שלטון ממושך. היא „הצ־ דיקה" שוד של נפשות כשם שהיא „מצדיקה" פעולות כלכליות בעוותות, כמו תרומות סמויות כדי למשוך ר־ חוחים לאחר־מכן; העלאות־שכר, הור־ דות של מסים, השהיית צעדים כל־ כליים הכרחיים וחיוביים בטרם־בחי־ רות ועוד כיוצא באלה. מי שיתעמק במחקר על הנושאים הללו, ימצא, ל־ לא כל ספק, כי אם הכבית ששים מיל־ יוני הלירות היא אמנם שערוריה, הרי שהיא יחסית לכל מה שנעשה בעבר — בן העבירות הקלות ביותר...

רבין:

בריתות וערבויות אינן תחליף להסדר מדיני

ראש הממשלה מר יצחק רבין, אמר כיום זה באסיפת־עם „אגי" אליד כי מדינת ישראל איננה רואה בבריתות וב־ גנה ובערבויות זהות תחליף לכל הסדר מדיני בינה לבין ארצות ערב. עם זאת הדגיש, כי כשמדובר בהערכת איום התערבות מצד גורם מעצמתי נגד י־ שראל, אין המדינה הקטנה מסוגלת לעמוד בפני בכוחות עצמה.

בהשיבו על שאלות סטודנטים הוסיף ראש הממשלה, כי מדיניות ישראל היתה ונשארה שלא לפנות לארצות הברית בבקשת ערובות־הגנה לקיומה. הסיבה העיקרית לקו זה, אמר, טמונה בהנחה הבסיסית שמדינת ישראל ה־ זקה בהגנה דיזה. מר רבין הוסיף, כי אם מדובר בהגנה ישראל הרי המדינה חייבת להישען על כוחותיה וע־ בודיה בני הגנה. אולם אם מדובר בהתערבות מצד מעצמה הכבירה בי־ עולם, הרי „כשם שלא אירופה איננה מסוגלת להגן על עצמה כך גם ישראל איננה מסוגלת לעמוד בכך לבדה". אם מדובר באיום של מעורבות על ישראל אנו מצפים שארצות הברית תמלא ה־ פקידה ותמנע התערבות צבאית של מעצמה על אחות נגד מדינה קטנה".

להלן נשאל, אם הוא עדיין עומד על דעתו בעניין דו"ח ועדת אגרנט, כפי שהביע אותה בהיותו שר העבודה, בעת פירסום דו"ח הביניים. הוא ה־ שיב, שעבודתו אז נבעה מרצון לבקש מהוועדה השלמה לדו"ח הביניים, ו־ אילו שר המשפטים הסביר לו שאין מקום להתערב בהחלטות הוועדה, ש־ קיבלה כתב מינוי באה הממשלה אשר לפיו הגדרו סמכויותיה.

ש. שנקר

שיחת המחשב

יצור אנושי ואי שאינני, אבל בחודשות השבוע היה גם היה. הוו המחשב של משרד החינוך שטלפ שלשלום 30,000 מורים ומורות והוציא אותם אל מאחורי בריקודית השביתה. כשל כוח סבלנו — כשנו השופטים — מלעמוד בהתעוצו החודשים של המחשב הזה: ומתוך יאוש נתפסו לנעק השביתה, שמא תשפיע זו עליו כמות שהיא עושה לבני אדם.

הלכתי אל המכשיר המושמץ ביותר במדינה כדי לשמוע מה בפיו, על שום מה ולמה הוא מהתל ומורס עצביו של ציבור כה נכבד במדינה? והוא, באדיבות מחשבתית מיוחדת במינה נתפנה מטרדו־ תיו המרובות ושיגר לי תשובות מפורטות על כל השאלות שהאכלתיו.

— מה יש לך מחשב נכבד נגד המורים?

— נפגעתי השבוע בכל עומק תאי חוטי־ נאנק המחשב —, מי זה שהפיץ את הדיבה הרעה הזאת, שאני המחשב הטועה ביותר במדינה? כלום עבוּתי מצירית תל אביב טוב יותר ממני? שאל הביבי את אורחי העיר הגדולה ויספרו לך מגפלאות אלף לילה ולילה על טעויות אגדתיות של המחשב שלהם. יספרו לך על חשבונות מים מעניינים בי־ מיוחד. כמו על אותו אורח שקבל חשבון מים בסך 0.00 ל"י, ומאחר שלא סר לבנק לפרוע אותו, המשיך המחשב לשגר לו התראות על גבי התראות, ואפילו עד איום בעיקול ובמשפט הגיע. לא הרפה ממנו עד אשר רשם הנרדף האומלל המחאה בסך 0.00 ל"י לפקודה העיריה.

או ידידי הטובים ממשרד הרישוי המשטרה הרודפים עד הרמה אזרחים חפים מפשע ומצפים אותם ברפורטים שנים לאחר שכבר מכרו את כלי רכבם.

וזהו דיבה רעה — רעד גופו הצנק של המחשב, אורותיו כבו תדלקו ונדמה היה לי שראיתי דמעה אחת גדולה מתגלגלת על לחות המתכת. — אלא שאחיזי תל אביב למודי סבל, וכמוהם כל הצרכנים התלויים במחשבונות מחשבים, אין להם דובר, אין להם הסתדרות אין מי שילחם לזכויותיהם. ואילו ציבור המורים איננו סבלן כל כך. האם בשל כך עלי להיות השעיר לעזאזל לכל הקובלנות שיש בפי התלויים בי?

— ובכל אופן — התעקשתי — כיצד תסביר את טעויותיך המרובות?

— שמע חביבי הטעות היא בהנחת היסוד שלה. אני איננו טועה. המחשב איננו גאון וגם לא כל יכול. המחשב פולט אך ורק את האינפורמציה שקלט. הוא איננו יכול להיות חכם יותר מן המתכנת שלו, הוא רק מסוגל לאגור מידע רב יותר מן המוח האנושי, ולברור בשניות עבודה שהמוח האנושי יזדקק לשעות רבות כדי למצוא אותה, אבל, אם מתכנת האכיל מחשב בשטויות אינך יכול לצפות ממנו שיעשה נפלאות. העם האמיתי צריך להיות מופנה לכתובתם של מפעילי המחשב ולא אלי. צר לי מאוד על אותה מורה חשוכת ילדים שהוצאותי בשוגג לחופשת לידה, או על המורה הנשוי באושר ואב לששה שהפכתיו לאלמן אומלל במחי ניקוב אחד. אבל, הבן כי האשמה איננה בי.

— משרד החינוך הסביר את טעויותיך ה־ רבות בעובדה שהמשכורות למורים בישראל היא המסובכת ביותר בעולם. האם אתה מסכים עם קביעה זו?

— ידידי היקר, אינך יודע עד כמה אתה צודק. בפעם הראשונה בה האכילוני את כל נתוני המסים, ההטבות, השעות הנוספות, דרגות השכר השונות ועוד כהנה וכהנה חששתי שאני כורע תחתי ובתמוטט למרכיבי בהתקפת הלב המחשבית הראשונה בהיס־ טוריה. אני וותיק במקצוע. בארה"ב — מולדתי עסקתי בחישובים מסובכים, עבדתי בשרות רשות החלל האמריקאית, אבל מעולם לא בא אל קרבי כדבר הזה ששמו תלוש משכורת בישראל. תוספות וגרעונות ומילווה ומסים מאה לפחות מכל סוג, ששמותיהם שונים ומשונים, כיצד אפשר למצוא מוצא מן הסבך הנורא הזה?

אני זוכר את הוויכוח הגדול והמר שהתנהל כאשר הוכנסנו אנו המחשבים לשימוש בקנה מידה נרחב. היו רבים שחששו, ניבאו והזהירו כי קרב היום בו ישלטו המחשבים את השלטון וינהיגו את העולם. אודה על האמת, שלצחים התגנבו אלי הרהורי גדלות כעין אלו. לא פעם אמרתי לחברי הטובים: „ראו, את בני האדם הקטנים האלו המת־ פארים עלינו בכוחם, הם מתהדרים כיוצרינו, כי־ א־זהבינו וכמפעילינו, אך מוחם האנושי הזערער דורש שעות כדי לבצע כל פעולה פשוטה שאנו עושים בחלקיק השניה". עד שבאתי לישראל וראיתי כי אכן מותר האדם על המחשב" כה שנים יושב בקרבכם ציבור של נפילים, גאונים ממש, ואתם לא ידעתם. שמם — מנהלי חשבונות. לרובם אפילו אין השכלה אקדמאית ודרגת שכרם מן הנ־ מוכות במשק, אבל הם יוצאים מן הכלל. הם שוחים כמו דג במים בין ההטבות הסמויות הגלויות, בין המכים לפיצויים למילוות, ומוציאים בהחת ל־ ידם הלושי משכורות מדויקים להפליא, איך הם עושים זאת? אני התמוטטתי.

— האם יש לך פתרון לבעיה הכאובה של המשכורות?

— אינני יכול להתחייב לכל שיפור בתנאי המשכורת הקיימים. שמע, ידידי, אני עובד 24 שעות ביממה ברציפות. לא חופשת לידה, ללא חופש הגדול, ללא אותם עשרות תנאי הטבה להם זוכים המורים המתלוננים עלי כל כך. אבל אי אפשר לדרוש ממני לבצע את הבלתי ניתן. הרי בסך הכל אני מחשב. אם מישהו מבוניך באמת ובתמים בהיקון קיימות שתי אפשרויות: או שהשוה אחת ולתמיד שיטת הישוב המשכורות, או שיחזרו במשרד החינוך לשיטה הידנית של חישוב כש־ כורות. אני מוכן להתפטר בשקט ללא שום פיצויי פיטורין. אלא שאז מוברחים המורים להביא את עצמם לקבלה משכורת יוצאר בחודש אוגוסט בגלל כחוסר בכח אדם.

צעתי הנאמנה היחידה לציבור המורים ו־ בכלל לעובדים בישראל, להילחם לשנוי שטת ה־ משכורות בישראל, כי זו של היום תביא לאובדן כולנו בני אדם ומחשבים גם יחד. ואם לא יעשו זאת הם, בצלה אנו על הבריקודה.

מרכז החנוך העצמאי

בית אולפנא להכשרת מורים

חזון יחזקאל

של החנוך העצמאי

בני תורה צעירים!

אם אתם עומדים על פרשת דרכים אנו מציעים לכם הצעה קוסמת, שיש בה הכל, אתגר דותני שמתן שכרו בצדו

✶ **לימוד תורה** באוירה ישיבתית בהדרכת רמי"ם, גדולי תורה ויראי שמים

✶ **הכשרה מקצועית** מוסמכת להיות מורה ומרביץ תורה, לילדי ישראל

✶ **דחייה של השרות הצבאי**: לתקופת הלימודים של שלש שנים

✶ תנאי פנימיה מצויינים, אוירה כפרית רגועה ומבריאה נפש וגוף, מלגות ואחרי הסיום, עבודת הוראה שמבטיחה פרנסה בכבוד

לקבלת שאלונים לפנות: מרכז החנוך העצמאי רח' דוד ילין 28 ירושלים

בית אולפנא למורים בחזון יחזקאל, מרכז אלומה.

הרב ג' פילשטיין

כיצד נציל את הדור?

המצב הרוחני של הדור מחייב התכנסות גדולי התורה לדון בהפצת תורה ויראה

מצב משונה!

על דברים קטנים, יחסית לדברים הגדולים העומדים על הפרק, מתאס־פים אצלינו, כשנאספים אף גדולי ה־תורה, דנים יום־יומיים, שוקלים, נו־שאים ונותנים ובאים לידי מסקנא.

הדברים הגדולים נשארים ללא פתרון.

אף אחד אינו קבלן לפתור בעיות חשובות, אף אם הן ממדרגה ראשונה בחיינו הצבוריים, אולם כאשר אתה שומע כיצד הורים נאספים כדי לפ־תור בעיא שנופלת בהרבה מבעיות קרדינליות מאד, אתה שואל את עצ־מך:

האם אין הדבר הזה משונה מאד? האם זוהי תופעה של תקופה, ואם כן, אין מה לעשות, כיון שתקופותינו המשיחיות נושאת בחובה את הקללות שחז"ל עידנו אותם בכמה מקומות בש"ס, או שאנו מנסים להרגיע את עצמנו, כיון שהמצפון בכל זאת אינו נותן מנוחה — כי אנו קטנים מדי, ומה יצא כבר אם נתאסף, בדין, מה מסוגלים אנשים קטנים לעשות. בי־בליעת בגלות?

השמנם?

האם לא ינסה אסיר בעל יחומה ופריך, לעשות כל מה שלא ניתן לעשות כדי להשתחרר? ואם מי ש־נידון למיתה או למאסר עולם, לא יעשה כל מה שאפשר, וכל מה ש־נראה בלתי אפשרי בעולם, כדי ל־הציל עצמו? האם לא ראינו ולא שמענו כי אסירים שבויים במחנות מוות נמלטו, בבצעם דברים שקשה להאמין שאדם מסוגל לעשותם ב־כוחות עצמו.

ההכרה, אומר הפתגם, הוא אב כל המצאה.

במעברה כבר נמצאו הרבה תרו־פות, הרבה חידושים שעוד לפני עשר שנים לא העלו על דעתם אפילו בעלי הדמיון העשיר ביותר, שנים עבדו המדקרים על בעיא מסוימת, שנים רבות בדקו, מאה פעמים, אלף פעם, לא נחו ולא שקטו, ניסו ולא הצליחו אלף פעם, ובפעם החמש אלפים — הצליחו.

וזהו לא עקשנות בלבד, וזהו אמו־נה ביכולת האנושית, זוהי מעין גאוה של אנשים, האומרים לעצמם: כאשר רוצים ובאשר יש הכשרה לכך: מצ־ליחים.

ואילו אצלנו מתאספים לפתור בעיות משניות לכל היותר, על הבעיות ה־יסודות אותנו, המבלבלות אותנו, ה־מסתירות מאתנו את השמש ואת הירח ואת הכוכבים — על בעיות אלו אינם מתאספים אלא מתאספים על בעיות משניות.

"פרשיות" של רצח המוני, של מעשי־ות מתועבות, של אבדן כל כלי ה־תבונה מצד קהל רחב מאד, והקהל הרחב הזה הוא כולו מורכב מיהודים, מאחים שלנו.

על פרשיות כאלה לא נאספו גדולי התורה, לא דנו, לא פסקו, לא הוציאו התלמות, לא פסקו פסקי־דין.

מוכן אני לקבל נזיפה, כשאני כותב פני שורות אלה, בכאב, בצער עמוק שאינו מוצא את ביטויו במילים. יודע אני כי יפגע מי שיפגע, ביניהם אנשים שקטנים עבה ממתני, ללא ספק. אבל כאב עמוק אינו ניתן לצמוד המצב כיום הוא כזה שכל מי שיש לו עדין לפחות קורטוב של לב, הלב שלו כואב, זועק, ומבקש תשו־בה.

הלב אינו מבקש תשובה מעילה. כל אדם בר־דעת יודע, כי אף אם יתאספו גדולי התורה, אף אם ישבו שבעה ימים ושבעה לילות, אף אם יוציאו פסק דין — לא ישמעו להם הרוצחים הפושעים, אנשי העולם ה־תחתון, יתר על כן, אף אלה שמת־פקידם לשמור על האורות, אלה שמ־תפקידם להגן אותו, לשמור עלינו, ליצור "אוירה", לא יצייתו לפסקם של גדולי התורה.

אבל האם זה פוטר אותם?

הרי הנביאים שלנו דברו בשם ד', ואלה שלהם התכוונו הנביאים, ידעו כי הם נביאי אלוקים חיים, ומה ש־הם אומרים להם, לא מפיהם הם או־מרים אלא מפי ד', ובכל זאת לא ש־מעו להם, והאם בשל כך הפסיקו ה־נביאים לנבא, לייסר את העם, לייסר השכם והערב, להוכיח יום ולילה ללא הפסק, לומר את האמת, אף אם לא ישמעו אף אם לא יצייתו, כי דבר ד' בפיהם, ואסור היה להם ל־מנוע את דבר ד', הרי ידועה ההלכה כי נביא הכובש את נבואתו מה דינו?

גדולי התורה של הדור שלנו, של כל הדורות מיום שפסקה הנבואה הם המוכיחים בשער, הם הנביאים שלנו ודבר ד' בפיהם, תורה ד' — זו הלכה, קבעו חז"ל.

כיצד אפשר היום לישון, לאכול, להתפלל, כיצד אפשר לשבת בבית, לצאת לרחוב — כאשר מכל פינה אורב רוצח, וכאשר אתה יודע ש־הרוצחים הם יהודים, שגדלו בישראל והתחנכו בה, למה אנו מתרגשים כ־אשר עולה שאלה של כשרות מצרך מסוים, ועושים כל מאמץ להכשירו ללא עקפום, למה אנו רוצים לאכול דוקא מצרכים כשרים למהדרין מן ה־מהדרין, ואילו בחיי הכלל לא זו ב־לבד שאיננו מהדרין מן המהדרין, אלא אף מהדרין איננו, אף הכשרות הפשוטה, אף הכשרות המסופקת של חיי הכלל איננה, איננה איננה!

למה לא מתאספים לדון במצב השורר כיום בישראל, בכל השטחים, כלבד המדינה הקטנה שלנו, מדינת ה־תורה והישיבות הכל רקוב, הכל מ־סריח בצורה איומה, או מצב של ב־

אנש או מצב של התפרקות, שאחד תופס את השני, המשטרה עושה את שלה, היא אוסרת, בית המשפט שו־פט, בית הסוהר קולט עד־עשרות עוד מאה רוצחים, גדולים וקטנים, עד ע־שרות גרועים, עד מאות מועלים, גנבים ושודדים.

מה היא יכולה לעשות עוד? מה מסוגל בית המשפט לעשות עוד מ־לבד לשפוט את הרוצח לתקופת מא־סר ממושכת, שאינה מרתיעה את ה־רוצחים האחרים?

אנו רואים שעם גוף אינו מתעורר לחפש מוצא, איזה שהוא דרך למצב האיום בו אנו נתונים, שום גוף לא ממלכתי ולא צבורי, ואנו הרי מרגי־שים את המצב יותר מכל גוף אחר, דוקא משום שאנו כה נקיים, ברוך השם וברוך שמו ית', דוקא משום שבנינו ובנותינו טהורים, דוקא משום שהבית שלנו איתן תורה ונודף ריח של בושם רוחני דוקא משום כך אין אנו מרגישים את הנעשה הנשמע בבית הקרוב, אצל השכן בדלת מול.

ומשום כך, אולי, לא מתאספים ג־דולי התורה כדי לטכס עצה.

לא בשבילנו. אצלנו עושים לא מעט, הישיבות בית פורחות, חסרים ספס־לים, חסרים מקומות לינה בפנימיות, מרבים בית ללמוד, התלמידים בבתי החינוך שלנו ראויים לשמש דוגמא ל־רשת החינוך האחרות בארץ, אבל ה־אם משום כך אנו פטורים מלהתאסף ולדון, יום, יומיים, שבועיים, חודשיים שנתיים, כל זמן שידרש, כדי לחפש איזו עצה איזו עצה שהיא, הרחוקה מאד, שאינה ניתנת להיתפס במחשבה שהיא כה רחוקה, כפי שהיה רחוק ה־פניצילין לפני שהמציאו אותו, כפי שהיה רחוק הרעיון להגיע ללבנה.

אבל העקשנות הביאה אנשים ל־לבנה, הרעיון שאם רוצים ויש סיכוי אחד למיליון להצלחה, כדאי להשקיע בזה את כל הכוח, את כל המוח, הרעיון, הלב, הכסף, המרץ, כל מה שיש לו לאדם, ולאדם גדול בתורה — בודאי יש מנה גדושה של כל הדב־רים הללו.

והאם לא כדאי להתאסף כולם יחד, כל גדולי התורה שיש לנו כיום, לא רק על כשרות מצרך מסוים, שהוא חיוני מאד אמנם, אבל ללא כל ה־שואה לחיוניות של הצלת הדם מ־גיהוץ מהולם, אחת אחד ממיליון של הצלחה אם לדבר אל הרוצח של הששה או של השלשה, שניהם בודאי יקבלו כחולי נפש, אבל חולי נפש כאלה מתהלכים אצלנו לרבבותיהם, כל הרחוב שלי ושלכם מלא „חולי נפש" כאלה, כי נפשם חולה, חולה מאד, ואתה רואה את זה יום־יום לא רק כאשר הם כבר רוצחים, אלא גם כאשר הם שרים את שיריהם, כאשר הם מספרים את ספוריהם, כאשר הם כותבים את מאמריהם, כאשר הם משוחחים על דא ועל הא, אתה רואה בהם את מחלת הנפש המכרסמת בהם.

הנה אתם רואים שאין מי שירגיש בכך, רק לאחר הרצח קובעים הרו־פאים שהם חולי נפש, עד שעה א־רורה זו אף אחד אינו דואג להם, להיפך דואגו להביאם לרצח, על ידי הפחתת ערכו של האדם, על ידי ה־פיכתו לכלי משחית בידי עצמו.

סיכוי אחד למיליון שהרעוצת ירצה לשמוע אותנו, אבל גם סיכוי קלוש זה יש לנצל לנצל מיד. יש להתאסף כל גדולי התורה מכל השכבות, ל־שבת בצוותא ולחפש מלים בשביל ה־בחורים הללו, הבחורים והבחורות או־בדי הדרך אובדי העצות, שאיבדו את העשתונות ואינם יודעים כיצד לחיות וכיצד למות.

האם לא כדאי להתאסף כדי למצוא הכשר לחמץ הזה שמילא את היין היהודי, היין היהודי המהדר שריחו נודף בכל העולם, ועכשיו לא זו בלבד שהפך לחומץ, אלא לרעל הוא הפך.

פעם, פעמיים, אלף פעם להתאסף, לחפש עצות, זה יהיה חיפוש קשה מאד, שכבפם ולא נראה כל סיכוי ל־מצוא תרופה, אבל גם כאשר איננו נראה כל סיכוי אין אנו פטורים מלח־פש מלדבר, מלהתנבא לצעירים ה־ללו, לעם הזה הנמצא במלחמה מתמדת מלבר ומלגו, הנלחם על קיומו ה־פיזי בגבולות והנלחם על קיומו הרו־חני בכל בית, בכל פינה, בכל שעה.

ואם המדינה מתפארת בצה"ל השו־מר על הגבולות, הרי באשר למלחמת הקיום הרוחני אין צבא, אין נשק, אין מקלטים אין טילים, אין הגנה אוירית, — אין כלום!

איני יודע מה יכולים גדולי התורה לפסוק, איני יודע כמה זמן יצטרכו לשבת כדי למצוא לפחות מלה אחת שתתאים להם ולתקופה, אולם כל זה אינו פוטר אותנו לחפש דרך כיצד להגיע אליהם, לכל מקום, זה עלול לקחת הרבה זמן, זה עלול להמיט עלינו בזיונות, זה עלול להביא אותנו למצב שיקראו אחרינו: עלה קרח עלה קרח, אבל ירמיהו נשאר נביא ישראל, גם לאחר ששמו אותו בבור הטיט, ואלישע נשאר נביא השם גם לאחר שקראו אחריו עלה קרח עלה קרח, נכתבה ושלא נצטרכה לדורות — לא חז"ל, כי נבואה שנצטרכה לדורות — נכתבה ולשא נצטרכה לדורות — לא נכתבה.

איני יודע אם דברי גדולי התורה יכתבו לדורות, אנו מקוים כי בדור הזה יבוא משיח, אבל אין ספק כי בשמים תכתב הנבואה שלהם. דברי אלוקים חיים שיאמרו ויזכרו לאחר דיון ממושך ועמוק.

הגוף של עמנו מלא מירכות, לא רק על היין של פסח יש שאלה, יש שאלה על היין של החיים, על החיים עצמם יש שאלה, כי הם הפכו לחיים של טריפות ונבילות, ויש צורך ב־אסיפת כל גדולי התורה, כדי למצוא הכשר, כיצד מכשירים, כיצד מקרבים אותם, את הרוצחים, את הפושעים, השודדים, המועלים, הגנבים.

כולם אחינו הם, ויש סיכוי אחד למיליון שישמעו אותנו.

אבל הסיכוי הפעוט הזה מצלצל ב־אזנינו והוא לא יפסיק לצלצל, ביום ובלילה, כאשר אנו הולכים לבית ה־כנסת ומתפללים בלהט את תפלתנו, כאשר אנו חוזרים רגועים לארוחת ה־בוקר, הצהרים והערב, כאשר אנו מתישבים בניחותא ומתוך נחת רוח רוחני מלא ליד הגמרא ולומדים ב־נעימות ובהנאה רוחנית שאין דוגמתה את תורת אלוקים, את תורת ישראל שהרוצחים והפושעים וכו' לא קבלו מושג כלשהו מכל זה.

המצפון שלנו לא יתן לנו מנוחה, אבל אנו אנשים קטנים מאד ואין לנו כלים. אבל גדולי התורה שהדור מ־סור בידם, האם לא כדאי מאה פעמים ואלף פעם ופעם, אלפיים וכו'!

הרב יהודה מאיר אברמוביץ

הורים ומורים „טעוני טיפוח"

ועדת ראש הממשלה לנוער במצו־קה הגישה דין וחשבון מצביע על מצבו של הדור הצעיר בישראל. הדין וחשבון המצביע בהיקפו וכולל כמעט הכל על ביתו הנוער. הדין וחשבון עסק — וזו, כנראה, היתה הנחת היסוד של מתכנניו — בתחום התר־בות של הרשויות הממלכתיות לטפל בהן או לתקן את צורת הטיפול הנר־כחית בהן. מבחינה זו הדין וחשבון הוא מלאכת מחשבת של ליקוט הנר־כים והעלאת הדרישות בכתובים. חבל רק שאלה אשר עסקו בו נתנו תשומת לב רבה יותר למכלול הנושאים ה־גיוניים לרכישה במקום על פני הנוש־אים הגיוניים לרכישה בעבודת חינוך של הבית ושל המחנכים.

אני את דברי איחד דוקא לאותו מכלול של נושאים הקשורים בחינוך הדור הצעיר, מכלול הנושאים שהוזנ־חו ונמנעה מלדון בהם, ואשר לדעתי הם הם הקובעים את מצוקת הילדים ובני הנוער, יותר מאשר כל ההתנ־מים הקשורים לחומר.

יסוד קיבלנותיהם ותביעותיהם של חלקים מסוימים בציבור הישראלי ב־תחום הסוציאלי נובע גם מגישתה ה־חמרנית של החברה במדינת ישראל. הבולמוס אחר העשירות אוכל כל חל־קה טובה. אין אנשים אלה חשים שגם העשירים בממון אינם תמיד למאושרים.

איזהו עשיר? — אמרו רז"ל — בפרקי אבות, השמח בחלקו. שנאמר: „יגיע כפיך כי תאכל, אשריך וטוב לך. אשריך בעולם הזה וטוב לך בעו־לם הבא". כמאבקם זה של היהודים והקבוצות אחר הגשמיות, מרחקת ה־רוחניות לקרן זווית. משהחלו בתוך זה, בשל החינוך הכושל, לו הם זכו, אין הם יכולים להינתק ממנה, וכבר אמר הכתוב: „אוהב כסף לא ישבע כסף", האדם שהוא רעב לכסף, שהוא סמל הגשמיות, נתון כל כולו ברדיפה אחריו ואיננו חש בשמחת החיים.

סיפקו לנוער לימוד, אך לא חנוך

החינוך היהודי המקורי, יודע להב־דיל בין הרות לחומר והשכיל לקבוע לכל אחד את מקומו. החברה הישרא־לית של היום שהתנתקה והנהגה בלי קשר לערכינו היסודיים, נכנסה בשנים האחרונות למשבר חברתי חריף, ואת בנוסף לכל המשברים האחרים בתחומי המדיניות, הבטחון והכלכלה. אך מותר לי לקבוע כי בין משבר זה ליתר ה־משברים אין שום מכנה משותף. מש־בר זה לא נולד בין לילה ואינו תו־צאה של גורמים מהחוץ. למשבר חב־רתי זה, יש שורשים עמוקים כאן, ואת תחילתו יש לחפש על ספסלי בתי הספר, באותן השנים שסיפקו לנוער לימוד, אך לא חינוך. הקנו לו, אולי, ידיעות, אך לא ערכים. אילו היה זוכה הנוער ומקבל מערכי היהדות, אין לי ספק שמידות טובות היו ביסוד אופיו ולא היה נמצא במצוקה.

הדו"ח ועדת כך, שאני מקבלו בחיוב ורואה בו מסמך חשוב לכל אלה ה־מתענים על שיפור המצב החברתי ב־מדינה, לא מילא, לדעתי, את כל שלי־חותו. יש בו דגשים חזקים מדי ורבים מדי על צרכיהם החומריים של קבו־צות במדינת ישראל. איננו מזלזל אף לרגע באותן נקודות של הצורך לדאוג לתנאי מגורים טובים, למנוע אפליה עדתית ולהסל את הפערים החבר־תיים, להבטיח למשפחה הכנסה הול־מה, להגדיל את מספר מעונות יום, גני הילדים ובתי הספר בכל חלקי הארץ. נדמה לי כי הדו"ח חטף ב־מידה רבה בעקיפין, ובין השיטין של מסקנותיו, את המצוקה האמיתית של הנוער: המצוקה הרוחנית והערכית.

וככל שנקדים להכיר בכך, והחשוב לטיפול השורש הדרוש, כן ייטב לנו ונזכה לרפא שבר בת עמי.

גם מחנכי הנוער נמצאים במצוקה

הוועדה עסקה בנוער במצוקה. מי שמתעמק בדו"ח זה יכול לקבוע כי לא רק הנוער, אלא גם מחנכי הנוער הזה, נמצאים במצוקה. הקריה בעיר יותר מאלף עדים על כשלונו של החינוך, חינוך הריק מערכים. הקדוש ברוך הוא אהב את אברהם אבינו בעד כל מע־שיו וצדקותיו אשר עשה, אך מעל לכל נתחבב על אשר ציווה את בניו וביתו ללכת אחריו, ובהגדרתנו הק־דושה זה בא לידי ביטוי בפסוק: „כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו, ושמרו דרך השם לעשות צדקה ומשפט, למען הביא השם על אברהם את אשר דיבר עליו". יותר מאשר הכל, זכה אברהם אבינו לשב־חים על החינוך שנתן לבניו. הכלל של „חנוך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנו" בודאי ובודאי שכוחו יפה לחברה המודרנית, החברה שלנו, שבה עוסק הדו"ח, עליו אנו דנים. אם אנו מדברים על אמצעים לעקירת שורשי הפשע, לחנך צעירים למידות טובות, יש להתחיל מן הי־סוד, מן השורשים. ואלה בהכרח מו־בילים אותנו אל ההורים ואל המחנכים. רגילים להגדיר נוער זה כנוער „טעון טיפוח". אך, האם רק הם נזקקים טיפוח? האם לא טעונים טיפוח גם הוריהם, מחנכיהם ומוריהם? בודאי יבואו ויאמרו לנו: הורים הנתונים ב־מצוקה חומרית מתקשים לחנך את יל־דיהם. היהדות המאמינה איננה מודה בזה ואיננה נכונה להשלים עם כך. אשלייה היא לחשוב, שנצליח אי־פעם להגיע למצב של שוויון גמור במצבם הכלכלי של המשפחות בארץ. נאמר בתורתנו, „כי לא יחדל אביון מקרב הארץ". תמיד יהיו פערים בין המש־פחות השונות, כך המצב בארצנו וכך הוא בכל העולם, ואין נימוק זה צריך לקבוע כגורם משפיע ביכולת, או אי יכולת לחנך את הילדים. עם ישראל הוכיח בכל הדורות ובכל התקופות ה־קשות שחינוך הילדים עמד אצלו מעל למצבים כלכליים ודווקא מבני עניים יצאה תורה והם צמחו מאורי ה־אומה.

החינוך הטוב ב„מאה שערים": דוגמא ומופת

אין אנו צריכים להרחיק נדוד כדי להוכיח שאפשר לחנך ילדים למידות טובות אפילו אצל משפחות ברוכות־ילדים ונתונות במצב כלכלי קשה. הבה נבקר בשכונת מאה שערים ב־ירושלים, בשכונה זו היות מאות מש־פחות ברוכות ילדים, בלי עין הרע, בתנאים כלכליים קשים. כולם מחונ־כים לתפארה ולמעשים טובים. נמצא שם נקיון פיזי ונקיון רוחני. כיבוד אב ואם למופת. חיים ללא פשע וללא אלימות. ההורים אלה מסרו נפשם ל־חינוך ילדיהם בתנאים הקשים ביותר. חז"ל במסכת סנהדרין (דף כ) מספ־רים „כי בדורו של רבי יהודה ברבי אלעאי, היו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקין בתורה". כל כך היתה העניות גדולה. ששה תלמידים התכסו בטלית אחת, ובכל זאת למדו ועסקו בתורה. מספרים כי אב אחד ביקש פעם מהצדיק בעל „חפץ חיים" שיברך אותו שבנו יתחנך כיהודי טוב אמר לו: חינוך ילדים, לא רק ברכה דרושה לו, אלא מסירות נפש של האב, שיהיה מוכן לבזבז הכסת מהות למראשותיו לשלם שכר לימוד, בזה תלויה בעיקר הצלחה החינוך.

גדולי חכמי ישראל בכל הדורות למדו וחינכו כשהם עצמם חיים בעוני ועוסקים במקצועות דלי הכנסה. הלל — היה חוטב עצים. שמאי — בנאי. רבי יהושע — נפח. רבי הנביא — סנדל—רב הונא שואב מים רב אבא — חייט. אחרים עסקו בנגרות, בחקלאות ובכל עבודה קשה ובלבד שיד־כלו ללמוד וללמד ולהנחיל מידות טו־בות לבניהם.

הפתרון בתחום החינוך ולא בתחום הסעד

מדינת ישראל הקדישה בשנים האח־רונות משאבים גדולים לביצור הצוני המצוקה. אני עקב אחרי נושא זה במשך שנים רבות בתוקף תפקידי כ־סגן ראש העיר בתל אביב וכראש ה־אגף לעבודה סוציאלית ומותר לי לומר מתוך הנסיון, כי הגורם המכריע איננו טמון רק במצבה הסוציאלי של המש־פחה. הבעיה של „מה יעשה הבן שלא יחטא" משותפת לבני שכונת התקוה ובני צהלה תל אביב באותה. הייתה נע־שה לשיפור השירותים הסוציאליים וללא הועיל, לכן הגיע הזמן להגיע ל־מסקנות אחרות ואלה מחייבות שינוי הכיוון ומעבר מהמחשבה שהפתרון ימצא בעיקר בתחום הסעד. לדעתי הוא נמצא בעיקר בשטח החינוך. מח־דלנו הגדול הוא שאנו מפנקים יותר מדי את ההורים ולא מחדירים להודעת הציבור, שבכל המצבים הכלכליים יש ואפשר לחנך את הילדים ליהודים טו־בים וכי הגירסא דינקותא היא זו ה־נותנת אותותיה על כל חייו של ה־איש. ועיקר העיקרים — עלינו לחזור, ההורים והמחנכים, לחינוך היהודי ה־מקורי, לחנך על בסיסי הערכים המ־קודשים לנו מדורי דורות.

חינוך ללא ערכים, אין לו ערך

ואני שואל: מה עוד צריך לקרות לנו חס וחלילה במדינה, שיהיה לנו העוז והאומץ לקום ולהודות שהחינוך החילוני פשט את הרגל? צר לי לומר זאת, אבל עלינו לדעת כי אם לא נח־נך את הדור הצעיר לאמונה בד' ול־יראת ד' ירע מצבנו חס וחלילה עוד יותר ויותר. כבר אמר אברהם אבינו, המחנך למופת „כי אמרתי רק אין יראת אלוקים במקום הזה והרגוני" — כשאין אמונה ויראה גדלים מסילי־רים־מגנים, גרועים ורוצחים. האמונה — מבצור, בלעדיה האדם פורק כל עול. מדוע אין האומץ להורים ומורים לק־חת את הדוגמה מהחינוך של היהדות המאמינה? יש לדעת כי אין הנוער ה־דתי נוצר של מלאכים בלי אדמות, גם להם אותם היצרים כמו למני ה־נוער האחרים, „כי יצר לב האדם רע מנעוריו", אלא שהוא מתחנך מאז צאתו לאויר העולם לריסון ולכיבוש היצר. מחנכי הנוער במדינה, הצר־פים בפשיטת רגלם, מתקשים להודות בגלוי בסיבותיה, אך בתוכם הם יודעים שחינוך ללא ערכים אין לו ערך בחינוך. עליהם לחזור מדרכם, עליהם לתבוע, בצד השיבה לחינוך יהודי ערכי, בכל התוקף שהמדינה תקיים בכל בתי הספר יום לימודים ארוך שירחיק את הילדים מהשפעת הרחוב ברוב שעות היום. על האחראים ל־חינוך במדינה להגביר ולהעמיק מער־כת ההסברה בקרב ההורים לשוב ל־חינוך היהודי המקורי, שרק בכוחו הוא לפתור בעיותיו של הנוער במצוקה.

הנוער שלנו נמצא במצוקה קשה כתוצאה מהחינוך ללא תורה וללא מצוות שנתנו לו, ובמקום לתלות את הקולר בנו ובמעשינו, תולים הקולר במצב ובתנאים הסוציאליים. נתקן את דרכנו ונזכה שוב להבטחת ה': „והייתם לי סגולה מכל העמים", „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (דברים בכנסת)

אברהם בן שניאור

לפעולה מקיפה לקראת הרישום

עם תחילת הרישום של התלמידים לבתי הספר, מן הדין להעמיד כמה דברים על אמיתותם הראשונית.

בראש ובראשונה חייב צבור ה־הורים לדעת, ואף להיות מודע לכך שחינוך מקורי בלי סייגים ופסולת, בלי ההתחכמות יהירה ובלי כניעה ל־תכתיבים אפשרי באורח בלעדי במס־גרות החינוך העצמאי.

אם עיקרון זה ישמש כקו מנחה נאמן לצבור ההורים החרדי, אין ספק שההחלטה החד משמעית והבלעדית תהיה אחת ויחידה, למהר ולרשום את הילדים לחינוך העצמאי.

הבחנה ראשונית זו נובעת מתוך ניתוח הגיוני של העובדות בשטח, ד־כפי שהן מתגלות במציאות הישרא־לית המתרחשת.

הבה הגדין אפוא מה קורה בשדה החינוך ובשדה המערכה על נפש ה־ילד?

מצד אחד עומד וקיים חינוך חילו־ני וכללי, שהוא כמובן מעורטל מלכ־תחילה מכל זיקה רצינית למסורת ה־דורות, והוא מנוכר מעיקרא דדינא ממורשת הדורות.

הצבור החילוני ברובו המכריע, שו־לח אפוא את בניו למוסדות אלה, ד־אין לו כל שאלות וספקות בענין זה. באשר ניגש לגבי הצבור החרדי בעל ההכרה וההבנה, שאין לו צורך בתיחוכים הסבריים ואמצעי שכנוע, אין שמץ של ספק ספקא לאן לכוון את בניו ובנותיו, והוא ממהר לרשום אותם במוסדות החינוך העצמאי, ש־חזקה עליו כי ידע להנחות את הבנים במעגלי יושר ובארחות חיים מקוריים.

ברם יש עדיין בארץ ציבור די גדול חשוב ונכבד, שסוגיה זו לא ברורה לו כל צרכה, והוא מתלבט ומתחבט בשאלה, לאן לשלוח את הבנים ב־שעת הצורך.

צבור זה נמנה על אנשי תורה ד־שומרי מצוות, אך אין להם ידע מ־ספיק ואינפורמציה מעודכנת מה טיב הממ"ד ואפיו הספציפי של המסגרת החינוכית.

בנדון זה חובה להבחין בין חינוך ממלכתי דתי, לחינוך העצמאי, אלה ה־סבורים שהממ"ד מסוגל להעניק אותה חוויה וההויה דתית שההורים מצפים לה, מתאכזבים קשות ומרות כעבור מספר שנים כאשר עיניהם רואות, מה טיבו של חינוך עושר וחסר אם שד־רה המוכן לכל פשרה, ונוטה להקל בכל עקרה, ובלבד להסתגל לרוח הזמן ולרוחות המצשבית המושים לבקרים בכל עבר.

אין צורך לומר שהחינוך התורני הערוך ולמודי הקודש, נמצאים מקו־פחים ונגסדים על חשבון שאר ה־מקצועות שהולכים ותופסים מקום מר־כזי בתכנית הלימודים, ולימודי ה־קודש נדחקים הצדה. לשוליים, עד כדי כך שהם הופכים להיות משניים, הן בהיקפם, הן במספר השעות, הן ב־שעות הלימוד האחרונות, והן בסוג המורים שאינם מתאימים ביותר לכך.

הגיעו הדברים לידי כך שאפילו אנשי המזרחי ואנשי הציונות הדתית, נקעה נפשם מהחינוך הממלכתי דתי והם הקימו לאחרונה מסגרות חינוך ישיבתיות בצורות שונות, ובלבד להנ־תק ולהשתחרר מן הסיגים הזה של הממ"ד, שתורם מעט מאד ליצירת הווי חינוכי רצוי וסביר מבחינה הדתית רבה תוכן ורבת ענין.

החינוך הממלכתי דתי עומד אפוא מבחינה זו דהית בפני שוקה שבורה, ד־הוא מגיע בדפוסיו המחותמים עד ל־מפולת, ולמרות שמבחינה ארגונית ומספרית הוא מחזיק עדיין מעמד, הרי שרוחו ונפשו כבר שבקו חיים כמעט לחלוטין.

כאן המקום להזכיר שעוצמת הג ועמקו בין הממ"ד לחינוך העצמ הולכים וגדלים עוד יותר בחינוך הנ בעוד שהחינוך הממ"ד לא מקי על חינוך נערה, ובמידה שזה נה הוא לא נמנע מחינוך כעורב של ב ובנות בבמה אחה, הקים החנ העצמאי רשת מסועפת וענפה לחנ רת למופת של מוסדות בית יע לתלמידות, מכל רבדי האוכלוסיה מכל גווני הקשת הישראלית.

מוסדות אלה מאכלסות בנות מע רות הפתוח, ומשכונות עוני, מישו בולים ומבני חומות שבמרכזים, בנ עניים ובנות עשירים, בנות מן הת רה, מדלת העם, ובנות של מגיד ונכבדים כולן מצאו בית החינוך אוירה נפלאה המעניקה השראה זה לתפארת בית ישראל.

בנות אלה המקבלות חינוך בבי יעקב, מצטיינות לא רק בצנעה יו רה בהליכות ונימוסין, בצניעות אנ בית ובגישה מקודיה לארחות חיי אלא שאף כדת הידע שלהן במקורי והיקף ידיעתן במחשבת היהדות, עו לאין שיעור ולאין ערוך אפילו חלק ניכר של מתנה המורים משור הממ"ד, לא נבוא אפוא להשוות ב ניהן לתלמידות הממ"ד בכל ההחוב האחרים, שהרי אין שום מקום לדכ ההשואה, ואפילו ציור מסוגל לרא ולהבחין בהבדלים הבולטים לטו בנות בית יעקב.

יש כמובן עוד סיבה חשובה ו צריך להביא אותה בחשבון כשבא להסביר להורים היכן לרשות את ו ילדים.

הדבר ידוע שבראש מערכת החי העצמאי עומדים גדולי תורה ואי רוח מובהקים, הללו מקרינים מאיש יותם ומברכת השראתם הנדירה יו יום ושעה שעה על כלל המערכ גדולי התורה ואנשי הרוח מנהיגי הרוחניים של היהדות הדתית והח רדית, הם הם אשר עושים גם במישו המעשי והרוחני של העבודה החינוכי ומאצילים עליה מרוחם והודם ומכו נים את דרכה, ומצעידים אותה קדימ מבלי הרף וללא הרפיה עד אש הזרע הנובט מצמיח פרי ויבולי ברכו

לעומת זאת מעורטל החינוך ש ממ"ד מהנהגה רוחנית ומאישי ת רה, בראשו ובצמרתו עומדים אנשי שלא זו בלבד שאין בהם זיק כל ש הוא של גדלות תורנית, אלא שא מבחינה תורנית והלכתית, אין בה שבץ של שעור קומה וקורטוב של כ מדריך ומכוון, מקרין ומנהיג, כמ טכנוקרטים טובים או גרועים מוכש רים או בלתי יעילים מנהלים ומפק חים על המוני תלמידים כצאן שאי להם רועה.

מה התועלת שתך גבאה ותיעלו ה מפיד, ונזה הוא צלם מנף הלמו הביתה, שמעורגלת לשאת המיכה כב על אבותם של הורות צעירים ו במציאות של תורה.

הבחנה זו חשובה עד למאד, משו שכבלות הכל צריך לדעת, שהחינוך הישיבתי והתורני בראשה נבנתה, א לה סכוי של הבאות ושגשוג, א חס וחלילה יחליש החינוך העצמאי ובה במדה שלנו שבישיבות קדו שות וגדולות, הולך ורב מספרם ש צעירים מעדות המזרח, ומשכונות עו הרי בדיקה קלה תוכיח שהם באים אך ורק ממוסדות החינוך העצמאי.

אם אנו חפצי חיים ואם אנו מ עוניינים לגדל דור תורה, חובה עלינו לדעת, שאין לנו עוגן והצלה מעבר לחינוך העצמאי, ישיבת חברון וסל־בודקה, פוניבז' מיר וקבניץ לא יתי מלאו תלמידים מבאי ביתם של המ־מ"ד, אם יש סכוי שנר התמיד לא יודעך, ואורה של תורה ילך ויגבר, יע־צם ויתחזק, הרי שהחינוך העצמאי הוא הערובה היחידה לכך, שהשלהבת התורנית תוסיף להאיר את החשכה שפשה ורבה ועושה שמות בקרב העם הנידער, שלמען הצלתו מצוה מן הד מובחר לעשות מאבק עליון ומוגבר, ולהבטיח שהרישום הנוכחי יצליח לה־קיף חוגים רחבים ורבדי אוכלוסיה נוספים, כדי לחזק את בדק הבית ה־חינוכי, שממנו פנה וממנו יתד לכל החיובי בתחום היהדי התורני, ש־מהורה ובתהרה בעת האחרונה ברחבי הארץ.

חובת ההסבר מוטלת אפוא על כל יהודי חרדי הדואג לעתידו של החינוך המקורי שלא יצטמק ולא יצטמצם, אך במשנה תוקף וביתר עוז מוטלת המשימה על בני תורה, שמי עוד כ־מוהם מכירים ומודעים לחומרת המצב, ומי עוד כמותם יודעים כה הרסנית ומזיקה היא ההשפעה השלילית של ה־ממ"ד הזלזלות הפולשת לסביבה הד־צעיר בכיפה, ועושה שמות בקרב העם הנוער, וביחוד בנפשות הדור הצעיר ההולך בדרכי החיים ללא יד מכוונת מכוונה ומכוונה.

כאן המקום לציין שאם יש עוד משימה נכבדה והיעית שאין צורך ל־השיבוהא, הרי היא מתמקדת במסגע ההסברה ושכנוע לצבור ההורים, שלא החולים עדיין לאן לרשום את בניהם. הנה למשל ארגוני הפעילים למיניהם שמגלים ענין ופעילות בנושאים חיוני כיום. הרי כאן לפניהם בקעה נרחבה להתגדר בה, ובפה הזאת מן הדין ומן הראוי שיתייצבו כאיש אחד, מקצ' אלי כנף, ישבם אלו שבם, להתעבור את הנוער ואת הנפשות הי־רכות משדות זרים ולהנחותם במעג־לי חינוך תורניים מובהקים.

אלולא המתפינא הייתי קורא גם ליושבים על התורה ועל העבודה, לצי־זוב לשעה ולהרתם למפעל הרישום, שכן כבר הזהו חכמינו על כגון דא, שלעתים המובטות מקריב דומים, „מצוה של הזמן זו היא קודמת". ואם איזה תפצנו הוא לראות בנים

(המשך בעמוד ד')

בירושלים של מעלה

העשבים שבין אבני הכותל

„שבע מיני עשבים גדלים בין חגווי הסלע של הכותל המערבי על אחד מהם הוא הצלף הקטני אברו כי הוא „עז שבאלנות" בדומה לישראל שהוא עז שבאומות, כמו עם ישראל, מכיון שנאחז במקום אחד כמעט שאין אפשרות לעוקרו משם, כך גם הצלף, כשנאחז בקיר או בסלע, אין להוציאו משם, גם אם יקצצו משם עד לשורש, יוציא פרי אביב נצרים חדשים, ויגדל ויעשה פרי".

דברים אלה לקוחים מתוך מחקר שעשה חוקר צמחים דתי בשם ד"ר יהודה פליקס, המצוטטים גם באלבום הכותל המערבי, נעלמו, כנראה, מעיניהם של פקידי משרד הדתות אשר משום מה, נזכרו עתה להפנות שאלה אל הרבנים הראשיים אם מותר לתלוש צמחים אלה מן הכותל, כיון שלדעת מומחים הם מכרסמים באבני הכותל.

שני הרבנים נחלקו בדעותיהם בנושא זה, כאשר הפעם המחמיר הוא הרב גורן, אלא שאין זו שאלה חדשה, מי שמכיר קצת את הספרות מסביב לכותל המערבי, יודע, ששאלה זו כבר עלתה על שלחנם של חכמי ורבני ירושלים לפני שנים רבות.

בספר „מרא דארעא דישראל" על הגרי"ח זוננפלד מסופר שמרן התנגד לתכניות שונות שהועלו לשיפוץ חזות הכותל, כהודעות זו, הזכיר את הגמרא האומ־רת: „שבתי כנסת בחורבנן מניחים אותם שיעלו בהם עשבים ולא יתלשו מפני עגמת נפש כדי שיצטער ויבקש עליו רחמים".

הנה מצטט גם מתוך הספר „אלה מבעיי" שהופיע בבודפסט בשנת תרצ"ג מפי עטו של הגאון ר' פישל זוסמן מפר אביב במדפסת הכותב על ביקורו בירושלים „ברגע הראשונה כאשר ראיתי עשבים צומחים בין אבני הכותל עלתה במחשבתי, אתלוש לי מהם לזכרון מהיכל ה', ואביאם עמי לביתי, אבנם נזל ברעיוני המשנה במגילה. בית הכנסת שחרב ועלו בו עשבים לא יתלוש, ובית זבדוך שמו שלא אגע עתן לידיי".

כאשר הזכרתי השבוע לבנו הרב שמעון זוסמן ספר המתגורר בירושלים, הוסיף וסיפר, כאשר שמע את הסיפור מפי אביו, הקשה, הלא הפעם שנתנו כדין זה שאין לתלוש עשבים מבית כנסת שחרב, כדי שיצטער וידאגו לבנותו מחדש. הולא, אין לנו הרשות לבנות את בית המקדש מחדש על כך צוה לו אביו הרב זצ"ל, אבל יש ידידי לשער מעשיו ולחזור בתשובה שלימה, כדי שנזכה לראות בבנין בית הבחירה, ואם כן, יש טעם לצער זה כדי לעורר את לבנו לעבודתו יתברך.

כאמור, נחלקו דעותיהם של הרבנים הראשיים בשאלה זו, כמו בשאלות אחרות, שערך מהדורת ה־הרשות השבועית בעניני דת בהדיו, מצא למחלוקת זו גם הגדרה קולעת שעורה תיקים רבים, כאשר סיים ידידה זו ואמר: „אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו איזובי קיר". כנראה שהאיזוב הגדל בין אבני הכותל עוד יוסיף ויצמח עד שייבנה המקדש ולא נצטרך עוד לעורר עגמת נפש בלבנו על חורבן

וכאשר אנו עוסקים כבר בבעיות הכותל המער־בי, יש מקום לציין שלא רק סכנות פיסיות מרי־כות להטריד את הרבנים, כי אם גם סכנות רוחניות, בעונתיים זרוף וזרם התיירות הלש. אבל הקיץ המתקרב והבא כבר עתה דיון על „תיקון גדולי" שיש לבצע.

העובדה שבימי הקיץ מתקרבות אל רחבת ה־תפילה נשים בלבוש שהוא פוגע בקדושת המקום, נעשתה בלתי נסבלת. המדרכים המעכבים חלשים מ־להשתלט על השטח הרחב. יש לחזור ולבדוק אמצ־עים חדשים יותר משמעותיים אשר יגבילו את ה־צבור שקדושת המקום מחייבת להתלבש כראוי וכיאה למקום זה. הכל תלוי במידת ההקפדה שינהגו במקום על ענין זה. יש גם מקום לבדוק סיכויים ארכיטק־טוניים שיבדילו הבדלה פיסית גבוהה יותר בין רח־בת התפלה לבין החלקים האחרים.

אגב, אחד מיקירי ירושלים העיר לנו אתמול שהתאורה ברחבה לקויה מיסודה, כיון שכוהי תאורת ראווה ולא תאורה המאפשרת תפילה ועיון בספר.

עוד משהו על שוק הכותנה — „התנורית"

הערה שלנו ב„ביום לביבי" בעקבות שיפוץ שוק הכותנה („סוק אל־קטאנין") ההיע יהדר בירושלים ההודיה בשם „והכנורית" שם שכן לאנשים רבים לסעה ולהתנת את המקום עם „הכניות" שבהן ישבה במהדרין אחרי שגלתה מהר הבית, גררה אתמול כמה הערות בנושא זה, אם מותר להכנס לשוק זה.

לאחר מעשה נזכרנו, שנעלמה מזכרונו העובדה שבמסכת „הר המוקדש" של הגאון הצדיק רבי משה נחום שפירא, שחיבר על ספר שאת הכולל שלון פ"ק ב', הלכות ירושלים והמקדש בזמן הזה, הקדיש פרק מיוחד בנושא זה שבו הוא מברר הלכה זו לצדדיה השונים.

כבר הזכרנו את דעתו של הרדב"ז (ולא הרידב"ז כפי שנכתב בטעות) שמציין שיש „קצת החכמים" שלא היו רוצים להכנס לבתוך זהו, אלא שלדעתו „זו חומרא יתירה" אולם הרב שפירא סבור, שדברי הרדב"ז נאמרו מתוך הספירה מרחוק, ולפי המדידות כתיל המערבי עצבי באיזו מקום הוא בנטייה כלפי שתהיה) עד חומת הר הבית באותו צד 97,5 מטר, ולדעתו אי אפשר להתיר את הכניסה לשוק מפני שיתכן שהיא בתוך גבול הר הבית. הוא מצטט גם בהרחבה את דעתו של „דרך הקודש" הכותב שזו היתה קבלה בידם של היהודים ואנשי מעשה בירו־שלים, גם בעל ספר „חזון נחום" שהיה רב בירו־שלים כתב שמסילה זו היא בפנים הר הבית, אולם הרב שפירא קובע, שהרוב הנוכחית נמצא מחוץ להר הבית זאת על פי בדיקה שלא היו לנגד עיניהם של חכמי ירושלים בימים ההם, הלא עוד שבם ה־שנעשו, יש מקצה מצריב הסלע שבתוך הכיפה (אבן בערב, ביחס עם הכותל במקצוע הדרומי), אף שהוא מוסה להתיר, הוא מאמץ את דבריו של בעל „דרך הקודש", „לפי שהנהג איסור ולא ידע לעכבו אין להתיר".

מקום גניזת הארון

על נושא זה כבר הרחיבו את הדיבור תנאים ראשונים ואחרונים, אולם בעל „דרך הקודש" מזכיר אגב הדיון בענין שוק הכותנה, את הדעה „שיש מי שקיבל שאין עוברין בשער זה, שהוא תוך הר־הבית, לפי ששם נגנז הארון, ומשום קדושה נגנז בה ולא דמי לכנגד בטעות, ועל עבים יעמדו שלא לעבור דרך שם עד יבא בירה צדק ובמסילה נעלה". כל זה כתב לדעתו שמותר הכניסה להר־הבית מסילה כדין, אבנם להרין שאני נהגים כדעת ה־כפתור ופרח וכדעת החסידים ואנשי מעשה שאסור לנו הכניסה במקום הזה להר הבית, פשוט שאסור לנו לעבור בשער זה אף בלי טעם גניזת הארון".

המחבר הצדיק שהוא כוכב עולה בעולם התורה מרחיב את הדיבור בנושא זה ומשתדל לברר את השאלה: היכן נגנז ארון הקודש, פרק שהוא מאלף מאד ובו הוא מתמודד עם דעתם של גדולים ברוב ידיעה ובקיאות.

מוסד שנעלם מנוף הכותל המערבי

מזה שלוש שבועות שנעקר מנוף הכותל אותו אבנ שנהפך להיות מעשה בפני עצמו ברחבת הכותל, שוב אין האנשים יכולים לקבל על היין כבאמה אשר לפעמים כבר בקצה השני של העיר.

המוסד היא מוסד של אדם פרטי, אשר לא ביקש מן התפילה לבני עוזם יוצאים להרבה תורה למכה, כאיש עורה, דואג לא רק להוצאות המרובות, טורח בהבאתם בכוחות עצמו, יושב בחום ובקור במקומו הקבוע כדי לזכות את הרבים במצוה זו. היו אנשים שהתחילו לאמונו כי „קדוש זה" ניתן להם על ידי איזה משרד ממשלתי, או מוסד ציבורי, אולם כאשר היום המצפה ר' אורי אבריטשר רותק למיטתו בשל מחלה שפקת קצה, המחיכו הכול בהיעדרו: הם ראו שאיש לא בא למלא את מקומו, איש לא קפץ לזכות במצוה זו, או התברר להם, דבר שהיה ידוע רק למעטי מספר, כי ר' אורי אבריטשר איננו פקיד ואינו שליח. כי אם „משוגע לאותו דבר".

כאשר שאלנו פעם את ר' אורי מה טעם רואה לעסוק במצוה זו. סיפר לנו, כי רבי ישעיה מקרעס־טיר מגדולי הדור הקודם שהיה מורה ארכה להאכיל ולהשקות יהודים בשאל אותה שאלה הוא עצה, בשלונו בשעה שהכול עוסקים ברזין דרזין, אני עוסק בלשונו בשעה שהכל עוסקים ברזין דרזין, אני עוסק את הדיבור.

קיבוץ גלויות נהדר בקודש

המבקר שאנו שהעמים כבר בתפילות שבת ליד הכותל, אנו רוצים לשתף את הקוראים בחוויה נרגשת שהיתה לנו באחד השבתות האחרונות, כאשר הגענו בעת קריאת התורה של מנין הותיקין, נמשכנו לשמוע קריאה עריבה, מלאה טעם במבטא המקרא באותו מנין. קריאה מדוייקת יפה, נוסח אשכנז אלא שבכל זאת נשמע צליל של מבטא תימני.

התקרבנו אל הקריאה וכבאנו, כי המנין הוא מורכב כולו מחסידים ואנשי מעשה מן הישוב הישן, ביניהם תושבי מאה שערים ובתי ההונגרים מותיקי ירושלים, ואילו בעל הקורא הקבוע שלהם בזמן ה־אחרון, איננו אלא יהודי יקר בשם רבי אמר שרעבי, יליד הדורה המתגורר עתה בעיר העתיקה בירושלים ולומד תורה באחד הכוללים.

אותה שעה הבחנתי שהתופעה זו משכה תשומת לב של סקרן נוסף מאנשי ירושלים, שאם הוא נמשך אל הקריאה ומרוב התרגשות אמר לי, זהו תופעה אמיתית של קיבוץ גלויות, כך יראה הבית הבחי־נוהו בקרוב. לא יהיה מקום לחילוקי דעות ולהבדלי נוהאות. שעה קלה לאחר מכן משכה תשומת לבנו תופעה הפוכה כאשר ר' אפרים שיקלאר שהוא בעל קריא וותיק בירושלים, עלה וקרא לפני מנין של בני עדות המזרח על פי הטעמים שלהם ושני הצדדים נהנו הנאה מלאה. זה מה שאמרתי, כמה נהדר מחזה זה.

כ. ע. ד.

هكذا من الأصل

مكذا من الأول

הודה ספר

: ת. פרוש

נתיבות יאיר על אדרא זוטא

הה״ק רבי אליעזר צבי מקומרנא כותב בהקדמתו ל„דמשק אלי־עזר" (פירושו על „זוהר") „שמעתי מריר [רבי יצחק אייזיק מקומרנא] ז״ל להרה שבכן עדן לומדין שם הקדוש ובכל יום ויום מחדשין ל שים שנים. ואין הזמה חידושים של יום זה לחדושים של יום השני, עד הוא בעת שיצא הזוהר הקדוש זה העולם. ושמעתי מפיו הקדוש : אמשר יעזר לי הזיית לפרש לפי הזוהר בפירוש אמיתי עליו כך אחד ככה שלומדים בגן עדן".

או נתוסף מיוחד לאותם הביאורים — „מתאחרי חקלאי שבדורנו, שעלי־באמר בזוהיק (בהעלותך קנג, ב) שכולים יהירו כזהר הרקיע. איתן דקא משתדלין בזוהר דא ספר הזהר. הזה״ב המקובל בהה יאיר וינשטוק שליט״א בה אותנו ב„סימה מקובצת" על דרא זוטא, מלוקט ומעובד מספרי יש של רבותינו ז״ל היה רבי ה קודיזירבו (הרמ״ק) רבי יצחק א אשכנזי (האר״י), רבי שלום צבי (רש״ש), רבי ישראל בעל כוב, וכספרי רבי שניאור זלמן זיר (רז״ש), עטרת צבי, זוהר חי. היקש, העולם ועוד. זכר כולם כשהוא כלולים ב„נתיבות יאיר" כסדרה המכובדי.

אין ספק שהפירושים ש„בשיטה מקובצת" זו נובעים מגן עדנה של ה מהיותם כקונים לאמיתה. לפני שילוב של תכמי הדין עם גדולי החסידות, ביניהם רבו המובהק של ה־בגר, יחיד הדור בחכמה האמת ה־תוב בעל ה„סולם" זי״ע שהשתית שיטתו בחסידות על אדני הפני־ בפנימיות התורה, בדרך שסללו מורי החסידות, בניגוד לאותם מ־ אוילית — שמקורה בורידות השבה — כאילו ניתן להפריד בין לחסידות, בעוד שהן „תרין דלא מתפרשין" והאחת שואבת אותה.

פנים לתורה, וכך הם גם נותני דושים בזוהיק — אשר האידרות יסודתיו — אלא שכתוב אוצר ידושים שבספר מבצבץ ועולה פר־ המקור המיוחד במינו של שר הזוהר מהר״ל אשלג זי״ע אר־

כשמו כן הוא — סולם שראשו השמימה, וכהגדרתו בהקדמה להזוהר „שאם יש לך עליה מכל טוב, אינך חסר אלא סולם בה. ואז כל טוב העולם בי־ בין כ׳...

צית „גראי" וינשטוק ב„נתיבות יאיר" ואכן את השיטות הפירושים ב־ליבייק, תוך כדי גילוי בקיאות מדהימה ורת הדין — שהיא היא אורה ה־ של הזוה״ק שניתנה לנו בסיני מהרש״א שבת פח, ב ד״ה תמה היינו מסתר וכו׳ אשר הנה דך שהוא סתרי התורה וכו׳", וכן לך שם ביה מה אנוש, התואמים די לחכמי האריז״ל כי שניהם מזה אחד ניתנו) ויחד עם זה מרובב שבתי ישנים של גדולי המקובי — שספריהם הם בלתי ידועים הגר״י סרבאה בעל „אהבת ה" ועוד.

פרצה מיוחדת שרויה ב„מבואי ה־

פותח שער להבנת הדברים שהם מכבשונו של עולם. שכימה עמיק יומין, ויישר כחו (פשוטו כמשמעו) של הגאון המחבר על פירוש מבעבית החכמה לפרטים ופרטי פרטים, בצורה שתקל על המעיין התפץ באמת לעלות בסולם העולה בית קל.

בפוק העתים הללו כאשר נתקיימו בנו בעוה״ר כל נבואותיהם של חז״ל הקדושים בסוף סוטה והנה בתיקוני הזוהר״ק (תיקון ל׳) מבואר שעל ידי מישוט הלימוד בנסתרות התורה גורמים „צניעותא חרבא וביזה הרג ואבדן בעלמא", וכפירושו המזהיר של בעל הסולם בהקדמה לספר הזוהר — שבודאי שרתה עליו רוה״ק בכתיבתו — „שבהיות כל עוסקי התורה מזלזלים בפנימיות שלהם ובפנימיות התורה... הנה גורמים בבעשיהם הללו שכל בחינות החיצוניות שישנן בעולם מתגבירות את עצמן על כל חלקי הפנימיות שבעולם... כי החיצוניות שבכלל ישראל דהיינו עמי הארצות שבהם, מתגברות ומבטלות את הפנימיות שבכלל ישראל שהם גדולי התורה, וכן החיצוניות שבאומות העולם, שהם בעלי החורבן שבהם, מתגברות ומבטלות את הפנימיות שבהם חסידי אומות העולם, וכן החיצוניות של העולם שהם אוה״ע, מתגברות ומבטלות את בני ישראל שהם פנימיות העולם.

והדור כזה כל בעלי החורבן שבאומות העולם מריפים ראשם ורוצים בעיקר להשמיד ולהרוג את בני ישראל... הנה מעתה מוטל עלינו שאירית הגלימה לתקן את המעוות המור הזה, וכל אחד ואחד מאתנו... יקבל על עצמו בכל נפשו ומאודו, להגביר מכאן ואילך את פנימיות התורה וליתן לה את מקומה הראוי, כחשיבותה על מעלת חיצוניות התורה ואז... יזכה כח הזה גם על כלל ישראל כולו, עד שנזכה הארצה שבנו יכירו וידעו את השבח והמעלה של גדולי ישראל עליהם וישמעו להם ויציתו להם... ואז כל אומות העולם יכירו ויודו במעלות ישראל עליהם... וזש בזוהר נשא דף קכ״ד ע״ב בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזוהר וכו׳ יפקון ביה מן גלותא ברחמים."

בירור איפוא כי ספרי הגרמ״ו וינשטוק שליט״א מגבירים מעלת הפנימיות על החיצוניות ותורמים תרומה חשובה לקירוב הגאולה בכך שהם מפשטים צפונות האדרות הק׳, הרי הזוהר״ק עצמו הוא „מפתח הפותח האדרת דזוהית החכמה" כתבדרתו המופלאה של גאון עולם בעל „אבני נזר" זי״ע (ראה גאות הגישא עמ׳ עז) ובטוחני איתן כי קרובים אנחנו לקיום אותו היעוד של „בהאי חיבורא דילך יפקון מן גלותא" ובני ישראל יוצאים ביד רמה ובתרגום „ירושלמי גלי" וכפירושו של ה„דגל מחנה אפרים" זי״ע (בשלח) כאשר התגלה והתפרסם חכמת האמת של התנא האלוקי רשב״י — כדרשו זי״ע ותורת החסידות של הריב״ש — הבעש״ט זי״ע נזכה לצאת „בגבורה בבוהה ופרסמה" (מכילתא בשלח רש״י שם) ומלאה הארץ דעה את ה׳ כמים לים מכסים במהרה דידן כיר.

בצלאל לנדוי

מחצית השקל לצרכי ארץ ישראל

במשך שנים רבות היה קשר בין מנהג „מחצית השקל", הנהוג בערב פורים לפני קריאת המגילה, ובין גיוס התרומות למען ישוב א״י, שראשיתו בקהילות אשכנז לפני כשבע מאות שנה, שנתפשט גם בקהילות ספרד (בקהילות אלו הוסיפו להקפיד על מגבית פורים לעניים ביום הפורים עצמו ועל כך עוד נדון בנפרד). בדורנו פרשים רבים על הפניית מחצית השקל לישוב אר״י, אך כאן נסתפק בראשי פרקים בלבד.

„באחד באדר משמיעין על השקלים" — כך נהגו ישראל בזמן שבית המקדש היה קיים וחז״ל מסבירים את קביעת המועד כדי שיביאו את שקליהם בעונתם ותיתרם תרומת הלשכה מן החדשה בזמנה, באחד בניסן.

ישראל עם קדושים הוסיפו לשמור על כך גם לאחר חורבן הבית, אם ע״י שיגור השקלים לצרכי חכמים שישבו בארץ ישראל ועסקו בתורה, אם ע״י קריאה פרשת שקלים בר״ח אדר שחל להיות בשבת או בשבת שלפניו, וכדברי חז״ל : „צפה הקב״ה שהמן הרשע עתיד לשקול כספו על ישראל, אמר מוטב שיקדים כספן של בני לכספו של אותו הרשע, לפיכך מקדימין וקורין בפרשת שקלים" (ירושלמי שקלים פ״ב ה״ה).

גימיק זה נזכר גם במסכת סופרים פרק כ״א ה״ב, אם כי שם לא מדובר על קריאה פרשת שקלים כי אם על מתן צדקה בפרוס פורים לצרכי העניים, כפי שנראה הסמיכו את הצדקה למצות מחציות השקל שהיותה נוהגת בזמן שביהמ״ק היה קיים, ולכן נאמר שם „צריכין כל ישראל לתת שקליהן לפני שבת זכור — וצריכים להספיק מים ומזון לאחיהם העניים", בהמשך הדברים נזכרת שם גם מצות מתנות לאביונים בפורים. ביום זה הרבו איפוא במעשי הצדקה, ובכללם אותה צדקה שיסודה כזכר למחצית השקל.

מחצית השקל — „לעולם לארץ הצבי"

אחד המקורות הראשונים, שבהם נזכר מנהג מחצית השקל, הוא ספר „מנהגי מהרי״ל," מפריד בין מחצית השקל ובין מצות פורים כדבריו: „במנחה (בתענית אסתר) כשהולכים לבית הכנסת נותנין מחצית השקל ומצות פורים", שכן בימיו נהגו לגבות בתענית אסתר בבוהה שתי גביות, האחת בשם „מחצית השקל" שאותה הקדיש לסייע בו את העולים לארץ ישראל, והאחת בשם „מצות פורים" לעניי העיר, כדבריו : „ואת מחצית השקל ההיקד לסייע בו את העולים לארץ הצבי לשם שמים, ומצות פורים היו חולקים מיד באותו פורים לעניים כבאר צדקה".

מדברי המהרי״ל משתמע כי במנהג מצות פורים השתתפו כולם, ואפילו עני המקבל מן הצדקה, אף זה לפי הדין, ואילו בנתון מחצית השקל, שאינו אלא לזכר בעלמא, השתתפו רק אנשים אמידים „בעלי כיסים וקצת מן הבינונים". למחצית השקל נתנו סכום הגוה בערך למחצית השקל, ואילו לגבית פורים נתנו שלש מחציות של מטבע הנהגת במדינה.

כך נראה גם מדברי ר׳ יוסף ב״ר משה הלוי תלמידו של הר״י איסרלין בספרו „לקט יושר" שהיו שתי גביות האחת למצות פורים, שבה השתתפו הכל ואפילו מעוברת בעבור העובר. הוו נותנים שלש כמחציות, והשנים בצות „מחצית השקל", שניתנה איש איש אשר ידבנו לבו והיו נותנים מטבע אחת, המטבע הקטנה ביותר.

ב„ספר המנהגים" של רבי אייזיק טירנא, הוא מזכיר מצות פורים בלבד, ואינו מזכיר מצות מחצית השקל, כדבריו „היוזם כל אחד ג׳ מחציות מטבע היכיר למצות פורים, אפילו ילדים, והולקין אותן לעניים".

לעומת זאת כיבא בסדר מנהגים ביהודית־אשכנזית (בהוצאה יקרת מציאות שנדפסה בוינציא ש״ע) שהם בדרך כלל תרגום סדר המנהגים לר׳ אייזיק טירנא שנוהגים מצות פורים ומצות מחצית השקל גם יחד, „כל אחד יתן בבבוהה כשהולכים לבית הכנסת מחצית השקל, וזה שייך לירושלים, או כדי לסייע בו את העולים לארץ ישראל, וכן ג׳ נותנים מצות פורים וזה בחולקים לעניים ביום פורים בבוקר, כדי שיוכלו לקנות צרכי פורים".

הרמ״א מביא בהגהותיו לאו״ח (סימן תרצד) את מנהג מחצית השקל לפרשיו, מזכיר את שתי הנהגונות שהיו ידועות לו „יש אומרים" שנותנים מחצית השקל לצדקה, מלבד ג׳ מחציות אלו, ואין נוהגים כך, שכן בימיו לא נהגו בפולין בתענית אסתר לגבות שתי גביות, אלא גבייה „אחת מצות פורים" ואת זו נתנו בשלש כמחציות, כדי לעשות זכר למחצית השקל, ולא כמנהג המהרי״ל. כך מובא בלבוש, כמעט בלשון הרמ״א, „ויש אומרים שיש ליתן מחצית השקל לצדקה, מלבד ג׳ מחציות אלו, ואין נוהגין כך".

סדר הגביה בקהילת פרנקפורט

כאידך נשתמר בקהילות אשכנז המנהג המקורי, וכך מוסר רבי יוסף יוזפא האן נורלינגן בספרו „יוסף אומץ" : „בהרבה מקומות המנהג לשלוח מחצית השקל לעניי ארץ ישראל והנהג יפה הוא, אחרי שבזמן הבית היו כל ישראל שולחין שקליהן לירושלים", הוא מוסיף לספר גם על מנהג קהילת פרנקפורט־דמיין : „המנהג פה ליתן למחצית השקל ליד פשוטים, כימן הד״ל לא יפסים, ועוד ד׳ פשוטים בפני עצמן עבור מתנות לאביונים". עכ״ן מד־הד בתיאורו על סדר הגביה לפני הגירוש ולאחרי שובם למקומותיהם : „ומקודם שגלינו מעירנו זאת הגירוש, היה המנהג פשוט שעמד גבאי צדקה שני עיגולים בנתר צל האבן, שירבין עליו לגבות מצות, כדי ליתן מחצית השקל בעיגול מיוחד. לכן, והמתנות לאביונים בכיל בעיגול השני, וכן ראיתי בספר ישן בכתיבת יד „מצוירין ג׳ עיגולים : ב׳ עיגולים בכ״ל והג׳ — ליתן להדכו אגרא דתעניתא צדקה, ותן צתה אחר שחזרנו להתיישב בעירנו זאת יכוננה עליון אמן סלה, בסלו הגבאי צדקה כמנהג קדמוניו ונתנו הכל בקופה אחת, ולאו שפיר עבדי, כי כמנהג זה נתיסד מילתא בטעמיה, דמצות פורים אין הגבאים רשאים לשנותם לצדקה אחרת". מדבריו משתמע כי בפרנקפורט הזילו לשגר את הכנסות מחצית השקל לעניי אר״י, אולם בקהילות אחרות הכריזו להקדיש את כספי מחצית השקל הנגבים בפורים לשם א״י, בהמבורג למשל, נחלקו כספי מחצית השקל בפורים לשלשה חלקים : שליש לא״י, שליש לפדיון שבויים ושליש לעניים, והאה להלן סדר הגביה.

אחד מגדולי אשכנז לפני כמאתיים שנה רבי אהרן ווידמיש בעל „מאורי אור" נותן טעם למנהג שנוהגים להקדיש מצות מחצית השקל לעניי ארץ ישראל : „נראה טעם למנהג מחצית השקל לעניי א״י, משום דביכי מרדכי קיימו וקבלו התורה, והתורה וישראל וא״י שלושתם למעלה ממזל, וגם בפ״ק דברכות תורה וא״י ניתן ביסורים הצדקה מגינה, בפרט מחצית השקל כופר נפש, ובאהר תרומה סדיה פתח הפנא טייעא : „רשבעת וברכת על הארץ הטובה" גם עכשיו הכל ניזונים בזכות א״י.

בעה, שהמנהג שראשיתו באשכנז נתיעופף במקצת בקהילות פולין נתפשט דווקא בקהילות המזרח. בפנקס מנהגים של קהילת הספרדים בהמבורג משנת תקכ״ג „ספר מסילת בית ישראל", כולל מנהג תפלות כל השנה, תקנות ומקצת הסכמות כפי מנהג ספרדים בק״ק בית ישראל בהמבורג", מצוי תיאור מפורט של סדר גביית מצות פורים בפהיים בשחרית לפני קריאת המגילה, שכולן יחד נקראו בשם הכולל „מצות פורים": גביה ראשונה היתה לכל מיני צדקה לעניים. גביה שנייה לכל מיני חברות ומוסדות ציבור, ובכללן גבייה מיוחדת לירושלים, וגביה שלישית שנקראה בשם המיוחד „מצות פורים".

לדברי הרמ״א בהגהיה ש״ש ליתן שלש מטבעות הנקראות „מחצית", מעיר רבי יהודה עייאש מחכמי אלג׳יר „ומנהג זה לא נתפשט בכל מקום, שלא נהגו לתת כי אם חצי מטבע בפחות שבמטבעות, ואף זו אין יד הכל שוה, יש מרבה ויש ממעיט, כיון שאינו אלא לזכר בעלמא". אולם בכמה מקהילות ספרדיות הוסיפו לקיים אותו, כדבריו של בעל „כף החיים" „שהרמ״א הביא זאת בשם „יש אומרים" לפי שהרמב״ם והטור והש״ע לא הזכירו מזה כלום, משמע דלא סבירא להו, ומכל מקום המנהג כדברי מרדכי ז״ל בהגה כדי לעשות זכר למקדש, שהיו נותנין ישראל באחד לעבודת ביהמ״ק", ומוסיף „ויש מקומות שמנידים פקידים לגבות מחצית השקל מכל בני העיר, ואח״כ מאספים אותם יחד ושולחים אותם לחכמי א״י, וזה זכר למחצית השקל בזמן הבית, שהיו גובין אותן מחו״ל ושולחין לירושלם ת״ו לעבודת המקדש".

„ועל כן — הוא ממשיך — מי שידו משגת יש לעשות זכר למחצית השקל בשלימות, דהיינו שיתן מטבע שמצוי באותו מקום ששמו מחצית ויש בו כסף מזוקק, שיעור מחצית השקל או יותר, ואם לא נמצא כמה במקומו או יתן מטבע כסף, שיוכל לקנות בו מחצית השקל דהיינו ב׳ דראם כסף, דלא צריך זכר בזמן מפריון הבן, דיוכל לתת כסף או שוה כסף, אלא דעכ״פ יש ליתן כסף אם אפשר. ואם אין ידו משגת לזה, או יתן מטבע ששמו חצי, כמנהג באותו מקום כפי יכולתו, יהיה מה שיהיה, כיון שאינו אלא לזכר בעלמא".

כן הוא מביא תפילה מיוחדת לפני הנתינה, ולמוד מיוחד שני פרקים במסכת שקלים, ואחר כך יתן אותו ליד הגבאי של ת״ח או של עניים, או יתן הוא בידו לאיזה ת״ח עני בתורה, או לעני בן טובים ירא שמים".

לפעולה מקיפה

המשך מעמוד ג׳

וכבי בנים עוסקים בתורה ובמצוות, אין לנו בירה ואין לנו מנוס, אלא להתגייס בהמון בצוותא, להצלחת הרישום אשר יקבע לדור ולדורות את קיומה הסדיר והתקין של יהדות התורה כמות שהיא ללא כחל וללא סרק.

יותר על כן, המצווה מן המובחר הוא שאף ראשי ישיבות וגדולי תורה, רבנים ואישי ציבור יראו לנגד עיניהם בשעה זו את מפעל ההרשמה בראש דאגותיהם, וירתמו מכח אישיותם, מרצם והשפעתם להצלחת הנושא שבלעדיה קשה לתאר לרגע אחד את המשכה של תפארת היהדות המסורתית במיטבה.

והאולם לא רק אישי סגולה ובני תורה בלבד מצווים לצפות ולדרבן לקיומה של מצות הרשמה, גם בעלי בתים ואישים מן השורה מסוגלים לתרום עד למאד להצלחת מקפת ההרשמה ע״י ביקורי בית אצל קרובים ושכנים, מכרים וידידים, הכלל הידוע ש„חברא חברא אית ליה, וחברא דחברא חברא אית ליה", כוחו יפה אף בתחום זה וחזקה על חברים הפועלים בלב שלם במפעל המצוה שישיגו תוצאות נפלאות, שעשויות לעורר פליאה והשתאות לאור ההישגים המפתיעים בהיקפם וביציבותם.

הבה אפוא נירתם כולנו כאיש אחד ונעשה מאמץ עילאי למען עם התורה בארץ הקודש, ולמען חזוק את בית ישראל ברוחו ובצלמו המקורי וברוח ישראל סבא.

הסתדרות נשי אגודת ישראל — בני ברק

אדר תשל״ה

הננו לפנות בזה אל ציבור ההורים בבני ברק וסביבותיה בענין רישום הילדים המתקיים בשבועות אלו, להשתדל לפעול ולעשות למען ילדי ישראל. חינוכם והצלתם משריפת הנשמות ההוללת לעינינו. נאמר בתנא דבי אליהו על הפסוק „שאי אליו כפיך על נפש עולליך העטופים ברעב בראש כל חוצות". לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע דבר ד׳, התנוך המתדרדר וכל האנדרלמוסיה בה אנו נמצאים צריכים להוציא אותנו מאדישותנו ולהשוב מה נעשה לאבינו שבשמים והנוער איננו אתנו.

האדמו״ר מפיאסצנה ב„חובת התלמידים" כותב : ד׳ ממרום ישאג ממעון קדשו יתן קולו. בני היכן הם? בני אברהם יצחק ויעקב היכן הם? ה„פטנט" המוצלח ביותר לגבי תקופה זו בה אנו נמצאים היא שפת המעשים ללא אומר ודברים.

ישנה התעוררות פנימית בלב ההמונים. הנצוץ היהודי אשר בקרבם זועק ממעמקים : „הצילוני!". הם בבחינת „שחורה אני ונאוה", אומר בעל ה„שפת אמת" זצ״ל: כך היו לפני יציאת מצרים. היתה התעוררות פנימית חזקה שפעלה מתחת לסף ההכרה. שחורה אני מבחוץ ונאוה מבפנים, ולכן הם מבולבלים, זועקים, מרביצים ומצפצפים מרוב כאב על פשיטת־הרגל לאורך כל האידיאלים. הם מחפשים אצלנו משהו אוריגינאלי. מסורה, שלמות ועבודה אמיתית ללא נטיות ואז ישוב לב בנים אל אביהם שבשמים.

פעמיים כתוב בתורה „לא תרצח" פעם עם ניקוד פתח ופעם בניקוד קמץ, ד״א, כשאפשר ללמד את התורה ואין עושים זאת.

חובה גדולה מוטלת עלינו לרומם כבוד התורה, וכבוד שמים ולהתגייס לפעולת ההצלה והרישום. החלש יאמר גבור אני כמש״ב הארון היה נושא את נושאיו. כשאדם פעיל בטהרת הלב יש לו ס״ד, וכמו בימים ההם באה ההצלה ע״י תפילתם של 22 אלף תשב״ר, שהפילו תחינתם לפני יושב במרומים ונקרעה רוע הגזרה כן בזמן הזה יתהפכו לנו ימים אלה לימי ששון ושמחה אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם.

פניה מיוחדת אל ההורים אשר ילדיהם הגיעו לגיל חינוך חובה : לפנות לעיריה על מנת להגיר את ההרשמה בהקדם. לעודד ולהדריך שכנים ומכרים על האחריות הרובצת עליהם ולרשום את ילדיהם לבתי חינוך וגנים המקנים לילד יסוד מוצק ומושרש. אשר כל הרוחות שבעולם לא יזיזו אותו ממקומו, והיה פרי הארץ לגאון ולתפארת. זהו הדרך המוליכה המבשרה את הרגשת הגאולה לעם ולארץ.

כל הורה בישראל גנן הוא בגן ד׳ לעבדה ולשמרה.

להלן רשימת גני הילדים :

מעון וגן ילדים, רח׳ סוקולוב 15, קומה ב׳.
גן ילדים, רח׳ ר׳ עקיבא פינת רח׳ חזון איש
גן ילדים, רח׳ חברון פינת רח׳ טבריה.
גן ילדים, רח׳ ירושלים 29.
גן ילדים שיכון יסודות, פינת רח׳ הגליל 3.
גן ילדים, נוה אחיעזר, רח׳ אילת 5.
גני ילדים כגיל 4—2.
גן ילדים, שיכון אגודי ע״י רח׳ עזרא.
מעון ילדים, רח׳ סוקולוב 15 קומה א׳.
גן ילדים, רח׳ ירושלים 14.
מעון וגן ילדים חתם סופר 20.
גן ילדים רח׳ בית הלל 10.
גן ילדים רח׳ הרב קאליש במרכז ע״י גן נאמני.

מליצי אש

אדם מבא בשם רבינו האר״י ז״ל על ה״ואמרם ז״ל (ברכות ז, ב) אגרא ... כי הלולי מילי שהכוונה היא שבזים בני הילולא של הצדיק עוסקים בשמים ... בתורתו של בעל ההילולא.

ותר, כן ידועים ומפורסמים דברי רבינו ... ישראל רשי״י הק׳ זלה״ה בשם ... בשובות הגאונים (יבמות קכב, א ... שיה תלתא ריגלי) „כל הנך ריגלי ... הולא שאראי היינו יום שמת בו אדם ... ז״ל קובעים אותו לכבודו ומדי ... בשנה כשמגיע אותו יום ... מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביב ... ובאים על קברו עם שאר העם ... ויושבים ישיבה שם".

... וכמה נפלאים דברי אחד מגדולי ..., ופסקי ההדרות מרן בעל „שואל ומשיב" זצוק״ל מהסכמתו ל„שם הגדולים ... החדש" להחיד״א המפורסם ... אהרן הכהן זצ״ל „ולדעתי זה ... של אבות שעושין עם ... ועם הצדיקים, כי כמה גדולים ... לא זכו להפיץ מעינותם חוצה ... להקים שם בישראל, וגם אותם ... שמו אותותם אותות, לפי רוב ... שנים תמעט ידיעתם שמותם וספ־ ... ועי״כ האיש אשר מגלה עפר ... ומוציא לאור מכתבי צדיקים ...

... המחבר שנד ליומו האחרון — ... בשואה בכ״ג סיון תש״ד — ... את הרבים בספריו היקרים ... „אש" ששה חלקים על ששה ... סדרי משנה, „כתבי אש" שלשה ... חלקים שו״ת ופלפולים, „כבוד ... שמים" על התורה ועוד, זכה במיר־ ... בספרו „מליצי אש" להחיות ... — ברם של גדולי ישראל, מהם רבים ... כבר נשכחו במשך הדורות. עדות ... כי

לחשיבות הספר משמשים עשרות המכתבים וההסכמות שקיבל כגאונים ואדמו״רים שגמרו עליו את ההלל נוסף על תיקונים והערות שהוסיפו לשלשת חלקי הספר.

כל י״ב חודשי השנה מניסן — ראש חדשים — עד אדר מצטיירים על ידו באור תורת גאונים וצדיקים חסידים ואנשי מעשה, ברוח רבותיו הגדולים המאורות שהאירו בשמי יהדות אונגריה — בעל „באר שמואל" מאונסדורף, בעל „ערוגות הבושם" מחוסט, בעל „שבט סופר" מפרשבורג ועוד, זכר צדיקים לברכה. — ערך את ספרו זה כשהודגש בו הוא דברי תורה החדורים יראה הקודמת לחכמה במטרה אחת ויחידה כדבריו בהקדמתו „זכות משולש, בגזת רוח להגה״צ ז״ל שקורא תולדתו ותורתו ביום הילולא שלו, זכות להקורא שיקנה לו מליצים ישרים מליצי אש, זכות לי הקטן המחבר, שלא עשיתי ספרי... רק לכבוד ה׳ מקום ב״ה ותוה״ק ולהנהדי".

הספר שעד עתה יצא לאור בשתי מהדורות, האחת בחיי המחבר בשנת תר״צ—צ״ה, ואילו השניה בשנת תשכ״ג ע״י בניו הגאונים ר׳ בצלאל ור׳ משה שטרן בהוספת תולדותיו עם מפתח השמות זכה כעת להוצאה מושלמת בתבלית על ידי נכדו הרב יצחק אריה בן הגאון ר׳ בצלאל שליט״א שטרן שהוסיף מפתחות לפסוקי תנ״ך, מאמרי הש״ס שמעתתא וחידושי הלכות וסוגיות שנזכרו בשלשת כרכי הספר. בצדק כותב המביא לבית הדפוס כי הסב הגדול עשה בעצמו עבודת צוות שלם של מאספי חומר, עורכים, מגיהים, ואין ספק שכיום היו מעסיקים בעבודתו גמלים שלו מערכת מקיפה של חוקרים וסופרים הוו בדולהו. נוסף על כך מעריך הוא את רעיונותיו וחידושי תורתו של זקינו שלא הסתפק בציטוט יבש של דברי גדולי ישראל, אלא הוסיף תמיד נופך משלו מהלכה ובאגדה ובהם דברים יקרים ופניני מחשבה שרבים יפיקו מהם תועלת.

במהדורה זו נוספו הערות ותיקונים — כותב המוציא לאור וראה זכות לעצמו שהיה אחד המעוררים על טעויות שונות שנפלו בהוצאת המחבר בעיקר בקשר לשלשלות האד־

המשך בעמוד ה׳

הבית שלנו

על פרחים ואסתטיות

את אהבת פרחים? האם את מהנית כבריאם האסתטי ההלכבי? אם כן שימי את לבך יותר לנוי קטן של בלכיות או אפילו לפרח בודד עם קצת עלים שקטפת בכתוב.

פרחים הם בריאה נפלאה שנתן אותנו הקב״ה. כשהם בבית נברת יד האשה בה, הם מראים על טיפוח רב ושימת לב לפרטים, אולם לא די לקנות זר ולהקצת אותו באגרטל, יש להשקיע מעט דמיון, יד ומחשבה ואז תהני בהתרצאות. אם תתרגלי לפרחים, והאלבי אותם, תראי שלנעלבת הגדול ביותר לאחר קטרת הניקיון את הבית הוא רבב הכנה שאת מקדישה לפרחים, זה מרגיע ובהמה ונותן לך הנון, במיוחד כאשר את מציבה את ההרצאות בפינות שהות של הבית.

כאשר תהפכי את סידור הפרחים לתחביב שלך, תראי שאין עיסוק מקסים, אין צורך להיות מומחים, כל אחת יכולה להצטוות כזה, סבלנות וכח דמיון תורבים הרבה.

הפרחים — ככל שהם יפים בטבע לא נוכל להצאירם בפני שהם גדלו, יש צורך לקצר ולצופף את הגבעולים, לסלק פה ושם ענפים או עלים, וכך נוכל להבליט יותר את קסמו של הפרח. כדאי להקפיד שלהחזיק יותר מדי פרחים באגרטל, כך יוכל כל פרח להראות במלוא יהודו.

יש לנו עולם נפלא שיש להרגיש אותו ולא רק להבינו, אם תשימי לב לפיתולו של ענף או לצורתו של עלה, הם יהרמו לך רבות כשתשתמשי, אם תלמדי להביט מסביב הנמצא לך בבית מהיכן לשזירה האומנותית, ופה טמון ההבדל בין שזירה במחשבה תחילה ובטעם טוב לבין הנחת פרחים בכים, כדי להאריך את היותם. לעולם לא תהיינה שתי שזירות זהות, גם אם ישתמשו בחומרים זהים, כי כל אחת תביע את טעמו ודמיונו היוצר של המעצב.

ישנה חשיבות רמה לצבע בעיצוב פנים הדירה, יש המבקשים להשרות אוירה רגועה ע״י שילוב צבעים הרמוני, ויש השמחים ליצור דגש חזק ע״י הצבת חפץ כל שהוא בצבע בנגוד, שזירת פרחים עשויה להיות גורם מעניין, אם ע״י יצירת כתם של ניגוד הקיר בהיר, ואם ע״י השתלבות במערך הצבעים בדירה. אך ההת רשזירת פרחים הנה אומנות, עליה לשקף קודם את אישיותך, לכן כדאי לך לסמוך על טעמך האישי בלבד, ולא להשען על החוקים של גלגל הצבעים עצמו. החוקים האלה, ככל שאר החוקים הנוגעים לאמנות, אמנם שרירים וקיימים, אבל עליך להיות גמישה למדי, כדי להתעלם מהם, אם רגשותיך וטעמך מבוחים אותך לכיוון אחר.

המעניין הוא, שבחוץ בטבע מתמזגים הצבעים כמו מאליהם לתרכב מקסים הנעים לעין. אולם ברגע שאנו רוצים להכניס את הצמחים הביתה, עלינו „לחיות" את מעשה ידינו, ולהתאים את הרכב הצבעים לרקע.

אם החלטת לאמץ לעצמך את מיוחד המכשירים קיעזור לך מאד הכתוב לעיל, כדאי שימצאו במקום בצבודה, השחיזו היטב סכין, בעלת חוד, לסילוק קוצים או לחיתוך אלכסוני בגבעולים או חריץ בענפים, הסכין יכולה לשמש גם לניקוי הדוקרן, חשובים מאד גם המספריים בהם את מספרת את העלים לגדלים ולצורות שונות. כדאי שתקני לך כמה דוקרנים, המקידים ליצב את הגבעולים והענפים במקומם. אפשר לקנותם בכל חנות פרחים או כלי בית, ורצוי בגדלים שונים, כי כשאנו מתחילים את השזירה בענף כבד במיוחד הצלול להתהפך, משמש לנו דוקרן שני כמשקל שכנגד, ד עלינו להקנות אותו בהופך הדוקרן הראשון, בהמשך השזירה אפשר להסתחוז או להוציאו.

הספוג המופיע בשוק בשמות שונים, טוב מאד לשזירה. הוא שומר על הלחות, חסרונו הוא שקשה לתקוע בו גבעולים דקים ועדינים. והחורים שאת יוצרת בו נשארים וגורמים להחילת התפוררותו. לפני השימוש, טוב לשים אותו בקערה מלאה מים, ומניחים לו לספגם מלוא קבולו. ואז הוא מוכן לשימוש. אחרי זה יש לדאוג שלא יתיבש ולהוסיף מים בכל הדרוש. ניתן להשתמש בו פעמים רבות, הוא נוח להעברה ממקום למקום ואפשר להניחו על צלחת שטוחה לגמרי. או מגש כל שהוא וכל הגבעולים נשארים במקומם במשך כל זמן קיום השזירה.

לפעמים אפשר להעזר בעצמים בלתי שגרתיים להשלמה המוצלחת של שזירה, אבנים למיניהן, חצץ שחור או לבן, צדפים, בולי עץ, שרשים וקליפות עצים, כל אלו יוסיפו עניין וישמשו כיסוד טוב לדוקרן ולרשת, ברור שצריך לבחור אותם בהתאמה לטיב ולצבע של השזירה עצמה.

אם תרצי להתמכר לתחביב של שזירת פרחים, אל תחשבי שהדבר מצריך קניית כל מיני כלים יקרים. התחילי בניצול הדברים המצויים בבית, אולי תמצאי תיון שמכסהו אבד, או מאפרה עתיקה שבגלל מבודיה סלקת אותה לפינת הארון, בקבוקים שונים ומשונים, סלסלות שהכנסת לתוכם כלי קיבול למים, אל תטעי, שכלי יקר הוא דווקא היפה ביותר, היופי טמון בפשטות של הצבע והצורה.

מי שרוצה לשזור פרחים איננה מוכרחה לעשות זאת לפי חוקים ורק אח״כ תתחיל לשזור, בנות מזה ניחנו ברגש והבנה אומנותיים, הם נוהגים לפי עקרונות מבלי להשוב למדוד ולהתאים לפי חוקים קבועים, אם תעשי לך הרגל, בתחילה תראי שהוא יהפך לטבע, תרגישי שהשזירה איננה רק תחביב, היא גורמת לשלוות נפש בעולמנו המלא מתח והמולה. שזירת פרחים תהיה היצירה האישית שלנו, הביטוי לרגשותינו, מחשבותינו ומצב רוחנו. היא תוסיף גם יופי, חיים, שמחה צבע ותנועה לכל בית מהודר או צנוע. בעצם השזירה עשויה להביע את מה שאינו ניתן להבעה במילים.

גובה מסוכן

היתכן מצב, בו זורחת השמש בגג של הבנין ואלו על חלונות קומותיו הראשונות כבר ירד החשך?

היום יתכן דבר כזה, למשל במגדל „סירס" בשיקגו שגובהו מגיע ל־445 מטרים, 110 קומות. במגדל זה יחיו ויעבדו לפחות 17,000 איש. הם יוכלו לבון לעצמם את מזג האויר בעזרת המעלית בלבד.

לעומת הבנק האמריקני בשיקגו, בראים רבי הקומות של אירופה, או בארצנו צנועים למדי, הבנין הגבוה שלנו מגיע לכדי שליש, בערך מגובהו של הנפיל משיקגו. הגבוה בבתי המגורים באירופה ניצב בקלן — מונה 46 קומות, ובתים עתיקים שנחשבו בעבר לסמלי ערים באירופה נראים כננסים לעומת הענקים שזה מקרוב באו.

רבים רואים בבתים אלה את סמל הקידמה, אחרים סבורים, כי בניינים אלה הם אנדרטה מפוקפקת למדי שהקימו לעצמם עסקנים פוליטיים מקומיים וקבלנים עשירים וצמאי יוקרה. כך או כך פסיכולוגים וסוציולוגים מתענינים בבעיה זו לא רק מצידה החיצוני כלומר כנקודת מבט הנוף אלא מנקודת מבטם של הגרים במגדל הענק.

הסכון רב בשטח

מדוע בונים רבי קומות? הוסבר לנו לא פעם: המחסור במגרשים מחייב את הבניה לגובה, נוסף על כך מסתבר כי מחירי הדירות ב„סילו" כזה זולים יותר מסתבר כי אם בעמיק להשוב, תתגלינה הסיבות האלה כלא מכריעות.

רבי קומות שהיו במשך שנים אמצעי יעיל כנגד התפשטותם של ערים לרוחב ושהיא תגובה הגיונית על שטחי הענק של „בתים דו משפחתיים" נתגלו רק לעתים רחוקות כתרופה סיבה לפתרון בעיות בינוי ערים, רבי הקומות דחסו עם רב לשטח מצומצם אך הולידו נגע חדש המכונה „התפשטות האופקית" הם פגעו בבטיחותו של הפרט, וכן נולדו תופעות מזיקות רבות בעקיפין.

כאידך אין מחירי הדירות זולים יותר משום שלדירה גבוהה נחשבת למוצה מבחינת הנוף והאויר הקבלנים „מפלפלים" את מחירה ביחס ישר לגובהה. האמת היא שהיה צורך לשלם לדיירים „העליונים" עבור הסיכון שהם מקבלים על עצמם — משום שהגרים למעלה חשופים לסכנות רבות יותר מאלה הגרים למטה.

ריכוז שרותים

רשימת החסרונות ארוכה למדי, לכן כדאי לדעת כי יש גם מעלות במגדלי הדירות הללו, רב הקומות קשם לכל כחופש דירה בכל הנוגע לשרותים ולנוחות. הדירות משוכללות. בקומות התחתונות חנויות ומשרדים מכל הסוגים המספקים את כל צרכי הדיור. בקומות העליונות שבהן מתרכזות הדירות יש מרפסות לשיזוף, אולמות מסיבות להשכרה בימי חג ושמחות משפחתיות. לרשות הדיירים עומדת בריכת שחיה במרחק של נסיעת מעלית, סאונה, גן ילדים מסעדה ואולם כדירת למבוגרים (הדוגמאות לקוחות מגורד שחקים טיפוסי בארה״ב), ברור שחלק מהוצאות הבניה של השרותים והאתרנים נוקפים לחובת קוני הדירות, המחיר הוא הקבלן לבדו, השרותים הללו הוכים וזמן ההתרנצויות אלא ש...

הגובה מחבל בבריאות

רופאים יודעים רבים, שהקיד בציה זו סבורים כי ככל שהקומה גבוהה יותר. נפגעת יותר בריאותם של הדיירים ופחתת הרגשתם הטובה שהדראייה הרהוב, הגופים היפים (במידה שהם קיימים) פוגעים לא רק בכיס (בגלל מחיר הדירה) כי אם גם באברי הגוף.

לא מכבר התקיים בקלן שבגרמניה כינוס שנושאו היה „דיור ובריאות" השתתפו בו כ־200 מומחים מארבע ארצות אירופה, ביניהם רופאים פיזיולוגים, אדריכלים, בנאים וכן נציגי הממשל, התעשיה והעתונות, אפשר לסכם את רשמי הכנס במשפט הקצר: „בבתים רבי קומות גדולה יותר שכיחות המחלות".

אחדים מבאי הכינוס הצביעו על העובדה כי לרבי קומות השפעה מזיקה על אקלים העיר, מאחר שהם חוסמים את זרמי האויר, רבי הקומות גורמים להיווצרות של מה שנקרא „מערבולת רוחות" הזורמות כלפי מעלה, ומתעצות מדיירי הקומות העליונות את ההנאה שבישיבה על המרפסת. גם מחלות מדבקות שכיחות יותר בקרב דיירי הקומות העליונות: המעליות והמערכות האוויר „סוחבות" את הנגיפים כלפי מעלה, התוצאה: „למעלה מתעטשים יותר, משתעלים יותר וסובלים יותר מנזלות" „לאחרונה רבו הויכוחים סביב מחלות מסוימות הקשורות בשאיפת אויר נגוע או בתופעות אלרגיות. מחלות אלו שכיחות יותר בקרב דיירי רבי הקומות לעומת דיירי הבתים הדו משפחתיים, בעיקר אמורים הדברים במחלות ילדים, מאחר שדרכי הנשימה שלהם רגישות, פגיעות יותר ליזהומים שרבים" אלה דברי פרופסור פרויצר מנהל המכון להיגיינה ולמיקרוביולוגיה רפואית בליבק גרמניה.

לא לילדים קטנים

מעל לכל לא מתאימות דירות בקומות העליונות למשפחות שילדיהן קטנים, בגיל שמתחת לגיל 10 שנים, בקומה החמישית מאבדת האם את מגע העין או הקול עם ילדיה המשחקים למטה, אין לה פנאי ללוות את צאצאיה המתרוצצים אנה ואנה בין הבית והרחוב, ילדים קטנים אינם מסוגלים להפעיל את המעלית. ואינם רשאים לעשות זאת (גם אם הצליחו ללמדם). המרפסת קטנה מדי ואינה יכולה לשמש תחליף לחצר או למגרש משחקים (עלינו לזכור כי קיימת התופעה של מערבולת אויר שהוזכרה לעיל, שגם היא איננה תורמת להנאת המשחק) המרפסת גם מסוכנת מדי, הילדים מטבעם יטו תמיד לטפס ולעלות על המעקה גם אם הוא גבוה מאוד. קושי נוסף: את עגלות הילדים ואת הצעצועים הגדולים הנצרכים חייבים לאחסן בקומת הקרקע, כל ירידה למטה מלווה איפה בטרדות רבות. דיירי הקומות העליונות סובלים לכן, בדרך כלל מחוסר תנועה.

ואף לא למבוגרים

מקובל לחשוב, כי האויר למעלה צח יותר, אך זו טעות מיסודה. ריכוזם של חמרים מזיקים לבריאות גדל בהרחבה בגובה של 70 מטר מריכוזים בגובה של 10 מטרים, משום שלמעלה מצטברים חלקיקי הפיח. הנפלטים מארובות בתי החרושת. נוסף לכך עוזר חוק הטבע, בו האויר החם זורם תמיד למעלה, אפילו דרך חור המנעול, לעבורתו של אויר הגבהים, כך מורכב אויר זה בנוסף למרכיביו הטבעיים גם מגזים שונים שאינם חמצן, ומאבק. הרוחות החזקות שלמעלה גורמות לכך שאותם החלונות המורכבים למעלה הם סוגים הרמטיים יותר מאשר למטה, בעוד שהסיבה היא רק בעצמתם של זרמי האויר.

חסרונות רבים יש גם לטכניקת הבניה, הדיירים „העליונים" תלויים במידה רבה מדי ביעילות תיפקודן של המערכות הטכניות. בנין רב קומות הוא בנין מורכב מאוד, עם הפסקת זרם החשמל אי אפשר לגור בבנין כזה. הפסקת זרם החשמל מלוות בתקלות בזרם המים בברזים במתקני האוורור וההסקה. ברוב המקרים אין הדייר יכול לתקן תקלות אלה בעצמו. ואינו יכול לאלתר ולהתקין תחליפים ארעיים. במקרה של תקלה כל שהיא מצטיירת תמונה עגומה מאוד. רעש הרחוב, הנחסך מאזנם של „דיירי מעלה" אינו מבטל את הרעשים הנקלטים מתוך הבנין עצמו, ושעוצמתם רבה משפיעה לא פחות מרעשם של כלי הרכב : רעש המתקנים לשריפת אשפה, מעליות וקולות השכנים העולים ויורדים ומשוחחים, הרעש הנודד בדרך ישירה ובדרך עקיפה, דרך הצנרת של המערכות השונות.

הפסיכולוגים מוסיפים את הסממן שלהם לתמונה הכללית: „במקום להתחשב בנטייתו של אדם לגור ב„מאורת מגורים" בטוחה, משכינים אותו, באמצעות פרסומת או כל השפעה אחרת (מקום שבודה, על במת, מגורים פרוצה מכל עבר. כן מאלצים את האדם לצמצם את תחום חיי הפרט שלו נוכח החדרים הקטנים, הקירות והתקרות הדקים והשימוש הנרחב בזכוכית".

עובדה היא, ש„בתי המילי" גורמים לא מעט בעיות בתחום הפשיעה. דומה כי עוד לפני שהגיעו למסקנות אלו בביטוסים מומביים ובמאמרים בעתונות, עברה השמועה מפה לאוזן, וכיום שוב אין להרטים כל כך אחר „הנוף והאויר" שבגבהים, בדנמרק ובשוודיה עומדות כיום אלפי דירות ריקות בבתים רבי קומות, חרף מצוקת הדירה הקשה, בבלגיה החליטו מוסדות השיכון הסוציאלי להמנע ממתן דירות למשפחות ברבי קומות וגם משרד השכון של ממשלת צרפת איננו מעודד הקום בלב על קבלנים הבונים גורדי שחקים, אפילו בארה״ב, בה אמור השיקול הכלכלי להכריע כל שיקול אחר בהקסים כיום „עמודי בטון" כאלה, שהם עדיין כדאיים מבחינה כלכלית.

אם אפילו השיקול הכלכלי אינו מדעדף יותר, ועבן ובאמת הגיע קיצם של „מגדלי הבטון" כמקום מגורים.

בואו לחוג ולהרבות בשמחת
פורים
במשתה וסעודה
כמוהם לא ידעתם
באולמי

מלון המרכז
ירושלים
ביום ד' ט"ו באדר 26.2.75 אחה"צ
הזמנות מראש: טל. 02-223111
רח' פינס 6, כיכר הזויקה, ירושלים

הסתדרות נשי אגודת ישראל בני ברק

בשבת קודש בשעה 4 אחה"צ בבנין השב"ה, רח' חזון איש 37 בני ברק, תתקיים

הרצאה

ע"י אחת **המורות** הוותיקות החשובות בסמינר ב"י ב"ב
כמו"כ שיעור על **הנהגות פורים**

נא להודיע לחברות ולהופיע בדיוק

פורים שמח
ההנהלה

משנכנס אדר מרבין בשמחה
ועדת נשים למען „מפעל חסד"

שעשועון פורים לילדים

יתקיים אי"ה ביום שלישי כ"א אדר בשעה 3.30 אחה"צ
באולם קרויזר רח' סעדי' גאון 14 בני ברק

בתוכנית:

הצגת בובות
תוכנית היתולית
חידונים משעשעים
והפתעות

כרטיסים להשיג: חנות „והיטי הדר" ר' עקיבא 122 בני ברק
חנות תברוקי' ר' עקיבא 4 בני ברק
אפמה צמיקות, רח' רבי עקיבא 67 ב"ב
מחיר הכרטיס 5 ל"י

כל התכנסות קודש למתן בסתר למשפחות נצרכות

הסתדרות פועלי אגודת ישראל
ארגון נשי פועלי אגודת ישראל

סניף בני־ברק — גוה־אחיעזר

הזמנה

הננו מתכבדות להזמין את כל התחברות הידידות ואוהדות

למסיבת פורים חגיגית
וקבלת פנים לבבית לעולות חדשות
עם תכנית אמנותית עשירה

שתתקיים אי"ה במוצאי שבת קודש, י"א אדר תשל"ה (22.2.75)
בשעה 8.30 בערב בדיוק, בבית התנועה פועלי אגודת ישראל,
רח' ירושלים 6, בני ברק

בתכנית:

דברי פתיחה: ר' **יהודה נחשוני** חבר יו"ר הנהלת סניף פא"י בבני־ברק על הנושא: זכרם לא יסוף מזרעם היהודים
הרה"ג רבי **קלמן כהנא** שליט"א נשיא התנועה
ברכת עירית בני ברק ר' **יצחק מאיר** שליט"א ראש העיר
על פעולות נשי פא"י
הגב' **מרים לובלינג** חברת יו"ר נשי פא"י
המנחה: הגב' **אסתר ויינברג** יו"ר נשי פא"י בבני ברק
בחלק האמנותי: הזמר הדתי **אורי שבת** בלווי מיסדה.

מפאת חוסר כתובת נא לראות הזמנה זו כאישית

מליצי אש

המשך מעמוד ד'
בחיים ובספריהם — ל„אנציקלופדיה" מקיפה זו של תולדות ראשי אלפי ישראל בכל הדורות.

יפה העיר הרב שטרן על אוצר המדרשים ומאמרי חז"ל שריכזם הי' מחבר בקשר לתולדות אבות האומה הודעיה הרוחניים עד סוף כל הדורות וכיום בתקופה. שתבחרות חוגגת „בתחומי" בדור הציוני משבירי פירורים של „הוקרים" אין ספק שיש ב„מליצי אש" תרומה עצומה לדור־דורו ויש ראוי שמקורו בקודש של תולדות ישראל בכלל ופדויקו־גאונן בפרט. למהדורה זו גם נוספו תולדות קהילת גייהיינל בה שימש המחבר כרבין.

מן הדין שכריכי ספר כמוה זה יעטרו כל בית יהודי במורים החינוך ההגיעו כאצה, והבורר שכל השכבות יעיקו את מירב ההגאה הרוחנית מתורתם של ראשונים כמלאכים יחד עם אחרונים שבהם גם ראשונים במעלה.

מן הענין להזכיר מה שכתב הגרי"ש רוזנברג זצ"ל בעל „חמדת שאול" במכתבו אל המחבר (בדפס בסוף כרך א') בשם הגה"ק מוהרי"ד מבלז זי"ע שביום ההילולא של הצדיק נתון לו הקב"ה מתנות בני חיי ומזוני שיוכל להשפיע לישראל „ומסתמא נוטלים חלק בראש אותם אנשים שהם מזכירים את שמו של הצדיק לטובה, וגאולים דצתם שורצים להושיע בזכותם". ובודאי תעמוד זכות הצדיק לעסוק בתורתו כדברי רבינו יהודה החסיד ז"ל ב„ספר חסידים" (סימן רכד) „וכל האומר דבר שבעקה מפיהם הם מתפללים עליו שם. ומליצים טובה עליו".

אם בכל הדורות כך הרי בדורנו בודאי שיש מקום לעורר זכות קדמונים ויהיו שמליצי אש אלו ימליצו טוב על ספינת ישראל המיטרפת בין גלי התהיה ומהתעיה שרוצה ושוכרה ישלח לה את הקברניט האמיתי שינהה אותה אל חוף המבטחים — הוא מלך המשיח המליץ יושר הגדול שילמד זכות גם על הללו שהיום ראויים לכך — בזכות אותם שגם במיתתם קרויים חיים, ולאור תורתם נפע ונלך כל הימים.

הרב ש. ת. פרוש

רבין סייר בישובי ספר בגליל

יעל ידי הקמת שיירות פיתוח ובדרכי הכשירה עשוי להגיע לייהוד הגליל, המחשלה תיתן עדיפות לפיתוח התיישבות בגליל, ובמבול לבנון — לדברים אלה אמר ראש הממשלה, מר יצחק רבין, בסיבורו ביום שני בין שני אזור מצפה בגליל ומעורה הגבולים שם לאורך גבול לבנון.

ראש הממשלה דיבר בפגישה שקיים במושב גורן עם נציגי 14 ישובי המועצה האזורית מעלה יוסף, שחלק מהם הם ישובי ספר, וכולם מושבים.

ד"ר הסוכנות היהודית יעקב צ'יצט, יו"ר הסוכנות, מר חובב, הליו בפני ראש הממשלה את בעיות ישובי החזור המבוסס ביותר על הצבר הקיים, לדבריהם, בין יחס השלטונות לספרים, לבין יחסם לישובים של תנועה הקיבוצית.

לוח המודיע

דירות ובתים

בירושלים

למכירה

✱ למכירה דירה בת 3 חדרים ברמת אורן בבני ברק טל. 02-282457, 03-784668 בין השעות 1 — 10 לפני הצהרים.

✱ למכירה בהזדמנות מיידית 5 חצי חדרים 160 מ"ר, בקרית משה ותל־ביה, הלפרט 02-227226, 02-533597.

✱ נותן מספר דירות למכירה לשומרי מסורת באיזור קרית איטרי, רח' הרב סורוצקין 16, 5-3-1½ חדרים, כניסה מיידית. לפנות: לאוב וקימן בע"מ, טל. 221774.

✱ למכירה בבאולה דירת 3 חדרים. 02-288863 מ-9.00 — 5.00 אחה"צ.

✱ בירושלים, בסנהדריה, למכירה דירת 3 חדרים פלוס הסקה פלוס ארונות מטבח. 02-272104.

✱ למכירה דירות 4 חדרים פלוס סוכה באיזור דתי, קבלן ביבי — 02-285982, מ-4 — 6.

✱ למכירה דירת 2 וחצי, ביוזנים טובים, 2 מרפסות, אחת סגורה, ארון קיר, ארונות מטבח בשיכון אוריאל טלפון: 271056, בלי מתווכים.

✱ למכירה בבית וגן 2 וחצי, 3 מרפסות, 2 סגורות ק. ב. 528246.

✱ 3 ח' בבית וגן קיב, למכירה בהזדמנות, צדדים טובים.

יש עוד הרבה הצעות, לקנות, בדי"ם, חדשות, בכל חלקי ירושלים, כדאי לפנות בלכבר, שטראוס 23, מ-12 — 10, 02-228330 בבית 02-527689.

✱ למכירה בהזדמנות 2½ חדרים בהר בורך, ק"א, 165,000 במזומן — 02-286355.

תיווך

✱ דירות חדשות שלה — 215.000, ארבעה 265.000, קוטגים ופנטהאוזים מ-410.000 תיווך הלפרט 02-227226 02-533597, 02-527567.

להשכרה

✱ להשכרה דירת 4 חדרים בסנהדריה המורחבת × הסקה, לפנות: — 02-271939.

✱ בשכ"ה 3 חדרים מרוהטים, רחוב מאה שערים 02-34420 בערב.

בדמי מפתח

✱ להשכיר בדמ"פ 2 חדרים והול גדול ק"ב, דיישע, צפניה 64, מ-11 עד 4.

✱ 2½ חדרים בדמ"פ עם רהוט צ"ר נהמיה להסדרה: כניסה מידית, לפנות: לשטרן 02-285698, 8 — 4 אחה"צ.

ביקוש דירות

✱ מחפשים דירת 3 וחצי חדרים מרוהטת עם כל הנוחיות, הסקה × מכונת כביסה לצלצל 02-234818 בערב.

✱ מחפש דירה בשכ"ה לתקופה מרושכת 02-523993.

✱ דרושה דירה מרוהטת בת 4 — 3 חדרים במרכז העיר × טלפון ותנאים טובים, טלפון 225009.

בני־ברק

✱ למכירה דירה 2 חדרים משופצת קומה ב, אפשרות להרחבה, מלול שיכון ה' צירלסון 9 בני ברק בשעות 5.30 — 3 ביום ששי כל הקם.

✱ למכירה 2 חדרים ק"ב בבני־ברק ברחוב חידא, לפנות צוביל, רבי עקיבא 111.

✱ בבני ברק למכירה 4 גדולים סוקולוב 4 ק"ג, יותר פרטים 04-521726.

✱ בהזדמנות דירה גדולה 2 חדרים צורא 25 בני ברק טל. 786475.

✱ להשכרה בבני ברק דירה 2 או 3 חדרים אפשר ברוהט 03-746266.

✱ 2 חדרים בשכיה ק"א לכל כמרה בסביבת רחוב ברסלב בני ברק — 783703.

✱ למכירה 3 חדרים, מטבח גדול, הסקה, מעל עמודים, חדש, כביסה בירות — בני ברק, ירושלים 49, דירה 3 בשעות 10—13.

✱ דירה בת 3 חדרים ברח' פרל. קומה א' מזרח צפון מערב היחוד — המצלית 798367.

✱ בהזדמנות למכירה 2 וחצי+חצי ע"ע חזית, בני ברק, אהרונסון 2, טל. 784087 אחרי שעה 16.00.

ביקוש דירות

✱ דרושה דירה 3 חדרים מנוקה לפסח בבני ברק כ"י — כ"ד ניסן טל. 03-965928.

להשכרה

✱ דירה להשכרה עם או בלי רהיטים בבני ברק טלפון 792476 — אחה"צ.

בחיפה

✱ למכירה בחיפה בהזדמנות דירה 2½ שיכון פא"י קרית אליעזר צה"ל 67 קיד ויגשטיין.

דירות למכירה

✱ למשפחות מסורתיות דירות ביחידות בגבעת־שבין (ליד ישמח־משה) 2 חדרים החל מ-133.000, 3 חדרים החל מ-166.500, 4 חדרים החל מ-192.500. אפשרות למשכנתא, בבקום בית ספר הגן דתי. „אפריקה ישראל להשקעות" בע"מ. טלפונים: 03-751540, 03-757191, 03-50281.

שונות

✱ מחפשים אש"ל עבור זקנה לזבנת ערביה תמורה תשלום מתאים טלפון 02-356727, מ-9 עד 11 בערב.

מכירות וקניות

✱ בהזדמנות מכירות מכנסי גברים וילדים סוודרים רעה, גודלמן, שער שמים 6, בית ישראל, ק"ב מ-10 — 4.

✱ בתצוגת הדירה לדוגמא חדרי שינה, ארונות קיר, חדרי אוכל ומערכות סלונים, תנאים נוחים שרות אדיב. ר' עקיבא 133 בני ברק קומה ב'.

✱ המשך היסול המלאי במחירים זולים, בגדי הריון, סוודרים ותצאיות עונתן, רחוב המעלות 8 ירושלים.

✱ פרידירר אמקור משופץ במצב טוב. דנציגר בר־גיורא 11.

✱ למכירה מכונת כביסה „גלהי" ב' מצב מצויין במחיר הזדמנותי טלפון: 02-226041.

✱ דבש־טבעי, „מקור הטבע", כשר לפסח, להשיג בחנויות. הזמנות בטל. 02-285420.

✱ „מרכז הזול" (הזול בעיר) השומר 59, מבצע פורים, רעשן לכל קניה, תחפושות ועצעועים.

✱ לקראת פורים — מבצע ענק של חדרי ערחים יבשים וסודרי נוצה במחיר סיטונאי בני ברק ברסלב 18.

✱ למכירה ריהוט להדר סלון, שולחן גדול +, כסאות, מכונת כביסה ומקרר 03-794958 בערב.

✱ אנו קונים שטיחים משומשים עבודת־יד תצורת פרס ורוסיה במחיר טוב 03-250287.

פאות

✱ הגיע מבחר גדול של פאות אלורה תוצרת חוץ 10 דגמים חדשים בלי גוונים: עדיין למכירה פאות תוצרת הארץ אלורה קניקאלון במחירים מפתיעים: פאות לסרטת התחשוה במחיר סמלי, סלון צ'ילמה ז'בוטינסקי 7 ב"ב.

שידוכים

✱ אלמנה כבת 50 מעונינת בהדיר עד גיל 60, לפנות בת. ד. 13 בני ברק ולציין עבור יעקב.

✱ מתפשים מתאים עבור רווקה 26 גובה 165 נאה ומשכילה י"ש מדות טובות בעל אמצעים טלפון 791159.

✱ דתי רווק מסודר 37/180 אשכנזי רוצה בעלת הבנות דומיה. 296584 — תל אביב.

מכוניות

✱ דה־שבו 64 בהזדמנות נדירה! — 02-285977, 12 — 10, 5 — 4.

הודעות

✱ בבני ברק דרושה מטפלה לבית לתינוק עם נסיון בין השעות 7.30 — 13.00 לפנות הידוביץ, רח' הרצל 12 אחה"צ ובערב.

✱ הברת בקור חולים ע"י אגודת ישראל תל אביב יפו

חולים הזקוקים או המעוניינים בביקורים בביה"ח או בבית, או עזרה אחרת מתבקשים לפנות להברת בקור חולים שע"י אגודת ישראל תל־אביב־יפו בהתאם דלהלן:

א. בית אגודי, הרב ברדיצ'בסקי 5, טל. 235844, 322152.

ב. ר' משה איגר, בתנות להשמישי קדושה בחצר בית הכנסת הגדול — הרב אלנבי 110.

ג. ר' א. ג. ביבלה, דרך סיבה 142, טלפון 33032.

וכן ניתן להשאיל כלים להולים הזקוקים להם, בימים שני וחמישי בשבוע בין השעות 7 — 8 בערב, במשרדנו רח' ברדיצ'בסקי 5 ת"א.

מדינת ישראל
— משרד הפנים —
מינהל מחוז תל אביב

תאריך: ד' אדר תשל"ה — 18.2.75
בספר: 99—5981

לכבוד
מר גוטמן אברהם
יו"ר האגודה „ארגון תלמידי ישיבת פרשבורג „שבט סופר" באה"ק, — בני ברק".
רח' רמב"ם 25,
בני ברק.

א. נ.,

הריני מתכבד לאשר קבלת הצהרתכם ביום 25.1.75 בהתאם להודעה לפי סעיף 6 של החוק העותומאני לאגודות לשנת 1909, על יסוד האגודה הבאה:
1. שם האגודה: „ארגון תלמידי ישיבת פרשבורג „שבט סופר" באה"ק — בני ברק".
2. כתובת האגודה: רח' בן זכאי 50, ת.ד. 581 בני ברק.
3. המשרד הראשי של האגודה: בב"ב.
4. מטרות האגודה: לאחד תלמידי הישיבה, צריכה בנפש יפה, ויסוד בתי כנסת ומוסדות תורה, בפעלי עזרה וסעד, קרן להוצאת יתומים, בשאר גים וספרי קודש.

בכבוד רב,
ד. רזניק
הממונה על מחוז ת"א

תשמישי קדושה

✱ טליתות, תפילין, מזוזות, ספרים ותשמישי קדושה, מהודרים זולים ביותר להשיג אצל משה איגר, חנות חדשה בחצר בית־הכנסת הגדול בתל־אביב אלנבי 110.

עסקים

✱ בית מלאכה לפליזות מעונין בתיקון שיציע את תוצרתו בכל הארץ רווחים טובים לפנות בגליה לת. ד. 6651 ירושלים.

הצעות ובקוש עבודה

✱ גהג מעולה בעל נסיון בהובלה למשאית כבדה, מחפש עבודה קבועה במשך כל היום טלפון 03-911267.

✱ לחנות מזון דרוש מוכר זריז טל. 02-234826.

✱ דרושה מוכרת לסנדוויצ'יה בבני ברק, ר' עקיבא 142.

✱ להוראת כתיבה במכונה לבהירות בית יעקב דרושה מדריכה, לפנות ת. ד. 1334 ת"א ל-37257.

✱ דרושה עוזרת לגננת טלפון — 03-788539.

✱ אברך רציני + רשיון נהיגה מעונין בעבודה—שותפות אחה"צ ובערב ת.ד. 1548 בני ברק.

מטפלות

✱ מטפלת הבייתה טלפון 524282, קירשטיין, גבעת שאול.

✱ ברחובות דרושה מטפלת לילה, הברור המלבות 34728 בין 16.00 — 22.00.

✱ דרושה מטפלת לשני ילדים אחה"צ שלש פעמים בשבוע ש"שלבים, גדי ביה 21 בני ברק.

✱ דרושה מטפלת × עבודות בית. 6 — 5 שעות ביום טל. 02-2871759 לצלצל אחה"צ.

✱ דרושה מטפלת 3 פעמים בשבוע בביה וגן לטלפן בערב 555476.

✱ דרושה מטפלת לילה לפנה"צ בבני ברק — טלפון 703103.

שרותים

✱ „בגי" ריהוט וציוד משרדי מקבלים תיקונים למכונות כתיבה וחישוב בני ברק, ר' עקיבא 30.

✱ המלמשים!!! הברקת מרצפות — בקיון יסודי 02-223731, 02-252008, מור.

✱ תיקון מכונות תפירה בביתך בדיוקנות ומחירים נוחים מוכר בבני ברק — בגליה מקלר אליעזר גולומב 47 חולון.

כלילת יופי
תליפות ההריון
דוגמאות חדישות
במבחר גדול

תל־אביב, רחוב דיזנגוף 109
טלפון: 231846

מבצע
מיוחד לפסח
שגרות מרפסות
סככות וגגונים
החלפת תריסי עץ
לפלסטיק
דוגמאות חדישות
ביצוע מעולה
גם בתשלומים
טלפון 03-724675

כיסויי ניילון
„ניילוטל"

עתה הזמן ניקית את השפה וריהוט והיטי הסלון לחג הפסח דאגי להמשך נקיונם לשם כך התקשרי לטל. 02-281161, 03-791284

כמו"כ אפשר להשיג בחנויות ספרים ניילון מיוחד למפות ליל הסדר. וכן מתקבלות הזמנות לכיסויי ניילון לכל מטרה ובכל מידה

צפיפות דיור 3+
שיפורים והטבות
לתכניות הקיימות

צפיפות דיור +3: תכנית הלוואות לשפור תנאי הדיור של משפחות הגרות בצפיפות של יותר מ־3 נפשות לחדר.

משרד השיכון — סוכנות

משרד השיכון מודיע על המשך ההרשמה לתכניות ההלוואות למתן סיוע למשפחות צעירות הגרות בצפיפות של 3 נפשות ומעלה לחדר, בשיפורים הטבות נוספים.

א. המשתכנים יוכלו לקבל הלוואות בין 20,000 ל"י עד 90,000 ל"י (במקום 15,000 עד 80,000 ל"י עד כה).

ב. חישוב מחיר הדירה שנקבעה כמתאימה הוגדל ב-15%.

ההטבות חלות על כל הנרשמים שטרם ביצעו את ההלוואה, ולגבי נרשמים חדשים. סכום ההלוואה לרכישת דירה או שכירת דירה בדמי־מפתח לא יעלה על 95% ממחיר הדירה.

התכנית מיועדת ל:
א. רכישת דירה חדשה.
ב. רכישת דירה ישנה.
ג. שכירת דירה בדמי מפתח.
ד. בניית תוספת חדרים לדירה הקיימת.

התנאים להיכלל בתכנית
א. התוכנית אינה מיועדת למשפחות המבקשות לעבור מאיזורי פיתוח.
ב. משפחה תקבל סיוע בתנאי שצפיפות הדיור שלה, בדירה הנרכשת או המורחבת, לא תעלה על 2 נפשות בחדר למשפחות בנות עד 6 נפשות ולא תעלה על 2.5 נפשות בחדר למשפחות בנות 6 נפשות ויותר.
ג. במקרים בהם נקבע, לפי צו הריסה או אמיתה של רשות מוסמכת, כי מקום מגורי המשפחה אינו ראוי לשמש לדיור הוא זכאי להיכלל בתוכנית, מבלי להתחשב בצפיפות הדיור שלו.
ד. משפחה הגרה במושב או קיבוץ לא תיכלל במסגרת תכנית סיוע זו.

גודל ההלוואה
גודל כל הלוואה ייקבע בהתחשב בתנאים הבאים: —

א. מספר הנפשות המתגוררות בפועל בדירה, שייבדק על סמך הרשום בתעודות הזהות של כל בני המשפחה וייקבע ליום 31.3.1973. נפש במשפחה תחשב כל מי שגר ולן בדירה, ואינו משלם שכר דירה כדייר משנה, לרבות בני המשפחה שהינם חיילים.

ב. מחיר הדירה הנוכחית — הן בבעלות והן בדמי־מפתח — ומחיר הדירה הנרכשת.

ג. שעור ההשתתפות העצמית של המשפחה יהיה 70% מיתרת הסכום ממכירת הדירה הנוכחית, לאחר ניכוי משכנתאות.

סיוע נוסף יינתן למשפחות הזקוקות לעבור לאיזורי פיתוח.

תנאי ההחזר
ההלוואות ניתנות לתקופה של 15 עד 25 שנה כאשר ההחזר החודשי של ההלוואה יהיה בתנאים נוחים. בשלוש השנים הראשונות לא יעלה סכום ההחזר על —.250 ל"י לחודש. ההחזר החודשי גדל בהדרגה בשנים שלאחר מכן.

חיילים משוחררים
חיילים משוחררים על פי חוק החיילים המשוחררים (בעלי „תעודת חייל משוחרר"), הזכאים להיכלל בתוכנית סיוע זו, יקבלו:
א. הגדלת הלוואה ב-20%.

כתוספת להלוואה לה הם זכאים על פי כללי התוכנית, ובתנאי שסך כל ההלוואה, כולל ההגדלה, לא יעלה על 95% ממחיר הדירה הנרכשת.
ב. הנחה בתשלום ההחזר החודשי.

הגשת הבקשה
משרדי בנק „טפחות" יטפלו בכל הבקשות, יבדקו ויאשרו את הנתונים שמשמרד דיבכגע את מתן ההלוואות. כל המעוניין להיכלל בתוכנית זו יפנה לסניף בנק „טפחות" הקרוב למקום מגוריו (ראה רשימת הסניפים בהמשך). לצורך הטיפול בבקשתו, על הפונה להביא עמו את המסמכים הבאים: —
1. תעודות הזהות של כל בני המשפחה.
2. חוזה רכישה או שכירות ו/או תוכנית בנייה להרחבת הדירה ורשיונות.
3. הערכת רשמאית המעידה על הריסות ו/או מחלה אם ישנה.
4. כל תעודה נוספת, שיש בה כדי לתמוך בבקשה.

על הפונים יהיה למלא טופס בקשה. לאחר איסוף הפרטים שנמסרו הינון בבקשה, ישלח הבנק לפונה תוך חודש ימים מיום הגשת הבקשה הודעה בכתב, ובה יאמר מהו גודל הדירה המינימלי שעל המבקש לרכוש, ומהו גובה ההלוואה המרבי שהמבקש עשוי לקבל.

סניפי בנק „טפחות" יהיו פתוחים בין השעות 08.30—12.30.

ירושלים	— רח' הלני המלכה 9, ת.ד. 93, טל: 227331
תל־אביב	— רח' המשכנאים 123, ת.ד. 7078, טל: 263141
חיפה	— שדרות הנביאים 9/287, ת.ד. 053, טל: 8-608177
אשדוד	— מרכז מסחרי, רובע ד' רח' ש.ה. שפירא, ת.ד. 47
באר־שבע	— בנין „מרכז הנגב", דרך חברון, ת.ד. 863, טל: 78183

לוח היום

בע"ה, יום ששי, עש"ק פ' תצוה (זכור)
ח' אדר תשל"ה

דף היומי: כתובות ד'
המשנה היומית: אהלות ח', א—ב
ההלכה היומית: יו"ד סוף הצה, יג—יט

זמני היום

סוף זמן קריאת שמע	8.18
זמן שקיעת החמה	5.33
זמן עלות השחר	4.43
זמן הנץ החמה	6.11

תורנות בתי מרקחת

ירושלים
ליל שבת:
רמות אשכול מרכז מסחרי, רמת אשכול
במשך השבת:
ד"ר פרקש, הפלמח 28
בתי המרקחות במזרח העיר
במוצאי שבת:
הבירה הקוקיה המלך 23

תל אביב
ליל שבת:
ככר המדינה, ה' באייר 48
פרנקל המלך גורג 28
יאבי יהודה הלוי 67
במשך השבת:
מושקוביץ המלך ג'ורג 26
תרופה דיזנגוף 217
במוצאי שבת:
פרנקל המלך גורג 28
בני דינגוף 174
יאבי יהודה הלוי 67

בני ברק
ליל שבת:
רפואה רבי עקיבא 62
שבת ומוצאי שבת:
אסותא ז'בוטינסקי 41, רמ"ג.

רמת גן
ליל שבת:
גגבה דרך גגבה 38
שבת ומוצאי שבת:
אסותא ז'בוטינסקי 41, רמ"ג.

חיפה
ליל שבת:
צליה בת גלים צליה 44
שבת ומוצאי שבת:
בלפור מסדה 1.

נתניה
ליל שבת:
בתניה הרצל 11
שבת ומוצאי שבת:
תרופה הרצל 2

פתח תקוה
ליל שבת:
פינסקר פינסקר 22
שבת ומוצאי שבת:
פישביין חפץ חיים 6

באר שבע
ליל שבת:
אסותא, מרכז גלעד חדש, דרך חברון.
שבת ומוצאי שבת:
ירושלים הרצל 34

בת ים
ליל שבת:
בת ים בלפור 45
שבת ומוצאי שבת:
בני בת ים הנביאים 3

חולון
ליל שבת:
אסותא סוקולוב 4
שבת ומוצאי שבת:
בריאות קראוזה 46

הרצליה, רמת השרון, רעננה, כפר סבא, רמתיים
כיכר ריבלין רוגוב 142, הרצליה.

תורנות רופאים

ירושלים
ליל שבת, שבת ומוצאי שבת:
משעה 8 בערב ועד 7 בבוקר — התחנת מגן דוד אדום — רוממה. מרפאה עם רופא מרוכזת במקום לביקורים דחופים במשך כל שעות היממה.

תל אביב
ליל שבת, שבת ומוצאי שבת:
ד"ר הר אבן רח' אפשטיין 6, טל. 443281;
ד"ר סגל רחוב בלוך 12, טל. 247860;
רופא תורן במגן דוד אדום טל. 101

חיפה
ליל שבת, שבת ומוצאי שבת:
תחנת מגן דוד אדום, טלפון 101

תורנות בתי חולים

ירושלים
היום והערב:
ילדים — פנימית — עיניים — הדסה;
נשים — ביקור חולים; כירורגיה — שערי צדק;
שבת ומוצאי שבת:
ילדים — ביקור חולים; כירורגיה — שערי צדק; נשים — עיניים — הדסה;

ההקפות לב הכשות נחש — בית החולים הקרוב.

בתל אביב
היום והערב:
„ירוקה — הדסה" — למחלות פנימיות
„איכילוב" — למחלות כירורגיות;
שבת ומוצאי שבת:
„איכילוב" — למחלות פנימיות ו-כירורגיות.

גוש דן:
ליל שבת, שבת ומוצאי שבת:
כל המחלקות — „תל השומר", מאיר כפר סבא

בחיפה:
היום והערב:
רוטשילד
שבת ומוצאי שבת:
„רמב"ם"

בירושלים
מרכז המטבעות והמדליות
קניה, מכירה, החלפה
מרדכי בן־הלל 5

המודיע

[illegible]

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ושטחן

Y. A. ZISHINSKY
1672 - 53rd Street
Brooklyn, N. Y. 11204
Tel. 851-5016
851-5100

חיסול כל מלאי
הצמר באמפיסל
ממשיך!!!

✱ צמרים רבים יחוסלו מתחת למחיר הקרן!
✱ כל הצמרים באיכות מעולה ואחריות מלאה!

ארגון	3.55	לחיסול	1.95	גולדה	4.55	לחיסול	2.95
מירה	4.50	לחיסול	2.65	אפולו	3.95	לחיסול	2.65
אנגור	3.95	לחיסול	2.50	טליה	4.25	לחיסול	2.65
אור לי	4.45	לחיסול	2.95	תמי (84% צמר)	6.10	לחיסול	3.95

קני עכשיו לעונה הבאה!
לא תצטערי כאשר יעלו המחירים פי שניים!
מחירים כאלו לא תראי שוב לעולם!!

תל־אביב: המלך ג'ורג' 62; אלנבי 98; אבן הגביל 9, תחנה מרכזית; בהלת בנימין 6 — ירושלים: יפו 42 — חיפה: הרצל 31 — באר־שבע: הרצל 66 — חולון: סוקולוב 66; מרכז מסחרי, קרית שרת — בת־ים: בלפור 37
ראשון לציון: רוטשילד 48 — רחובות: הרצל 194 — פתח־תקוה: אמפיסל, אשכנזי 3 — רמת־גן: רח' ביאליק 29 — הרצליה: סוקולוב 16 — נתניה: אמפיסל תחנה מרכזית — רעננה: אחוזה 109 — אילת: הרצל 7
נהריה: ויצמן, הרצל 77 — צפת: אמפיסל, מרכז מסחרי — דימונה: הדקל 35 — אשקלון: אמפיסל, רח' הרצל — חדרה: הנשיא 60 — קרית גת: בנין רסקו 108 — אילת: אמפיסל, מרכז התיירות החדש

נ.ב. להושבי אשדוד. לצערנו נשרפה חנות אמפיסל באשדוד. לכל הקונות המעוניינות לקנות צמר בחנויותינו בתל־אביב, דמי הנסיעה באוטובוס ישולמו ע"י החברה. לפרטים נא לטלפן: 223-227/8/9, תל־אביב.

مكذا من الأصل

מכאן ומן העולם

העובדים הסוציאליים שבתו נגד האלימות

הרב אברמוביץ הגיש הצע"ח להגנת העו"ס

על רקע של מעשי איום לשבתי... בשעה שהיא להגן על קורבה סוציאלית שהותקפה — נמסר ביום ה' מבנה משאה שנערך בסיית ... ועל הסריקות והאלימות כלפי העובדים הסוציאליים.

כנסים דומים נערכו בה"א, ירושלים ובאר שבע, לרגל השביתה ליום אחד שקיימו העובדים הסוציאליים ביום ה' במחאה על מעשי האלימות כלפיהם.

בכנס השתתפו כמעט כל 560 העובדים הסוציאליים במחוז, ובו החולט כי משתה ולהבא, מיד לאחר כל מקרה של אלימות שיארע בלשכה זו או אחרת, היא תסגר ותחדל לתת את שירותיה לנזקקים.

הצעת החוק להגנת העובדים הסוציאליים

חבר הכנסת הרב י. מ. אברמוביץ הכין אתמול הצעת תיקון לחוק הפלילי הבא להבטיח את שלומם של עובדי לשכות הסעד מפני אלימות.

ההצעה היא להשוות מעמדם של עובדי הסעד בנושא זה כשוטרים וכציבור החוק הפלילי הדנים בתקיפת שוטרים וכדי יחולו גם על עובדים סוציאליים. ההצעה תונח על שולחן הכנסת בשבוע הבא.

נפתח מפעל "מעות חיטין"

המפעל המסורתי של "מעות חיטין" נפתח ביום ה' בתל אביב ... השנה תרומות בהיקף של חצי מיליון לירות.

במסבה, שהתקיים נמסר, כי במסגרת המפעל יחולקו מצות ויין לכל נצרך וכן תינתן עזרה כספית לאלפי משפחות נזקקות בעיר.

[illegible]

הודעה של הרב גורן בענין הכשר היינות לפסח

[illegible]

7 אוטובוסים של אגד נתקעו בדרך לאילת

כתוצאה מגשמים ושטפון בערבה

[illegible]

נדחתה גזר דינו של יהושע בן ציון

[illegible]

חומר נפץ בקופסה של סיגריות נתגלה בנתניה

[illegible]

נוסעים עוכבו בגלל גילוי אקדחים במטען

[illegible]

תובעים חקירה בהדלפת פרטי תקציב בטלביזיה

[illegible]

עוצבת שריון בסיני סיימה תרגיל לחימה

[illegible]

יינות הכורמים ואשכול של אחים שור בהכשה ועד הרבנים של אגודת ישראל

ועד הרבנים בעיה"ק ירושלים
ירושלים ת.ד. 513 טלפון 122263

ב"ה. יום ט' אדר תשל"ה.

תעודת הכשר

הרינו מודיעים בזה לצבור החרדי, שכל סוגי היינות המיוצרים ע"י היקבים הותיקים של האחים שור "הכורמים" בגבעת שאול, ו"אשכול" במוצא, ירושלים, **עומדים תחת פקוחנו והשגחתנו.**

בקרנו ביקבים הנ"ל ועמדנו על כל תהליכי הייצור מתחלת הבציר ועד המילוי בבקבוקים שנעשו בתכלית הכשרות עצהיי"ט, הן לכל השנה והן לחג הפסח, **ביחוד יש לציין שהכוהל (ספירט) המשמש לייצור היינות הנ"ל הוא מתוצרת עצמית של היקבים הנ"ל ומיוצר רק מענבים ללא שום תערובת אחרת מאיזה מקום שהיא, ונעשה בהידור הכשרות.**

ולכן כל היינות של היקבים הנ"ל המתותמים בחותמת ועד הרבנים כשרים אף למהדרין לפסח ולכל השנה בלי שום חשש ופקפוק.

תוקף הכשר זה עד ניסן תשל"ו.

ולראי' באעה"ח יום הנ"ל פעיה"ק ירושלים תובב"א
נאם שלמה שריבר
נאם אהרן בהגרי"פ זצ"ל ברנשטיין
נאם ישראל גרוסמן

חדש
מעבדה לשונית לשפות בביתך
למד בקלות ובמירב נוחיות
אנגלית ✶ צרפתית ✶ ערבית
בשיטה מהפכנית (מסוג אודיו—אקטיב)
ובמחירים ללא תקדים
פרטים המכון להקניית שפות ת"א
ת.ד. 37492 טלפון 783507

בשורה טובה
הופיע
ילקוט מעם לועז על ספר קוהלת
להשיג
בבתי מסחר לספרי קודש

דרוש גבר
הדובר יידיש או גרמנית
לשמירת לילה על-יד חולה לתקופה ממושכת
נא להתקשר לטל. 232047 בין השעות 5—8 בערב

נעליים – חיסול מוחלט!!!
1.000 זוגות נוספים
לילדים וילדות הכל בחצי מחיר
למשפחות ברוכות ילדים ולתלמידי ישיבה הנחה מיוחדת
נעלי "אביב", רמת גן, פסג' רמה בשאליק 77

למוסדות ולחנויות
מנורות ליבון (רגילות)
ופלורסנטים מעודפי יבוא
במחירים מפתיעים
שווק לכל חלקי הארץ
המכירה כל עוד יספיק המלאי
טל. 03-768785

מזנון פרלמוטה
רח' ירושלים — המען ברטנורא 14 פנת הלפרין 9, טל. 787252
לקראת פורים הבעל"ט
אנו מסדרים משלוח מנות סלסלות הביתה
כמו"כ אפשר להשיג אצלנו סוגי דגים סוגי בשר וכן קראלך
וכן מקבלים הזמנות לשמחות
להתראות
פרלמוטה

חדש
אפנה לשמלות וחצאיות
תפירה מעולה מבדים
ודגמים חדישים.
במחירי הפתעה
רח' ראב"ד 9 בני ברק

חיסול מוחלט
● נעלי "עדה" ו"אוניון" (עד מס' 35)
ועוד הרבה מציאות לילדים וגברות
שבוע אחרון לסגירת החנות!
למשפחות מרובות ילדים
הנחה מיוחדת
נעלי "אביב"
פסג' רמה, בשאליק 77 רמת-גן

למנהלי בתי הספר ולמורים!
הננו להציע לכם רשימת נוספת של פלקטים חינוכיים בנושאי חגי ישראל, כגון: פורים, פסח, ועוד.
כמו כן פלקטים להמחשה לימודי היהדות, תרומות ומעשרות, נטילת ידים ועוד.
15 אגדות הנ"ל שונים — בפרוות ברפיה
אלבום המכיל 11 תמונות צבעוניות ממגילת אסתר המכסאים את נושאי המגילה
פורים שמח
"הקטוגרף" הבמלות, אופסט, צילומי-מסמכים
רחוב מאה שערים 9, ירושלים, טל. 287343

הסתדרות צעירי אגודת ישראל בארץ ישראל
ההנהלה הארצית
ביום ראשון י"ב אדר בשעה 5 אחה"צ תתקיים ... ... רח' רבי עקיבא 79 בבני-ברק ... א"ה
ישיבת הועד הפועל
סדר היום מפורט בהזמנות

הופיע מחדש
שיטה מקובצת הגדול
6 כרכים הוצאת פרדס
המשכן וכליו ובגדי כהונה
אבן שלמה ע"מ אסתר מבעל הבן איש חי
המכירה גדולה של ספרים בודדים נמשכת
אייכלר, מלכי ישראל 13, ים.

"רונית"
הודעה ללקוחותנו
קבלנו משלוח של ארנקי חרוזים
ועוד מתנות מיוחדות לכבוד פורים
"רונית"
רח' מלכי ישראל 23 גאולה, ירושלים טלפון 286628

מהפכה בבני ברק "סלון המרכז" ירושלים 12 פנת ר' עקיבא
שמחים להודיע על פתיחת הסלון המרכזי בו ניתן להשיג את כל מוצרי החשמל הביתיים במרכז מחלקה מיוחדת לעולים ופטורי מס — שרות אדיב ויעוץ מקצועי — מחירים מפתיעים.
הגיע מקרר 400 של הדיראן

מרכז בית יעקב בארץ ישראל
מכון בית יעקב למורות ירושלים
רשת ארצית של בי"ס על יסודיים עיוניים ומקצועיים וסמינר למורות
הננו מביעים בזה רגשי השתתפותנו באבלו הכבד של מעל"כ הרה"ג הגאון האדיר
מרן רבי **יחזקאל אברמסקי** שליט"א
ולמשפחתו הרוממה הי"ו
לפטירת בנו היקר מזיק הנפש האציל הרה"ג
הר"ר **משה** ז"ל
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד

דרושות
1) אחות אחראית
2) מטפלות
לבית הבראה "לאם ולילד" רח' יונה הנביא 32 בני ברק
הבאים טובים לטלפן 780289

חד וחלק
מכירה השוואה למתבת עיזה
רח' רבי עקיבא 88 בני ברק
הגיע מבחר גדול של
סכו"ם
דגמים מיוחדים
כמו"כ מבחר של מכונות בשר סכינים ומספרים
פורים שמח להתראות

דרושה אשה חרדית
דוברת אידיש (או עם בעלה)
היודעת לבשל
כמבשלת ומנהלת משק-בית
אצל רב ורבנית
במשך ימי חג הפסח
למתאימים משכורת טובה
לפנות מיד טל. ירושלים 522471

פעם לתמיד נסה ותיווכח
בטיבן של נעלי ד"ר פלסון
בטוח שתהנה ותשאר נאמן להן
מכל את המחיר הזול במיוחד
המאפשרת גם לך להשיגן אצל
א. צ. שבתי מאה שערים 7,
ירושלים טל. 285938
אוטובוסים: 1, 2, 4, 9, 11, 12,
15, 25, 27, 35
חג לאימוץ נעלי ד"ר פלסון
צעד נוסף לבקשת החוג:
השתתפות בהוצאות נסיעה
ללקוחות מחוץ לירושלים

"שוק שושן"
באוירת פורים צוהלת, כבימי מלכות פרס ומדי
יתקיים אי"ה השוק-הפורימי, שבו כותלי בית-ספרנו,
ביום ראשון י"ב באדר השליה, הפתיחה בשעה 2.00 אחה"צ,
הכניסה חינם
מה ומה ב"שוק שושן"?
✶ בזאר המציאות.
✶ מנין ביתני שעשועים כנגד עשרת בני-המן.
✶ מזנון עשיר ומגוון כיד המלך.
מוסיקה-רקע מהמזרח הרחוק והקרוב תנעים למבקרים בסמטאות וברחובות "שוק שושן"
כל ידידות ואוהדות בית-ספרנו מוזמנות בזה אישית
ההנהלה
בית ספר בית יעקב, רח' ר' מלאכי 42 (המשך לבניה)
תל אביב, טלפון: 34780 (תחבורה קו 16)

מפעל העזרה ירושלים תובב"א
הודעה חשובה
לאור המצב ויוקר השערים ההולך ומאמיר, בעיקר בשטח ההנעלה, שמחים אנו להודיע כי תלו"ת עלה בידינו שוב לבוא לידי הסכם עם מר **א. צ. שבתי**
לספק נעלים מסוג משובח לקראת החגים
הבעל"ס, למשפחות הנצרכים במחירים מוזלים כדלקמן:

נעלי גברים חצאיות סוליה עור	מס. 39—45	73.— ל"י
נעלי גברים חצאיות סוליה גומי	מס. 39—45	52.— ל"י
נעלי ילדים סוליות גומי	מס. 36—39	38.— ל"י
נעלי ילדים סוליות גומי	מס. 31—35	34.— ל"י
נעלי ילדים סוליות גומי	מס. 27—30	32.— ל"י
נעלים ילדים סוליות גומי	מס. 19—26	30.— ל"י
נעלי ילדים פלקס מהודר עור מיוחד לייצוב הרגל	מס. 19—26	40.— ל"י

כמו"כ שמחים אנו להודיע כי הצלחנו לבוא לידי הסדר עם הנ"ל גם בשטח נעלים אורטופדיות לספק בהנחה של 15.— ל"י מהמחירים המקובלים, בתוספת של 75.— ל"י לפי מעלות החוג לאימוץ נעלי דר. פלסון (הנחה כללית 90.— ל"י)
כל המעונין יפנה:
א) להרב מנדל נגר, מאה שערים.
ב) ישר במקום ע"פ הסדר מיוחד אצל מר אברהם צבי שבתי, רחוב מאה שערים 7.
בכבוד רב, ההנהלה

סמינה לגננות ולמורות "בית יעקב"
תל-אביב, רח' ר' יצחק אלחנן 4, ת"ד 29111, טל' 59392
החלה ההרשמה לשנת תשל"ו
למגמות התיכוניות הבאות:
✶ **בית ספר תיכון עיוני — מגמה פדגוגית**
מתקבלות מסיימות בתיה"ס היסודיים "בית יעקב".
תלמידות ראויות ותקוקות זכאיות לקבל סטיפנדי' מקרן "שרה שנירר".
✶✶ **בית ספר תיכון — מקצועי** — מגמות: אופנה תפירה, משרדאות, כלכלת בית ותזונה.
מתקבלות מסיימות בתיה"ס היסודיים "בית יעקב".
ליד ביה"ס התיכון-מקצועי קיימת פנימיה לתלמידות "בית אברהם" ישנה אפשרות להתקבל לפנימיה בתנאים נוחים ובלי תשלום.
תלמידות ראויות וזקוקות וזכאיות לקבל סטיפנדיות מקרן "שרה שנירר".
ולמסלולים הבאים בסמינר:
✶✶✶ **מורות לגיל הרך** — (לגן הילדים ולכתות א"ב של ביה"ס היסודי)
— לקבלת תואר "מורה מוסמכת".
מתקבלות מסיימות כיתה י"ב של "בית יעקב".
✶✶✶✶ **מורות לבית הספר היסודי**
— לקבלת תואר "מורה מוסמכת" התמחות מיוחדת במספר מקצועות.
מתקבלות מסיימות כיתה י"ב של "בית יעקב".
✶✶✶✶✶ **מכון להנהלת חשבונות** — בשילוב לימוד במכונת מיכון
תלמידות ראויות וזקוקות ומכינה במלגות או בהלוואות ממשלתיות ההופכות למענק בתנאים מסויימים.
✶✶✶✶✶✶ **"בית המורה — בית יעקב"** — קורסים גבוהים להשתלמות מורות על-יסודיות — לקבלת רשיון הוראה קבוע לבתי"ס תיכוניים.
פרטים והרשמה:
במשרד הראשי, תל-אביב, רח' ר' יצחק אלחנן 5
בימים א'—ה' בין השעות 9—1 לפנה"צ
במשרדנו, בבני-ברק, רח' ר' עקיבא 56,
בימים שני ורביעי, בין השעות 7—5 בערב.
— תחבורה מיוחדת לסמינר וחזרה מכל ערי ויישובי האיזור —

בעזהשי"ת
הצגה מרשימה לקהל החרדי
דון יוסף נשיא
אך ורק בהשתתפות צוות חרדי
הכנסות לסידור ילדים במוסדות וישיבות ✶ מקומות מיוחדים לגברות

בירושלים, בנייני האומה
במוצש"ק י"ח אדר 8.30
כרטיסים להשיג: מלבות גרליך מלכי ישראל 18 קונדיטוריה בריזל, אטונהרי הנביאים 3, מכבסת בית וגן הפסגה 50, סוכנות דואר קרית מטרסדורף.

בבני-ברק, אולמי מודיעין
ליל פורים 8.30
כרטיסים להשיג: הנות חשמל טברסקי ר' עקיבא 32, תווך אשכנזי ר' עקיבא 66, מרכז החשמל רוזנבלום ר' עקיבא 89, חנות הלבשה קרויס ר' עקיבא 136, מזנון קורניק חזון איש 17, חנות פרחים זילברשלג חזון איש 27, מזנון יוסי רח' צורא מול ויזניץ

בנתניה, אולם יוחנן
ט"ו אדר 8.00
כרטיסים להשיג: חנות ספרים שפרסר, שער הגאי 14 מול אגד, חנות ממטעמי העץ חיים וכן סמילנסקי 7. חנות בגדי נשים ברנס רח' שמאפר 4 בנין העיריה.

בפתח-תקוה, אולם שרת
ט"ו אדר 8.00
כרטיסים להשיג: חנות ספרים רוזנברג הובבי ציון מול בית הכנסת הגדול, "הכל לגרשי" ... ציון